

Ummet jedinstven u osudi vrijeđanja Poslanika Islama

Nijedan događaj nije izazvao jednodušnu osudu cijelog Ummeta kao objava karikatura Poslanika Muhammeda, s.a.v.s.

Kao što je Muhammedovo, a.s., poslanstvo za čitavo čovječanstvo, tako je i reakcija povodom ataka na njegovu svijetlu ličnost obuhvatila cijelu planetu.

Protestovali su njegovi sljedbenici na svim meridijanima. Reakcije nijesu izostale ni od najznačajnijih svjetskih adresa: Ist Rivera, Bijele Kuće, Brisela, Kremlja, Svete Stolice...

Neistine i uvrede na Muhammedovu, a.s., ličnost potiču još iz vremena njegovog života u Mekki. Vrijeđali su ga pagani.

Kada su islamofobični napadi na njega bili najžešći, uslijedio je trijumf njegove misije.

Podudarnost nije slučajna!

„Oni žele da ustima svojim utrnu Allahovo svjetlo, a Allah želi da vidljivim učini svjetlo Svoje, makar ne bilo po volji nevjernici-ma. [Kur'an, 9:32]”

M.D.

U New Yorku održana donatorska večera za Medresu u Podgorici

54 hiljade USD za mederesu u Podgorici

Održana sjednica Mešihata

U Podgorici je 21. februara održana redovna sjednica Mešihata Islamske zajednice u Crnoj Gori, kojoj su prisustvovali svi članovi Mešihata i glavni imami.

str. 2

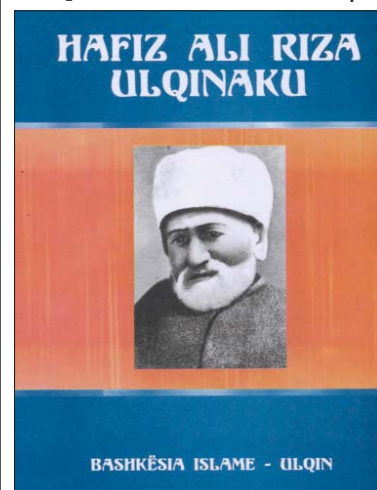
dr 'Ali ibn 'Umar Badahdah

• Svijetla strana sukoba

str. 3

Këshilli i Bashkësisë Islame Ulqin promovoj librin „Hafiz Ali Riza Ulqinaku”

faqe 13

Održana sjednica Mešihata

Medresa je prioritet

U Podgorici je 21. februara održana redovna sjednica Mešihata Islamske zajednice u Crnoj Gori, kojoj su prisustvovali svi članovi Mešihata i glavni imami.

Na sjednici je analiziran rad odbora između dvije sjednice; o ramazanskim aktivnostima i akcijama, izgradnji Medrese, vjerskoj pouci i drugim pitanjima koja su od značaja za razvoj i unapređenje vjerskog života. Konstatovano je brojnije prisustvo u džamijama kao i na vjerskoj pouci. U nekim opštinama, preko lokalnih radio TV stanica, održavana su predavanja, oglašavano vrijeme nastupa iftara kao i prenos klanjanja Bajram namaza. U diskusijama je posebno naglašena važnost posjeta sejar vaiza iz Rijaseta Islamske zajednice BiH, Kosova, Novog Pazara, Albanije i zaposlenih u Mešihatu. Značajni datumi, u više odbora obilježeni su svečanim akademijama, u Domovima kulture ili džamijama. Na ovim akademijama, pored imama i mladih teologa, učesća su imali i poznati alimi iz islamskih zajednica iz okruženja. Sumirani su i rezultati prikupljenih sredstava zekata i sadekatul fitrova kao i akcije "10. eura za pomoć medrese". Ova aktivnost je u blagom porastu, ali ona ne odražava niti opravdava naše mogućnosti i aktivnosti na tom planu. Prihvaćena je potreba gradnje džamija

ili islamskih centara u pojedinim odborima, a svaki odbor je u izgradnji ovih ili sličnih objekata, ali nije prihvaćeno da se, od onog što pripada za izgradnju Medrese, zakida. Potrebe su svugdje tamo gdje se radi, ali je Medresa najprioritetiji zadatak ove Islamske zajednice, jedinstven je stav učesnika u diskusijama na sjednici.

Na učioničkom boloku medrese završeni su svi finalni radovi. Trenutno se radi na internatskom dijelu. Ako Bog da, nakon ovih, radovi će se nastavi

ti i na upravnom dijelu. Postoji nada da će se radovi uz pomoć donatora nastaviti i na ostalim prostorima, što omogućava i uliva nadu za što brže i cjelovito kompletiranje objekta. Posebno je istaknuta pomoć Islamskog centra iz Njujorka, građana Plava i Gusinja, koji su u dva navrata sakupili preko sto hiljada USA dolara. U toj akciji uključili su se i imami Sinan ef. Latić iz Plava i Redžep ef. Ljuljanović iz Gusinja, koji su u komunikacijama sa svojim džematlijama doprinijeli donaciji. Mešihat

je maksimalno angažovan na ovom projektu u traženju potencijalnih donatora, istaknuto je u izvještavanju o Medresi.

Pored ovih aktivnosti, na sjednici je analiziran rad vjersko-prosvjetne službe. Konstatovano je, da se vjerska pouka održava. Broj polaznika je različit, zavisno od sredine i angažmana imama. Odlučeno da se vjersko-prosvjetne službe više angažuju. Za ovu oblast je zadužen muftija Jusuf ef. Đoković i Vjersko-prosvjetna komisija Mešihata, koja će pripremiti jedinstvene programe i izvršiti kontrolu nastave po odborima.

No, pored ovih aktivnosti, istaknuto su i neki problemi u radu pojedinih odbora, ili opstrukciji odluka Mešihata u izvršavanju obaveza. Pri tome je naglašeno da se godišnji izvještaji od pojedinih odbora ne dostavljaju redovno ili nikako, što otežava rad na sačinjavanju jedinstvenog izvještaja Mešihata kojeg podnosi Saboru na usvajanje.

Na sjednici se raspravljalo i o drugim pitanjima koja su od značaja za dalji rad Islamske zajednice, pri čemu je donešeno i više odluka.

Sjednicom je rukovodio reis Rifat ef. Fejzić, a doprinos u radu dali su svi učesnici sjednice, članovi Mešihata i Glavni imami.

Bajro Agović

Turska vlada zainteresovana da pomogne Podgoričku medresu

Adnan Tekšen, potpredsjednik Vladine organizacije za saradnju i razvoj Republike Turske (TIKE), posjetio je, 11. februara, Mešihat Islamske zajednice u Podgorici. Cilj posjete bio je da se konkretnije upozna sa postojećim stanjem radova na Podgoričkoj medresi. Gospodin Tekšen je prenio domaćinu, reisu Rifatu ef. Fejziću, zainteresovanost organizacije TIKA, da pored brojnih projekata širom svijeta koje pomaže, uvrsti i projekat Medrese. Reis se zahvalio gospodinu Takšenu i Vladi Republike Tur-

ske na njihovom interesovanju za Medresu i Islamsku zajednicu Crne Gore i izrazio nadu da će se ponudena pomoć realizovati. Nakon razgovora, delegacija Mešihata i uvaženi gost obišli su zgradu Medrese u Milješu.

Inače, gospodin Adnan Tekšen je i ranije dolazio u posjeti Mešihatu u Podgorici, ali je ova posjeta imala zvaničniji status jer je realizovana posredstvom ambasade Republike Turske u Beogradu.

ELIF

islamske novine

ELIF
gazetë islame

Izdavač: Mešihat Islamske zajednice u Republici Crnoj Gori
Glavni i odgovorni urednik: Muharem Demirović

Redakcijski kolegijum – urednici: Jusuf Đoković, Bajro Agović, Omer Kajošević, Džemo Redžematović

Stručni konsultant: Idris Demirović

Lektori: Zuvdija Hodžić, Brunilda Brasha

"ELIF" izlazi na bosanskom i albanskom jeziku

Adresa: "Elif", Gojka Radonjića 42, P.Fah 54, 81000 Podgorica - Tel/fax: 381 81 623 813, fax: 381 81 623 812 - E-mail: redakcijaelif@cg.yu

Uplata: Žiro račun za Crnu Goru 55100-672-8-383 Mešihat Islamske zajednice,

za inostranstvo: Field 56A: COBADEFF Commerzbank AG Frankfurt, Field 57A: /400876894701 EUR PDBPYU2P Podgorička banka ad Podgorica,

Field 59: /22498080-02039257 MESIHAT ISLAMSKJE ZAJEDNICE CRNE GORE PODGORICA SERBIA AND MONTENEGRO; sa naznakom "Za Elif"

Uvjerenjem Ministarstva Kulture br. 05-2079/2, "Elif" je oslobođen plaćanja poreza na dodatnu vrijednost

Štampa: NJP "Pobjeda" - Rukopisi i fotografije se ne vraćaju

(28224042)

Svijetla strana sukoba

N eću pretjerati ako kažem da niko nije očekivao da će Poslanik, s.a.v.s., biti slavna ličnost u cijelom svijetu. Postao je glavna tema na vijestima i predavanjima. Obični ljudi i intelektualci bili su preokupirani kampanjom za i protiv Poslanika, s.a.v.s. Oko toga događaja su neke vlade zauzele stav.

Taj događaj je izazvao sljedeće reakcije:

1. Nastupile su jake osude ismijavanja Poslanika, s.a.v.s., koje su se mogle čuti na hutbama kao i u štampanim i elektronskim medijima.

2. Nove web stranice i specijalni odjelci na internetu su plasirali posebne informacije da bi cio događaj medijski pokrili i olakšali način protesta zbog karikaturisanja Poslanika, s.a.v.s., osuđujući, posebno, danske i norveške predstavnike, te muslimanska, evropska i međunarodna tijela, uopšte.

3. Ta kampanja je uputila sveopšti poziv ljudima da bojkotuju danske proizvode. Preduzete su praktične i efikasne mjere.

4. Mas-mediji su, također, pokazali veliko interesovanje da prate događaj biltenima, programima i intervjuima.

5. Veliki interes je zapažen u običnoj konverzaciji među ljudima, sms porukama, e-mailovima, grafitima na zidovima i autima.

6. Bila je pozitivnih službenih reakcija kada su se neke muslimanske vlade susrele sa ambasadorima zemalja koje su objavile uvredjujuće karikature o Poslaniku, s.a.v.s., da bi prenijele službenu osudu karikatura. Mnoge muslimanske zemlje su, također, zabranile izdavanje i prijenos nekih danskih kulturnih programa i aktivnosti u znaku protesta protiv objavljenih crteža.

7. Pojavljivanje karikatura je bila glavna tema ideoloških diskusija unutar okvira dijaloga civilizacija, te poštivanja uvjerenja i vjerskih svetinja koji predstavljaju osnovu ljudskih prava.

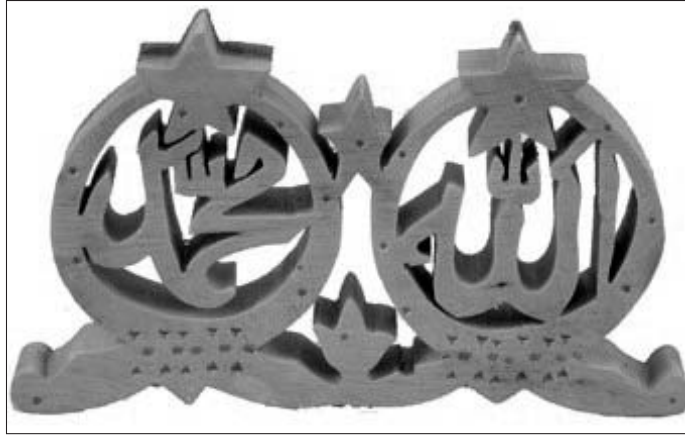
8. Muslimani svih zanimanja i profesija, uključujući studente i djecu, pokazali su negodovanje zbog objavljivanja crteža.

9. Muslimani su pokazali veliku spremnost da posvete svoje vrijeme, trud i novac, u skladu njihovih mogućnosti, da bi učestvovali u odbrani Poslanika, s.a.v.s.

10. Ljudi su u interesu reakcije i kontrareakcije prosljedili apel za ekonomski bojkot danskih proizvoda, računajući i legalne mjere koje su preuzete.

Ovo je prvi put u modernom dobu, da su se muslimani morali suprotstaviti takvom izazovu koji je uvrijedio njihova osjećanja i uvjerenja. To je ujedno bio motiv da razmisle o velikom statusu kojeg Poslanik, s.a.v.s., uživa u islamu i njihovim srcima.

Poslanik Muhammed, s.a.v.s., je Poslanik Istine; Uzvišeni Allah veli da je on

„onaj koji donosi istinu“ (Ez-Zumer: 33).

On, s.a.v.s., je Poslanik milosti, kako to Allah opisuje u ajetu: „A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali“ (El-Enbija: 107).

On, s.a.v.s., je poslanik zauzimanja na Sudnjem danu (šefadžija).

On je, također, poslanik „hvaljeni i dostojni“ kako ga je Allah nazvao u Kur'anu:

„I probdij dio noći u molitvi - to je samo tvoja dužnost;* Gospodar tvoj će ti na onome svijetu hvale dostojno mjesto darovati“ (El-Hsra: 79).

Prenosi se da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ja ću biti prvi proživljeni iz groba i najznačajniji među Ademovim potomcima na danu proživljenja. Ja ću, također, biti prvi koji ću se zauzimati i čije će zauzimanje (šefat) biti primljeno (od Allaha na Sudnjem danu). (Muslim).

On, s.a.v.s., je odabran od Allaha, dž.š., da bude pečat vjerovjesnika. Vjerovanje muslimana u Allaha neće biti primljeno sve dok se ne iskaže vjerovanje u poslanika Muhammeda, s.a.v.s. Drugim riječima, vjerovanje muslimana će biti istinito samo ako oni istinski vole Poslanika, s.a.v.s., odaju mu duboko poštovanje i iskreno sljede njegove stope.

Velika ljubav koja je nedavno iskazana prema Poslaniku, s.a.v.s., podsjeća nas na duboku naklonjenost ashaba prema njemu. Jedan muslimanski neprijatelj u Poslanikovo, s.a.v.s., doba, 'Urve ibn Mešud es-Sakfi je svojim sunarodnicima rekao: „O, ljudi, tako mi Allaha, bio sam kod kraljeva i imperatora Perzije i Bizantije, bio sam i kod Negusa kralja Abesinije, i nisam vidio da dvorani ni jednog od njih ne poštuju onoliko koliko Muhammeda poštuju njegovi sljedbenici. Tako mi Allaha, kada bi pljunuo, njegova pljuvačka bi pala u rukama jednog od njih, pa bi je razmazali po licu i koži; ako bi im nešto naredio, to bi oni odmah izvršili; ako bi uzimao abdest, oni bi se grabili da uzmu ostatak vode od njegovog abdesta; a kada bi pričao, oni bi spustili

glasove i, iz poštovanja prema njemu, ne bi ga gledali stalno u lice.“ (Buhari)

Ashabi nijesu žalili žrtvovati svoje živote radi Poslanika, s.a.v.s. Na primjer, u bici na Uhudu, Ebu Talha, r.a., je zaštitio Poslanika, s.a.v.s., svojim tijelom i rekao: „Neka budu moje grudi žrtvovane umjesto tvojih, o, Božiji Poslanice!“ Njegovi drugovi ne bi nikada dozvolili da na bilo koji način bude potcijenjen ili omalovažen.

Prema tome, nedavno muslimani su iskreno stali u odbranu Poslanika, s.a.v.s., i nijesu prihvatili nikakvo potcjenjivanje njegovog karaktera. Zapravo, kampanja protiv Poslanika, s.a.v.s., je pokazala veliki napad na muslimanske duhovne i zemaljske živote.

Ta kampanja je sadržavala duhovni napad na živote muslimana:

1. Kampanja je donijela u javnost veliku i duboku ljubav prema Poslaniku, s.a.v.s.

2. Muslimani su pokazali, hvale dostojan, entuzijazam u njihovoj odbrani Poslanika, s.a.v.s.

3. Jedinstvo muslimana se pokazalo kada su muslimani stali u odlučnu odbranu Poslanika, s.a.v.s., koji je najbolje stvorenje.

4. Moral muslimana je porastao, naročito kada su spoznali da su u mogućnosti da reaguju u interesu odbrane Poslanika, s.a.v.s., a to im je dalo poleta da eliminišu bilo kakvu prepreku ili manu.

5. Muslimani su spoznali važnost uloge vjere u njihovom životu i mogućnost da vjeru učine osnovom njihovog života.

6. Muslimani su gorko spoznali šta znači održati svoju vjeru i svetinje kada se one obezvjeđuju i to su uporedili sa drugim vrstama poniženja, kao što je cionistička okupacija Palestine, američka invazija na Irak i Afganistan i drugi primjeri agresije protiv muslimana.

7. Kampanja protiv Poslanika, s.a.v.s., nas je, također, okrenula na stavku uzimanja nemuslimana za prijatelje ili neprijatelje, kao i važnost razumijevanja te stavke u svijetlu agresija koje su usmjerene protiv muslimana u različitim

djelovima svijeta.

8. Muslimani su naučili da daju prioritet duhu davanja i žrtvovanja nauštrb svojih ovosvjetskih želja.

Kampanja je imala i praktični svjetski napad na živote ljudi:

1. Bojkot danskih proizvoda je pokazao važnost uloge ekonomije u odbrani interesa muslimanskih nacija.

2. Važnost ekonomske nezavisnosti je sebe dokazala, naročito u poljima prehrambenih proizvoda i lijekova. Zapravo, muslimani moraju prihvatiti i uspostaviti slogan „Moramo jesti ono šta smo posijali i moramo oblačiti odjeću koju smo sebi skrojili.“

3. Arapske i muslimanske zemlje su spoznale važnost uspostavljanja ekonomske saradnje. Oni sada preduzimaju važne korake, naročito što mnoge države imaju veliku populaciju i bogate prirodne resurse.

4. Mas-mediji u svim formama su odigrale pozitivnu ulogu u vezi problema i dokazali da mogu imati efektive rezultate. Ahmed Ebu Zejd, dobro poznati pisac, raspravljao je o novonastalom događaju i zaključio: „Ovo su ozbiljni problemi koji formiraju budnost kod naše omladine i motiviraju ih da pridaju pažnju problemima Arapa i muslimana, daleko od površnih postupaka omladine koji su prikazani na većini satelitskih kanala. Ti kanali namjerno prikazuju priče o životu slavnih pjevača i atletičara, tako da naša omladina, djevojke i muškarci, postaje preokupirana time. U isto vrijeme, najmanje što možemo kazati o slavnim ličnostima, jeste da oni nikada nisu imali učesća u progresu njihovih zajednica.“ (AlHayah Jan. 4, 2006).

5. Jedna muslimanska zemlja (više njih, prim. prev.) je povukla svoga ambasadora iz Danske i putem svoga kabineta i Šure (savjetodavnog vijeća) osudila kampanju protiv Poslanika, s.a.v.s. Na taj način, ova zemlja je dobar primjer korišćenja politike u odbrani muslimanskih svetinja i očuvanja njihovog identiteta. Narodni stavovi se predstavljaju preko službenih poteza jedne države.

Oslanjajući se na gore izrečeno, možemo uvidjeti da je kampanja protiv Poslanika, s.a.v.s., pokazala da muslimanske nacije mogu koristiti ekonomiju, politiku i medije u pravom smjeru, da bi ostvarili svoje interese i zaštitili identitet. Kampanja je pokazala veličnu ljubavi koju muslimani imaju prema Poslaniku, s.a.v.s., i važnost zajedničkog rada za dobrobiti islama. Moramo učiniti najbolje što možemo da negujemo i zaštitimo te dobre rezultate i da učinimo sve što možemo kako bi sagradili i garantovali kontinuitet i legitimitet naših ostvarenih rezultata u odbrani Poslanika, s.a.v.s.

dr 'Alī ibn 'Umar Badahdah
Preveo,
Džemo Redžematović

Kur'an i astronomija (II)

II. ZVJEZDE

«Tako mi zvijezde kada nestane.»

Razmislimo li malo i promotrimo čin zakletve, zaključit ćemo da se ljudi uvijek zaklinju nečim što je na bilo koji način uzvišeno ili važno. U Kur'anu ćemo pronaći mnoge zakletve, između ostalog, Allahovo zaklinjanje zvijezdama. Pogledamo li to sa aspekta znanosti, ustvrdit ćemo da je zakletva zvijezdom i njezinom putanjom dosta velika. Ako uzmemo u obzir Sunce i razmotrimo Sunčev značaj za nas, ustvrdit ćemo da je on ogroman. S toga zakletvu Suncem ili nekom drugom zvijezdom možemo staviti na onoliki stupanj vrijednosti na kojem je i sama zvijezda. Uzmemo li pak u obzir putanje zvijezda, zaključit ćemo kakvu one ulogu igraju u svemiru. Putanje su jednostavno morale biti predodređene inače bi došlo do sudaranja zvijezda, što bi dovelo do kaosa i uništenja svemira.

Allahovu zakletvu možemo tretirati kao milost. On je htio da je ljudi usporede sa značajem zvijezda i tako dođu do istine koja bi vodila ka spašenju od vatre. Htio je ukazati na Svoje sveznanje uzdižući se na Sebi dostojan položaj. Mnogi ljudi, u povijesti, čitajući Kur'an su u njemu nalazili odgovore na svoja pitanja i dileme. Na ovaj način su spoznavali istinu i prelazili na islam. Poruka gore navedenog ajeta i njemu sličnih je jasna. Oni upućuju ljude na razmišljanje o informacijama koje je Allah objavio prije četrnaest stoljeća, kada su ljudi imali sasvim pogrešnu predstavu o svemiru. Svoje predstave i mišljenja su temeljili na legendama. Oni koji shvate Božiju poruku, uvidjet će značaj Kur'ana i prihvatit će ga kao nadnaravno djelo Gospodara svijetova. Ovim putem nam je Allah nagovijestio i unaprijed otkrio svoje tajne u stvaranju svemira. Razmotrimo ajete koji govore o zvijezdama i pokušajmo shvatiti njihova pojašnjenja.

a) Tarik

«Tako mi neba i zvijezde Ta-

rik. A znaš li ti šta je zvijezda Tarik? Zvijezda prodorna.»

Osamdeset šesta sura u Kur'anu nazvana je imenom **Tarik**. To je zvijezda prodorna. Pitamo se zašto je Allah imao potrebu da jednu cijelu kur'ansku suru nazove imenom jedne zvijezde. Postoje rasprave da se radi o jednoj ili o grupi zvijezda koje su drugačije od ostalih. Najprihvatljivije je tumačenje da je to posebna vrsta zvijezda koje se ističu po svojoj veličini i moći. One se prepoznaju po odašiljanju ogromnih količina svjetlosti i toplote. S obzirom na to da postoji više vrsta zvijezda koje se ističu po svojoj ogromnoj energiji, potrebno je da ih navedemo i pojasnimo koja

je to grupa zvijezda koje Allah naziva imenom Tarik.

Postoji mogućnost da Allah zvijezdama iz skupine Tarik naziva velike zvijezde koje, pred svoju smrt, postaju **super zvijezde** i emitiraju mnogo više svjetlosti nego što su to prije činile. Nakon ove promjene, u zvijezdama dolazi do velike eksplozije koje je ravna milijardama nuklearnih bombi. Na ovakav način dolazi do umiranja zvijezda. Ostaci se vraćaju u prvobitni kozmički oblak od kojih nastaju nove zvijezde i planete.

Zvijezde-Tarik mogu biti i takozvani **kvazari**. Ove su zvijezde ogromne veličine čiji bežični talasi dopiru do naše planete. Ovi valovi su otkriveni 1963. godine, a 1983. je utvrđeno da dolaze sa ruba Svemira, kako tvrde astronomi. Za

bežične valove je karakteristično da mogu mnogo duže doprijeti od svjetlosti i mogu probiti svako tijelo bez obzira na njegovu čvrstinu. U suri Tarik nalazi se ajet koji glasi:

«I svaka duša ima svoga čuvara»

Ovaj ajet dolazi odmah nakon teksta koji govori o zvijezdi Tarik. Na osnovu njega zaključujemo da je moguće da Allah riječju Tarik naziva one zvijezde koje emitiraju štetne valove. To su zrake koje bi pri doiru sa živim bićima razarali njihova tijela. Čuvar svake duše bi onda bio **ozonski omotač** koji okružuje i štiti našu planetu. Ozonski omotač ima ulogu da ne propušta ultraljubičaste zra-

najbrži. Govoreći o najenergetičnijim pulsarima Mlivo kaže: «**Najenergetičniji pulsar otkriven je u Rakovoj magli. On se okreće trideset puta u sekundi i jako je magnetiziran i zbog toga on djeluje kao nebeska energetska stanica, čiji vjetar emitira dovoljno energije da čitava Rakova maglica svijetli u gotovo svom spektralnom području.**»

Kako vidimo radi se o posebnoj vrsti zvijezda velike gustoće koji odašilju snažne talase. One su još prepoznatljivije i po svom isijavanju ogromnih količina svjetlosti. Ovo su samo pretpostavke koje pokušavaju pojasniti Allahovu namjenu. Možda ćemo pravu istinu saznati tek u budućnosti kada znanost bude još razvijenija.

b) Sirius

«A On je Gospodar Siriusa»

Riječ (Si'ra) koju spominje Kur'an prevodimo kao Sirius. Postavlja se pitanje šta je Sirius i koja je svrha objavljivanja ovog ajeta. Listajući razne prevode i komentare Kur'ana na bosanskom jeziku, naći ćemo uglavnom točne prevode gore navedenog ajeta. Međutim u komentarima su skrivene razne greške. Tako su npr. Čaušević i Pandža, zvijezdu Sirius smatrali Sjevernjačom iako znamo da su one dva različita nebeska tijela. Uostalom, sjaj Sjevernjače je mnogo slabiji od sjaja Siriusa. Dr. Karić tvrdi da se Sirius nalazi u sazvežđu Orion što nije istina. Ona pripada sazvežđu koje se naziva Veliki Pas.

Vratimo se na pitanje zašto je Allah spomenuo baš ovu zvijezdu. Odgovor je jasan. Sirius je najsvjetlija zvijezda vidljivog neba. Dok je površinska temperatura Sunca 6 000 °C, temperatura Siriusa iznosi 10 000 °C. Na osnovu ovoga je zaključeno da Sirius zrači 7,7 puta više svjetlosti od Sunca. Važno je napomenuti da ovu zvijezdu ne možemo vidjeti za vrijeme ljetnih dana iz razloga što ona i izlazi i zalazi u toku jednog dana. Znači trebamo je tražiti u zimskim mjesecima i to na južnom sektoru neba, nisko nad horizontom. Arapsko pleme *Huzza'a* je obožavalo ovu zvijezdu smatrajući je božanstvom. Allah je intervenirao objavom

49. ajeta sure en-Nedžm. Upoznao je ljude da je On Gospodar Siriusa i na taj način ukazao da su zvijezde ono što je On stvorio te da vjerovanje u njih predstavlja samo zabludu.

c) Pozicije zvijezda

«Pa ne! Kunem se pozicijama zvijezda,* A uistinu, to je zakletva, kad biste znali, veličanstvena!»

U ovom se ajetu također spominje jedna Allahova zakletva. Gospodar se zaklinje pozicijama zvijezda. Ovo je jedina zakletva za koju Uzvišeni kaže da je velika. Gledajući s astronomskog stajališta ne možemo, a da se ne složimo s time. Razlog je to što o pozicijama zvijezda ovisi opstanak svemira. Uzmemo li u obzir Sunce i njegov položaj, ustvrdit ćemo kolika je njegova važnost. Kada bi npr. razdaljina između Sunca i Zemlje bila manja za jednu četvrtinu sadašnje razdaljine, temperatura na Zemlji bi počela rasti tako da bi sve na njoj sagorjelo. Isparila bi voda, a s njom bi nestao i život. Ovakav primjer imamo kod planete Venere. Ako bi pak ta razdaljina bila veća samo za 1 %, kao što je to slučaj s Marsom, tada bi se sve zaledilo. Temperatura bi pala na -40 °C, a uvjeti na Zemlji bi postali takvi da bi život, na kakav smo mi navikli, bio nemoguć.

S obzirom da se sve u svemiru kreće, položaji zvijezda i u tom segmentu igraju jednu ogromnu ulogu. Kada bi se zvijezde kretale bez propisanih putanja, one bi se sudarale i tako bi nastao kaos u svemiru. Kroz neko vrijeme svemir bi bio uništen. S toga su pozicije važne za idealni sklad koji vlada u cijelom kosmosu. «**Pozicije zvijezda, gravitacija i kosmička ravnoteža su u jednoj neraskidivoj vezi. Ne može biti promjene pozicije neke zvijezde, a da se to neće odraziti na njenu okolinu. Međutim, sada je svaka promjena u kosmosu sinhronizirana, uskladenjena, pa zato nemamo katastrofalnih posljedica.**»

d) Umiranje zvijezda

«Kada zvijezde počnu umirati...»

«Kada Sunce sjaj izgubi,* i kada zvijezde popadaju,* i kada se planine pokrenu...»

Kada je u sedmom stoljeću Kur'an objavljan, ljudi su još uvijek mislili da su zvijezde od materije koja je vječna. Mislili su da se Sunce neće nikada ugasiti. Nitko nije bio svjestan reakcija koje se zbivaju u zvijezdama. Tek kada se u 20. stoljeću otkrila atomska energija, ljudi su počeli poimati događanja koja se odvijaju u zvijezdama. Kur'an govori o umiranju, odnosno gašenju zvijezda u gore navedenim ajetima. Zanimljivo je i to što je Allah koristio egzaktni termin, a to je riječ «ugasiti». Američki astronom, Paterson iz Missurija, fasciniran je što je informaciju ovakve vrste našao u Kur'anu.

Trebamo reći da se gigantske i obične zvijezde gase na dva različita načina. Smrt giganta se odvija na način da se njegova temperatura u jezgri pred smrt poveća do tri milijarde stupnjeva Kelvinove ljestvice. Tada se u srcu zvijezde počinje stvarati željezo koje ne trpi više nikakvu nuklearnu promjenu. Umjesto toga ono se komprimira u jednu kompaktnu jezgru. Sada se temperatura zbog kompresije diže do 100 milijardi stupnjeva Kelvinova. Daljnjim reakcijama dolazi do probijanja slojeva koji okružuju jezgru. Talas ove slojeve razbacuje po svemiru, a od zvijezde ostaje samo još jedna loptasta masa sastavljena od neutrona, okruženim atomima željeza. Na ovaj način se formira neutronska zvijezda koja je previše masivna da bi bila stabilna. Gravitacijska sila nadvladava i dolazi do kolapsa zvijezde. Ona u jednoj točki teoretski formira crnu rupu.

Smrt obične zvijezde, poput našeg Sunca, odvija se na drugi način. Nakon što zvijezda izgubi sve zalih hidrogena, nema više toplote kojom bi se oduprla gravitaciji. Jezgra sada pretvara helij u ugljik, a vanjski omotač zvijezde se širi i obuhvata prateće planete. U ovom stanju Sunce bi uzrokovalo smrt svih živih bića na Zemlji. Oceani bi od prevelike toplote provreli i vremenom isparili, a s njima i život. Omotač zvijezde bi sada počeo gubiti svoju masu. Jezgra koja je potrošila sav helij, sastoji se samo od ugljika koji će se ohladiti i postati bijeli patuljak.

(Nastavlja se)

Bego Hasanović

Islamsko bankarstvo - svjetski trend -

HISTORIJSKI RAZVOJ

Do prije 30-40 godina muslimanske zemlje nijesu imale islamski bankarski sistem, već običan, konvencionalni koji uopšte nije bio ni u kakvom segmentu regulisan Šerijatom. Tek 1963. godine, finansijski magnat Ahmed al-Nadžar, osnovao je banku-štedionicu koja nije obračunavala kamate, niti je uzimala procenat. Taj poduhvat je izveo u Egiptu i bio je prvi pokušaj da se bankarstvo uredi po Allahovom adetu. Poslovanje se svodilo na to da su akumulirana finansijska sredstva sa bankovnih računa investirana u industriju i trgovinu, a ulagači su dijelili dobit. Ovakav način bankarstva je bio priznat kao halal od teologa Islama, jer je bio u skladu sa kur'anskim načelima.

Za nepunih pet godina od osnivanja Ahmed al-Nadžarove banke, u Egiptu je već djelovalo devet sličnih banaka. Tada se nije mnogo isticala islamska suština tih banaka, ali je njihova popularnost brzo rasla. Tadašnja egipatska vlada koja je bila veliki prijatelj komunističkog SSSR-a nije ravnodušno i blagonaklono gledala na „povratak izvorišta Islama“. Porast popularnosti novih islamskih finansijskih institucija počeo je ugrožavati državni bankarski sistem. Odmah su uslijedile energične mjere. Ahmed al-Nadžar je udaljen iz rukovodstva upravo od njegovih „učenika“. Morao je da emigrira, najprije u Sudan, a zatim u Saudijsku Arabiju 1969. godine.

U Saudijskoj Arabiji ovaj egipatski ekonomista biva veliki dobitnik i njegove finansijske inovacije počinju brzo da se primjenjuju u saudijskim bankama. Saudijska Arabija brzo postaje svjetski centar islamskog bankarstva. Jedna za drugom, na islamski sistem bankarstva počele su prelaziti i ostale muslimanske zemlje i to vrtoglavo brzinom. Tome je doprinos dala i velika ekonomska kriza. Veliki porast cijene nafte je učinio da 70-

tih godina Bliski istok bude snažan magnetni centar ogromnih novčanih sredstava sa Zapada. Taj novac se u počet-

ku kasnije preimenovana u „Badr Forte Bank“. To je prva ruska islamska banka. Ona ima svoja predstavništva i filijale u 40

ku ulagao u zapadne banke, ali Allah nije dao da bude onosan, tako da su islamske banke bile prava inovacija za pobožne naftne magnate, a i za ostalo stanovništvo tog regiona.

Od tada počinje intenzivniji rad na afirmaciji islamske ekonomije, a naročito islamskog bankarstva i islamskog finansijskog sistema. Godine 1975. zemlje-učesnice Organizacije islamske konferencije, formirale su Islamsku banku za razvoj (Islamic Development Bank - IDB) sa sjedištem u Džeddi (Saudijska Arabija). Njen suštinski zadatak je bio da sponzorise islamske banke u svijetu i da bude finansijski pokrovitelj zemalja u razvoju, propagirajući ideju islamizacije ekonomije. IDB u tu svrhu troši do dvije milijarde dolara godišnje, a ukupan iznos aktivnosti islamskih finansijsko-kreditnih organizacija dostiže 200 milijardi dolara.

EKSPANZIJA I TRENDOVI

Nakon osvajanja istočnog, islamski model bankarstva je pošao u osvajanje američkog, evropskog i ruskog tržišta. Islamske finansijske institucije djeluju u SAD-u, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Italiji itd. U Velikoj Britaniji postoje i više škole u kojima se studira islamsko bankarstvo. Primjera radi, u Moskvi je 1998. godine osnovana Badrbank koja je

zemalja i članica je Međunarodne asocijacije islamskih banaka.

Klasične banke polako uvidaju nedostatke konvencionalnog i prednosti islamskog bankarstva i počinju prestrajavanje. Otvaraju filijale koje posluju po modelu koji je identičan islamskom. Među takvima su i finansijski giganti kao što su „Chase Manhattan“, „Societe General“, „J. P. Morgan“, „Goldman Saks“ i dr. Čuvena „Citibank“ je osnovala u Bahreinu banku-sestru pod imenom „City Islamic Investment Bank“, dok je u Luksemburgu osnovala investicioni fond koji djeluje po islamskim uzunsima.

Nakon napada na World Trade Center 11. septembra 2001. godine, stanovnici Bliškog istoka su počeli da traže nova tržišta za svoj novac i počeli su se okretati ka Aziji. Azija je u poziciji da privlači taj novac obzirom da ima aktivnu ekonomiju, dobro razvijen bankarski sistem i brojnu muslimansku populaciju. Ključ za privlačenje ovog novca jeste postojanje bankarskog sistema uskladenog sa islamskim zakonom.

U Aziji je trenutno velika potražnja za biznisima koji su u skladu sa islamskim principima poslovanja. Kada je pakistanska vlada odlučila da na međunarodnom tržištu prikupi 600 miliona dolara, izdala

je državnu islamsku obeznicu kojom investitori stiču dobit naplatom putarine umjesto kamate. Vlada je dobila ponude vrijedne preko milijardu dolara od kojih je pola poticalo iz bliskoistočnih zemalja. Šef islamske jedinice malezijske investicione banke CIMB - Badlisja Abdul Gani - kazao je da ima još mnogo gotovog novca, a malo investicionih mogućnosti.

Zahvaljujući povećanoj potražnji za islamskim bankarskim uslugama, zajmodavci i kompanije su ohrabreni da izađu u susret tim zahtjevima i opsluže ta tržišta. Islamsko bankarstvo je dostiglo najviši nivo u Maleziji, Indoneziji, Pakistanu, Bangladešu i Brunnejima, dakle, pretežno muslimanskim zemljama. Mada, iako nije pretežno muslimanska zemlja, Singapur razvija svoju ekspanziju na polju ove vrste bankarstva. Muhammed Ros iz HSBC banke kaže da malezijska vlada želi da učini Maleziju islamskim finansijskim centrom. Dok gotov novac sa Bliškog istoka podstiče islamsko bankarstvo u toj regiji, bankari predviđaju da će milioni muslimana u Aziji, koji još ne koriste bankarske usluge, ipak jednoga dana uticati na dugoročni rast i da će islamsko bankarstvo postati dio glavne struje finansijskog poslovanja u Aziji.

Što se tiče konvencionalnog bankarstva, trendovi pokazuju da pojavom i razvitkom niza novih sofisticiranih i starih inoviranih bankarskih proizvoda dolazi do promjene karaktera poslovanja u bankarstvu kao tradicionalnoj djelatnosti. Sve u svemu, gubi se klasični oblik bankarskog posla, tako da se kreditni odnos zamjenjuje novom ulogom banke na finansijskom tržištu koji sve više počinje da liči na onaj koji je Šerijatom dozvoljen, tako da će mnogi muslimani širom svijeta, koji koriste bankarske usluge, moći da odahnu kada je u pitanju jedan od najvećih harama – kamata.

Zekerija Fetich

Izvor ihlasa je Islam (IX)

3. Emanet je položaj

Pored ostalih vrsta odgovornosti čovjek će takođe biti pitao i za preuzeti emanet u svom poslu tj. položaju. Islam odgaja vjernika da se neobuzdano ne bori za položaj, i da nastoji da svaki vid preduzimateljkih djelatnosti u svome poslu bude u skladu sa šerijatskim propisima. Ovaj sklad znači savjesno izvršavanje svih povjerenih radnji, pravедno i vjerno očuvanje istih, kako ne bi došlo do povrede Allahovog zakona. Do ovakvog učinka čovjek dolazi posjedovanjem straha od vrhovnog Zakonodavca, svjestan Njegovog budnog nadzora nad našim djelima, što saznajemo i iz sljedećih Kur'anskih riječi:

Što god ti važno činio, i što god iz Kur'ana kazivao, i kakav god vi posao radili, Mi nad vama bdijemo dok god se time zanimete. Gospodaru tvoje ništa nije skriveno ni na Zemlji ni na nebu, ni koliko trun jedan, i ne postoji ništa, ni manje ni veće od toga, što nije u Knjizi jasnoj. (Junus, 61)

Nadovezujući se na nužnost sjećanja Allahovog nadgledanja nad nama i našom sjetvom, jedan od profesora "Al-Azhara", najstarijeg sveučilišta na svijetu, dr. Ahmed Es-Sajih Abdur-Rahim, dodaje da Islam kod vjernika proizvodi savjesnost u nošenju emaneta. Do prihvatanja i usadivanja ove karakteristike u srcima mu'mina dolazi samim saznanjem da se radi o Božijem imperativu i praksi svih prijašnjih Njegovih poslanika, koji su se ljudima predstavljali riječima: "Inni lekum resulun emin", "Zaista sam ja vaš pouzdani poslanik". Ovu karakteristiku su, takođe, jednoglasno prihvatili ashabi Božijeg Poslanika, vjerno je prenoseći na ostala pokoljenja, s jednog na drugi kraj svijeta, od mašrika do magriba. Na svu žalost, u današnjici susrijećemo nove stereotipe muslimana, koji se ne pridržavaju naredbi Kur'anikerima u pitanjima u kojima im ne odgovara, već pametuju i kroje propise, a simbol "emin"-pouzdan, tumače i kao emanet

pripisuju samo Božijem Poslaniku, tvrdeći da se ta riječ ne odnosi na njihovu službu. U prilog ovome govori nam slika grupe muslimana koji klanjaju, poste, sebe nazivaju ispravnim i potpunim vjernicima, a varaju pri trgovini, neodgovorni su na radu, kao da emanet nije sastavni dio vjere. Pogledajmo zato šta je Božiji Poslanik s.a.w.s rekao kada je vidio čovjeka da je pokvarenu stranu ploda kojeg je prodavao okrenuo dole da bi je sakrio od očiju kupaca: "Ko nas prevvari nije od nas". Ovaj hadis je izrečen onome ko se bavio trgovinom, tj. kupoprodajom, a i ona je jedna od profesija ljudi, prema tome zašto odbaciti emanet na poslu: u medicini - nemarno liječeći, u školama - prikrivajući hak, u institucijama - sprječiti pristup obrazovnim kadrovima, ili drugim organizacijama. Uzimati mito, davati ga ili pri tome posredovati je jedan od velikih grijehova na šta ukazuju sljedeći Kur'ansko hadiski citati: "Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepošten način i ne parničite se zbog nje pred sudijama da biste na grešan način i svjesno dio tuđe imovine pojeli! (El-Bekare, 188)

Abdullah ibn. Amr. r.a. kaže: "Allahov Poslanik s.a.w.s. je prokleo i onoga ko uzima i onoga ko daje mito".

Pomenuta kazna stiže onoga koji uzima ili daje mito zato što on tim djelom nanosi štetu drugima ili od muslimana uzima ono što mu ne pripada.

Allah objavljuje Knjigu, samo istinu i pravедnost. A šta ti znaš, - možda je Smak svijeta blizu! (Es-Sura, 17)

Šerijatski pravnik i misionar, Halid Muhammed Mahmud je stanovišta da je uzrok neodgovornosti u položaju, odsutnost savjesti prepostavljenih koji nastoje da im jedini cilj bude ugled i sticanje imetka. Plodovi kod svih institucija i organizacija ispunjenih ovakvim uzurpatorima ličnih dobara proizvod su, kaže Halid, nedostatka pokornosti prema vrhovnom Sudcu i zaboravljanje

na Njega Sveobuhvatnog. Oni pokušavaju da se prikrivaju parolom "zajedničkih interesa", imitirajući dobrotvore. Međutim, Allah sve dobro vidi i on će svakom shodno djelima prosuditi.

Definicija "kakva glava, takvo i tijelo" direktno ukazuje na to da stanje i napredak jedne države, ustanove, institucije i bilo koje druge organizacije najviše ovisi od vode.

Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha, i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjeronjike, i koji od imetka, iako im je drag, daju rođacima, i siročadi, i siromasima, i putnicima-namjernicima, i prosjacima, i za otkup iz ropstva, i koji molitvu obavljaju i zekat daju, i koji neprijatelju, čak ih podržavajući u tome da bi lakše bili savladani! U jednoj narodnoj zagonetki stoji da je vuk vidješi sebe ne-moćnog u savlađivanju dva bika kontrastnih boja, prišao bijelome i rekao: "Hoćeš li mi pomoći da zajedno ubijemo crnog da bi meni i tebi ostalo više hrane", u čemu se bijeli zbog svoje naivnosti složi i prevari, jer samo što vuk dovrši i posljednji obrok mesa crnog bika, on s lahkoćom zakla i bijelog, koji je ostao bio sam bez pomoći svoga druga. Na svu žalost! Prenosi se od ibn. Musa'a da je Božiji Poslanik, neka je salat i selam na njega, rekao: "Mu'min je s mu'minom povezan poput grudevine čiji su elementi međusobno spojeni i povezani, a on da je uradio splet prstiju".

A od Nu'mana ibn. Beshira se prenosi predaja da je Allahov miljenik rekao: "Vjernici su u svojim međusobnim odnosima, ljubavi, samilosti i poštenju kao jedno tijelo u kome ako i jedan organ oboli i ostali djelovi tijela trpe od nesаницe i groznice".

Iz citiranih hadisa je jasno da je riječ o bratstvu u vjeri, i obavezi pomoći u svim potrebama vjernika, neovisno od

Jačina vjerovanja svakog vjernika ogleđa se u njegovom sažaljenju i brizi prema braći u vjери, koji pate, tuguju, boluju, koji se ranjavaju, gladuju i očajavaju. Čvrstina imana i preuzetog emaneta zahtijeva zainteresovanost i saosjećanje sa tegobama ostalih muslimana, naših sestara, nedužne djece, jučerašnje Bosne, Kosova, Kašmira, Burme, Filipina, Sudana, Alžira, Avganistana, Iraka, Palestine i ostalih sličnih tragedija. Imperativ vjere o našoj obavezности življenja za islam ne smije se zanemariti pozabaveći se samim sobom, ličnim interesima, crpeći interese od Islama a ne za njega. Tišti li nas činjenica da samo djeca muslimana širom svijeta gladuju, i sa životom bore se bez svojih roditelja i domova!? Smijemo li prepustiti našu braću neprijatelju, čak ih podržavajući u tome da bi lakše bili savladani! U jednoj narodnoj zagonetki stoji da je vuk vidješi sebe ne-moćnog u savlađivanju dva bika kontrastnih boja, prišao bijelome i rekao: "Hoćeš li mi pomoći da zajedno ubijemo crnog da bi meni i tebi ostalo više hrane", u čemu se bijeli zbog svoje naivnosti složi i prevari, jer samo što vuk dovrši i posljednji obrok mesa crnog bika, on s lahkoćom zakla i bijelog, koji je ostao bio sam bez pomoći svoga druga. Na svu žalost! Prenosi se od ibn. Musa'a da je Božiji Poslanik, neka je salat i selam na njega, rekao: "Mu'min je s mu'minom povezan poput grudevine čiji su elementi međusobno spojeni i povezani, a on da je uradio splet prstiju".

A od Nu'mana ibn. Beshira se prenosi predaja da je Allahov miljenik rekao: "Vjernici su u svojim međusobnim odnosima, ljubavi, samilosti i poštenju kao jedno tijelo u kome ako i jedan organ oboli i ostali djelovi tijela trpe od nesаницe i groznice".

Iz citiranih hadisa je jasno da je riječ o bratstvu u vjeri, i obavezi pomoći u svim potrebama vjernika, neovisno od

njegove boje, rase ili nacionalne oprijedijeljenosti. Iskazuje se takođe nužnost povezivanja svih muslimana ummeta na činjenju dobra i sprečavanju zla, na širenju ljubavi i sloge a sprečavanju razdora i smutnje. I nije dozvoljeno gledati i ostavljati vjernika na cjedilu i nasilju nad njime, već mu pri-skočiti u pomoć. Ako se nad njime čini nepravda i nasilje pomoći mu i iz tog stanja ga izbaviti, a ako on drugome nanosi štetu i neparavdu, u tome ga sprječiti i na pravi put mu ukazati. Ovo je značenje emaneta u očuvanju i njegovanju bratstva kojeg je Islam propisao vjernicima.

Od Enesa r.a. se prenosi da je Resul rekao: "Pomogni svog brata muslimana koji čini nasilje i onoga kome se čini nasilje". Začudo ga ashabi upitase: "Jasno nam je o Allahov miljeniče da nam je dužnost pomoći onoga nad kime se čini nasilje, ali ne razumijemo kako to pomoći onoga koji drugima čini nasilje". Reče im Božiji Poslanik: "Tako što ćete se postaviti iznad njega, sprječiti ga u onome što radi i na greške mu ukazivati, tj. sa ispravnim ga islamskim stavom upoznati".

Cilj objavljivanja ovakvih i njima sličnih propisa u našoj vjeri jeste i za širenje sloge i harmonije među ljudskom zajednicom, sprovođenjem pravde, a sprečavanjem ugnjetavanja i nerada. Dešava se da pojedini muslimani ili pojedine grupe muslimana budu uzrok izazova, širenja smutnje, mržnje, razdora i nepravilika u svojoj ili široj zajednici, a sve svojom greškom, i na štetu ostalih vjernika.

Ovako mogu postupati samo fanatički odgojeni ili, tačnije, oboljeli muslimani, koji s tim refleksom s pravom prouzrokuju mržnju i kod ostalih vjernika, pripadnika druge nacionalne zajednice.

To je pogrešno, lažno predstavljanje islamskog učenja. Usuduju se da laži izmišljaju samo oni koji u Allahove riječi ne vjeruju, i oni su pravi lažljivci. (En-Nahl, 105)

(Nastavlja se)

Ferid Orahovac

Pljevaljsko kulturno nasljeđe (II)

Kontinuitet života na pljevaljskom području ima svoje tragove i materijalne dokaze mnogo vjekova unazad. To nam svjedoče brojni predmeti nađeni na užem i širem prostoru, na osnovu kojih se može utvrditi duži ili kraći boravak raznih kultura i civilizacija.

Ostaci materijalne kulture: gradovi, utvrđenja, kule, vjerski objekti, nadgrobni spomenici, istorijski dokumenti i drugi dokazi, čine vrijedno kulturno-istorijsko blago, koje vrijedi istražiti, zabilježiti i učiniti dostupnim onima koji dolaze u ovo mjesto i pokazuju interesovanje za njegovu prošlost.

Prvo naseljeno mjesto za koje istorija zna u blizini današnjih Pljevalja je „Municipium S“, na prostoru danas naseljenog mjesta Komini, iz I vijeka nove ere, iz vremena kad su ovim prostorima vladali Rimljani.

Razni predmeti nađeni na ovom području govore da je, pored trgovine, u ovom kraju bilo razvijeno i zanatstvo. Vrhunac umijeća majstora ovih prostora je i pronađena staklena vazna „Diatreta“, koja po analizi stručnjaka, najvjerojatnije potiče iz IV vijeka n. e. a po načinu i karakteru izrade predstavlja jedinstven primjerak na širem prostoru Evrope. Ovaj eksponat se čuva u Zavičajnom muzeju Pljevalja.

Pod sadašnjim imenom, Pljevlja se prvi put pominju u dubrovačkim arhivima 1430 godine.

U zapisima koji se čuvaju u manastiru Sv. Trojice, zapisano je da su 1. septembra 1462 godine u bici na izvorištu rijeke Breznice, Turci Osmanlije potukli vojsku Hercega Stjepana Kosače i nakon bitke zagospodarili ovim krajem.

Turci su zaveli svoju upravu u Pljevljima i tri godine kasnije dali mu novo ime Taslidža, koja ostaje otvoreni trg bez odbrambenih zidina. Taslidža je ulazila u sastav nahije Kukanj i pripadala je hercegovačkom sandžakatu, sa sjedištem sandžak-bega u Foči.

U to vrijeme Taslidža ima 101 kuću, a najpoznatije zanatlije toga vremena su: zlatari, kujundžije, kovači, kožari, pa su otuda nastala i mnoga slična prezimena.

Kako saznajemo iz brojnih

Detalj iz harema Husein-pasine džamije

radova renomiranih istoričarai-straživača, u dubrovačkom arhivu postoje brojni zapisi o vema razvijenoj trgovini između Dubrovnika i Taslidže, naročito iz oblasti rudarstva. Pominje se trgovina željezom, olovom i cinobaritom.

Još u XIII vijeku, kao rudarsko mjesto pominje se mjesto Kržava, u kojem je postojao rudnik gvožđa i nahija Kava, kao rudarsko mjesto. Eksploatacija rude olova i barita nije prestala do današnjih dana.

Ovaj izrazito brdsko-planinski kraj, smješten je na raskršnici puteva, kojima se vjekovima prolazilo, trgovalo, ali i ratovalo. Taslidža je predstavljala malu tačku na geografskoj karti u kojoj su se ukrštali značajni putevi, sudarale civilizacije, miješale nacije, vjere i običaji. Kao trgovačko središte i gradsko naselje, najdirektnije je vezano za dubrovačku karavansku trgovinu, jer je najznačajniji putni pravac: Carigrad – Sarajevo – Dubrovnik, prolazio kroz Pljevlja.

Vjerovanja ljudi koji su ovdje živjeli, išla su od mnogobolštva, bogumilske hereze, hrišćanstva i islama, zasnivala su se na filozofiji suživota, tolerancije i zajedništva. Iza njih su ostali brojni tragovi materijalnog i duhovnog stvaralaštva kao: stećci, mozaici, nišani, profani i sakralni objekti, nakit, oružje, rukopisi i sl. Česti požari u periodu dok je Taslidža imala status šehera, mijenjali su lik ovog naselja, ali se ono uvijek ponovo uzdizalo i postajalo sve ljepše.

Najinteresantniji detalji iz ranog perioda života u ovom kraju predstavljaju stećci. Oni su autohtoni srednjovjekovni nadgrobni spomenici sa ukrasima i natpisima iz života, ratovanja,

lova i sl. Oni su kao spomenici, praktično čuvari tajne jednog neraskvijetljenog vremena istorije ovoga kraja. Nalazimo ih na cijelom prostoru od Foče, preko Bukovice, Graca, pa sve do Pljevalja.

U mjestu Vukasovići, u Bukovici, postoji lokacija na kojoj su u ogromnim stijenama isklesani likovi životinja, riblji kosnuri, luk i strijela, razne strelice kao pokazivači smjera, razne reljefne dekoracije i slični motivi. Na putu prema Pljevljima, na raskršnici puteva za sela: Kovačeviče, Brda, Rosulje i Hromać, postoji zidina od sedre kao ostatak turbeta, za koje mještani ne znaju kome pripada ni kada je izgrađeno, ali pamte da su od svojih predaka saznali da je na tom mjestu bilo turbe. Dalje, na pravcu prema Potrkuši, takođe postoji lokacija gdje je, po kazivanju starijih, bilo jedno turbe, ali se niko ne sjeća njegovog izgleda, jer je obraslo šumom i žbunjem. Taj cijeli prostor je uvijek bilo groblje površine oko 10 ha, a posljednje ukopavanje u ovo groblje bilo je 2004 godine.

Sljedeća lokacija je Jakupov grob. Na najljepšoj lokaciji ovoga područja nekada je bila džamija, koja je zapaljena 1943 godine, a od nje su ostale zidine i prilično veliko groblje, koje je uredno održavano. U njemu je 1998/9 VJ napravila vojni objekat bez predhodnog traženja odobrenja od vlasnika groblja. Danas taj objekat predstavlja vrlo ružnu sliku iz bliske prošlosti.

Dalje na putu prema centru MZ Boljanići, na blagom uzvišenju, zaraslo u šumu, nalazi se groblje nekadašnjih stanovnika ovoga mjesta, među kojima se nalazi i impozantan mezar Baj-

ram-age Boljanića, oca Husein-paše, najvećeg legatora ovoga kraja. Mezar je u vrlo lošem stanju. Sedamdesetih godina XX vijeka, najstariji stanovnik na ovom prostoru, Ademaga Tutundžić, koji je živio 103 godine, kazivao je da je kao dječak išao sa svojim djedom obavezno uoči petka poslije ikindije na ovo groblje, gdje je djed kod ovog mezara učio sure Jasin. Do danas nije bilo dobre volje da se ovo groblje makar posjeti ili očisti od korova.

Spuštajući se prema Pljevljima, u mjestu Gotovuša, nailazi se na ostatke ljetnikovca posljednjeg pljevaljskog paše Bajrovića.

Pogled na Pljevlja, nekada Taslidžu iz bilo kog pravca, ostavlja utisak da se nalazimo u nekom od gradova Orijenta. To je grad puteva, raskršnica i ljudskih sudbina.

Utjecaji antike i mediterana, Orijenta i zapada, kao i geografska lokacija umnogome su pomogli da se Taslidža u prvim godinama nastanka ubrzano razvija.

Sredina XV stoljeća je najznačajniji period u razvoju Taslidže kao naselja i čaršije u tom naselju. U XVI vijeku Taslidža doživljava značajan razvoj, tako da dobija status kase, a sve to zahvaljujući visokom dostojanstveniku Husein-paši Boljaniću. Husein-paša je dio svog imetka utrošio za podizanje džamije, koja je prozvana njegovim imenom, kao i drugih zadužbina o kojima vrlo malo znamo.

Kako je Taslidža bila raskršnica puteva, kojima su prolazili karavani za Dubrovnik i Sarajevo, nužno je bilo izgraditi objekte za smještaj putnika i robe, pa su se gradili karavan-saraji i hanovi.

Jedan od monumentalnih karavan-saraja nalazio se u neposrednoj blizini Husein-pašine džamije sa zapadne strane, a građen je po svim tadašnjim pravilima: veliko ograđeno dvorište, magaze i prostorije za koenje, a na spratu sobe za spavanje. O ovom karavan-saraju pisao je i Evlija Čelebija. U arhivu vanakufske uprave iz 1928 godine, na jednoj licitaciji vakufske imovine, pominju se magaze ovog karavan-saraja da su izdavane u zakup mještanima. Zidine kara-

van-saraja su porušene 1948 godine.

Izvorište rijeke Breznice, predstavlja najljepši dio današnjih Pljevalja. Na tom prostoru su nekada Taslidžaci, a danas Pljevljaci, provodili slobodne trenutke u prekrasnom ambijentu uz žubor rijeke Breznice. Prisustvo vode, bujna vegetacija, svježi povjetarac sa obližnjih brda, predstavljaju doživljaj koji se ne zaboravlja. U takvim prirodnim ljepotama locirana je na daleko poznata Milet bašta, prvo urbanizovano izletište na ovom prostoru. Do 1950 godine bila je svojina vakufa Husein-paše, što se vidi iz tapije br. 2473, od 17. jula 1928 godine, a danas je svojina države. Istu sudbinu doživjeli su i brojni vakufski dućani, magaze, kuće, hanovi, livade, berbernice i drugi objekti. Najsavršeniji arhitektonski spomenik proteklog perioda koji govori o nekadašnjem sjaju Taslidže je Husein-pašina džamija sa šadrvanom i Sahat-kulom. I njima je bila namijenjena slična sudbina, što se vidi iz dopisa br. 278/77, od 14. 9. 1977 godine, koji je Odbor IZ Pljevlja uputio Starješinstvu IZ Crne Gore, a u vezi traženja direktora tadašnjeg komunalnog preduzeća da se napravi dupla saobraćajnica preko groblja, a između Husein-pašine džamije i šadrvana i Sahat-kule, čime bi ovi objekti bili i fizički odvojeni i sa neizvjesnom daljom sudbinom. Na svu sreću do realizacije takvog projekta nije došlo zbog protesta građana-muslimana, kako se navodi u dopisu.

Da se sa devastacijom vakufske imovine i objekata nije nikada prestajalo, vidi se i na primjeru Husein-pašine džamije. Šezdesetih godina XX vijeka, u dvorište džamije u neposrednoj blizini šadrvana donesen je i postavljen kamen u obliku kapitela sa lokaliteta naselja „Municipium S“ u Kominima. Cilj postavljanja jednog takvog eksponata u dvorište Husein-pašine džamije je i danas nepoznat. Postoji još niz primjera o planskom uništavanju vakufske imovine u prošlosti, tako da je danas imovina vakufa praktično svedena samo na džamije i groblja. Krajnje je vrijeme da se zapitamo zašto.

Jakub Durgut

„Iran i atomska bomba“

Diskusija o nuklearnom programu Irana ponekad uveliko poprima oblike histerije. Razmotrimo skorošnju izjavu Sen. John McCain-a: „Postoji samo jedna stvar koja je opasnija od vojne intervencije, a to je Iran sa nuklearnim naoružanjem.“ Na ovo bi se moglo odgovoriti šekspirovskim naslovom „Mnogo buke ni oko čega“. Ali, podiglo se mnogo „buke“ oko toga i neki uticajni zvaničnici su vrlo ozbiljni u namjeri da upotrijebe vojnu silu da bi spriječili Iran da se domogne nuklearnog naoružanja. Stoga, moramo se zapitati zašto je to toliko bitno, i kome je to toliko bitno?

Prije svega, zašto smatramo da bi bilo katastrofalno ako sutra Iran bude imao nuklearno oružje?

Danas u svijetu postoji devet zemalja za koje se zna da posjeduju nuklearno oružje: SAD, Velika Britanija, Rusija, Francuska, Kina, Izrael, Indija, Pakistan i Sjeverna Koreja. Šta bi se promijenilo ako bi Iran postao deseta zemlja sa nuklearnim naoružanjem? Koji bi zemlju Iran mogao bombardovati?

Trenutno ne postoje nikakve indikacije da Iran namjerava da izvrši vojnu agresiju. Zapravo, aktuelni predsjednik Irana, Mahmud Ahmadinežad, davao je veoma nepriznate izjave protiv Izraela. Ali, da li iko smatra da je u stanju da bombarduje Izrael, i da li Iran ima vojnu kapacitet da to izvrši? Retorika i stvarne namjere su dvije različite stvari – pojava.

Ako Iran nema namjeru da upotrijebi atomsku bombu, zašto onda želi da je ima? Postoje neki očigledni razlozi za to. Od devet zemalja koje posjeduju nuklearno naoružanje, sve osim jedne posjeduju vojne baze locirane dovoljno blizu da bi mogle da izvedu napad na Iran. Iranska vlada bi bila vrlo naivna, ako je ne bi objavljivala ova činjenica. Nadalje, oni lako mogu da zaključuju, iz dosadašnje politike SAD u posljednjih pet godina, da su SAD napale Irak, a ne Sjevernu Koreju, i da je jedna od najvećih razlika između

ovih zemalja bila ta da Irak nije posjedovao nuklearno naoružanje, dok Sjeverna Koreja jeste.

Drugi, očigledni razlog je iranski nacionalizam. Treba imati u vidu da nastojanja Irana da postane nuklearna sila nisu nastala za vrijeme vlade sadašnjeg predsjednika. Ona potiču iz vremena prije iranske revolucije, još za vrijeme vladavine iranskog Šaha. Danas je očigledno - država „osrednje“ snage i veličine Irana, osnažice svoju geopolitičku poziciju u budućnosti, ako bude pripadala klubu nuklearnih sila. Iran ima nacionalne interese, kao što ih i druge države imaju, i jasno je da želi da ima centralnu ulogu u regionu.

Ali da li to samo po sebi narušava mir u svijetu ili regionu?

Kad se testirala prva nuklearna eksplozija u Sovjetskom Savezu, 1949. god, Zapadni svijet je vrlo glasno izražavao svoju žalost. Ali, gledano u retrospektivi, jasno je da je jedan od faktora koji je u najvećoj mjeri doprinio neizbježnosti rata između Amerike i Sovjetskog Saveza u periodu od eksplozije 1949. do raspada Sovjetskog Saveza 1991. god. bila činjenica da su obje svjetske sile posjedovale nuklearno naoružanje. Strah od uzajamnog uništenja bio je garanta da nijedna od sila neće upotrijebiti nuklearno oružje, uprkos velikim tenzijama usled Berlinske blokade, preko Kubanske tzv. Projektilne krize, do rata u Afganistanu. Činjenica da i Indija i Pakistan imaju nuklearno oružje predstavljala je veliku prepreku daljoj eskalaciji sukoba u Kašmiru.

Zašto ne bi ova ravnoteža imala isti uticaj i na Bliskom istoku? Zašto ne bi posjedovanje nuklearnog naoružanja od strane Irana bio element pomirenja na Bliskom istoku, a ne razdora? Jedinu odgovor koji se nameće je da Iranska vlada nije dovoljno „racionalna“ da bi se suzdržala od upotrebe oružja. To je, očigledno, besmislica, i to rasistička besmislica. Aktuelni iranski

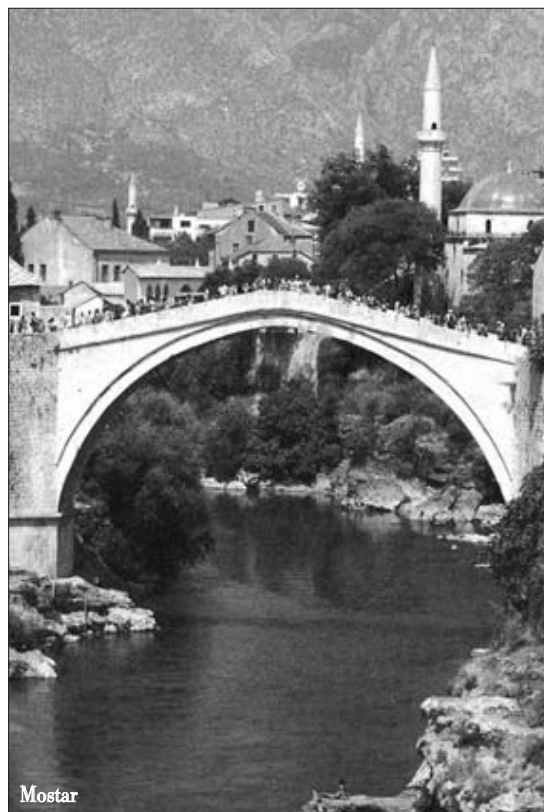
režim je, u najmanju ruku, politički sofisticiran kao što je to Bušov režim, a u istu ruku mnogo manje militantan u svojim izjavama.

Zašto onda tolika buka oko ovog pitanja?

Henry Kissinger je to objasnio prije nešto više od godinu dana, a isto to je nedavno u *The New York Times*-u ponovio i Thomas Friedman. Svršeno je jasno da ako bi Iran posjedovao nuklearno naoružanje, barijera bi bila preskočena, i zasigurno bi još 10 do 15 zemalja požurilo da se domogne atomskog oružja. Neki od već poznatih kandidata su: Južna Koreja, Japan, Tajvan, Indonezija, Egipat, Irak (da, Irak), Južna Afrika, Brazil, Argentina, i mnoge evropske zemlje. Do 2015. godine moglo bi biti 25 nuklearnih sila. Da li ovo predstavlja opasnost? Naravno, da, u smislu da uvijek postoje nerazumni pojedinci ili grupe, koje bi mogle imati pristup dugmetu koje bi moglo da se pritisne. Ali, ti nerazumni ljudi i grupe postoje i u sadašnjih devet nuklearnih sila, i moje lično uvjerenje je da ih ne bi bilo više u sljedećih 15 zemalja koje bi imale nuklearno naoružanje. Nuklearno razoružanje jeste cilj koji je urgentan, ali ne nuklearno razoružavanje samo jednog dijela svijeta, već razoružavanje svih. Razlog velike zabrinutosti SAD za potencijalno nuklearno naoružanje Irana je taj da bi rasprostranjenost nuklearnog oružja u tzv. srednjim zemljama veoma vidljivo smanjilo vojnu moć SAD. Da li to u isto vrijeme znači i prijetnju miru u svijetu? Da li treba da brine mo da bi SAD mogle izvršiti invaziju na Iran ili da bi Izrael mogao slično uraditi? Zapravo ne, jer SAD ne posjeduju vojnu snagu da izvedu takav napad, i to ne bi podržao irački režim, kao što ni Izrael ne može da izvede nešto tako samostalno. Mnogo buke ni oko čega.

„Iran and the Bomb“
by Immanuel Wallerstein,
Preveo,
Muharem Demirović

Hrvatske pripreme za Hag - teza koja ne drži vodu

Ko je srušio Stari most

Trojica zagrebačkih stručnjaka dokazuju kako simbol Mostara nije razrušio tenk HVO-a nego muslimani podmetnutim eksplozivom

Jedna od sramotnijih epizoda hrvatsko-muslimanskog rata u BiH – potpuno bespotrebno rušenje historijskog i kulturnog spomenika Starog mosta u Mostaru – iznenada u Hrvatskoj ponovo dolazi u središte pažnje javnosti. Čini se to preko knjige koja ovih dana treba istovremeno da se pojavi u Hrvatskoj i BiH, a autori su trojica zagrebačkih stručnjaka koji dokazuju kako čuveni most – u međuvremenu obnovljen uz finansijsku pomoć međunarodne zajednice – nije srušio tenk HVO-a čije smo direktno granatiranje gledali na televiziji, već da su to učinili muslimani aktiviranjem eksploziva u nosećim osnova-

ma mosta.

Most je, podsjetimo, srušen 9. novembra 1993. godine, pošto je više puta direktno pogoden granatama iz hrvatskog tenka, što su snimile kamere nekoliko izvještača, jer je ta „operacija“ potrajala. Odgovornost za ovaj besmisleni čin pripisan je tada odgovornom hrvatskom komandantu tog sektora, danas penzionisanom generalu, Slobodanu Praljku, inače bivšem TV režiseru.

Praljak je tvrdio da s tim činom nema ništa, jer je – pošto je smijenjen – baš toga dana predao dužnost novom komandantu, Anti Rosi. Most je, naime, rušen i srušen baš negdje u vrijeme (u 10.16 sati) kada je Praljak predavao komandu Rosi, pa je i teoretski teško zamisliti da bi tek pristigli Roso imao ikakvu nadležnost u vezi sa

tim sramotnim činom.

Slobodan Praljak je optužen u Hagu s još nekim hrvatskim generalima zbog počinjenih ratnih zločina, a koliko god se trudio da sa sebe skine sjenku ovog nečasnog djela u prilog mu ne ide tadašnje postupanje predsjednika i komandanta hrvatskih oružanih snaga, Franje Tuđmana, koji je u dva navrata u razgovorima o zbivanjima u BiH izrekao kako je Praljak srušio Stari most. Sam Praljak bezuspješno je pokušavao da dođe do Tuđmana i „objasni mu istinu“, ali je ovaj odbio da ga primi. U međuvremenu, naime, vojna tajna služba SIS je sprovela istragu o rušenju mostarskog mosta i utvrdila da ga je u vrijeme sukoba dvije strane zaista gađao tenk iz sastava HVO, a da su posadu činili Toma Topić (30), Dražen Rezić (24) i Senaid Čavčić (23). Zvanična sudska istraga, međutim, nikada nije bila sprovedena, a pripadnici tenkovske posade su kasnije poginuli.

Trojica zagrebačkih stručnjaka – dr Muhamed Sućeska i inž. Aco Šikanić s Brodarskog instituta i poznati balističar i profesor u penziji dr Slobodan Janković – na osnovu analize TV snimaka i sprovedenog eksperimenta sada tvrde da most nijesu srušile tenkovske granate koje su ga pogodile, nego da je to urađeno eksplozivom postavljenim u njegovu osnovu.

Po toj tezi, bila je to „namještaljka“ sa muslimanske strane da bi se optužilo i naškodilo Hrvatima, pa se čak navodi i teza da je posada tenka HVO-a primila za to granatiranje 30.000 maraka, što je apsolutno nemoguće dokazati, jer više nijesu među živima. Tako se ratna priča o Starom mostu samo još više zamućuje, a u njenu pravu istinu i nadalje će svako vjerovati prema nekim svojim mjerilima i emocijama, kako se to već dešava i sa drugim sličnim tragedijama iz proteklog prljavog rata.

(Politika 22.02)

U Islamskom centru u Zagrebu:

Proglašena Deklaracija evropskih muslimana

U kongresnoj dvorani Islamskog centra u Zagrebu, 24. februara, proglašena je Deklaracija evropskih muslimana. Pored autora Deklaracije, reis-ul-ulema BiH, dr Mustafe ef. Cerića, na promociji su govorili zagrebački muftija Ševko ef. Omerbašić i kolumnista Jutarnjeg lista, Darko Pavičić. Deklaracija je napisana u julu prošle godine, a prvi put je dr Mustafa ef. Cerić predstavio sredinom 2005. na konferenciji Islamskog foruma Evrope u Londonu. Predstavljajući Deklaraciju u Zagrebu prisustvovao je gotovo cjelokupni diplomatski hor u Hrvatskoj, veliki broj uticajnih ljudi iz vjerskog, političkog i javnog života, kao i brojni mediji iz Hrvatske i BiH.

Deklaracija evropskih muslimana predstavlja prekretnicu u odnosima islama i evropskih država, kao i namjeru da se smire uzavrele strasti. U uvodnom dijelu, reis-ul-ulema BiH, dr Mustafa ef. Cerić izražava žaljenje zbog tragičnih događaja u Njujorku, Madridu i Londonu, uz opejnu da su muslimani širom svijeta šokirani dovođenjem u vezu tih napada s islamom. Traži se svojevrsni "društveni dogovor" islama i Evrope, odnosno da Evropa prizna islam, a da islam prihvati evropske vrijednosti i navike življenja.

"Muslimani su predani načelu vladavine prava i načelima tolerancije, poštovanja ljudskih prava, te demokratiji", navodi se u Deklaraciji, čiji je idejni tvorac i realizator upravo dr Cerić.

Osim priznavanja islama kao religije, od EU se traži liberalizacija imigracione politike i zaštita evropskih muslimana od

Reis Cerić na proglašenju Deklaracije u Zagrebu

islamofobije.

Dr Cerić kaže kako Evropa nije ni "dom islama", ali ni "dom rata", nego "dom ugovora ili dogovora", jer je u njoj "moguće živjeti u skladu s islamom u kontekstu društvenog ugovora". U tom kontekstu on kaže kako vjeruje da Evropa i Zapad uopšteno imaju više znanja o muslimanima nego volje da ih prihvati, dok muslimani imaju manje znanja o Evropi nego spremnosti da je prihvate.

Dr Cerić je tokom dvodnevnog posjeta Zagrebu razgovarao sa predsjednikom Hrvatske, Stjepanom Mesićem i sa zagrebačkim nadbiskupom kardinalom Josipom Bozanićem.

- Sve crkve u Evropi trebalo bi da ulo-

že više napora kako bi uvjerile sve Evropljane da se može živjeti uz toleranciju, vjersku i svaku drugu - naveo je reis-ul-ulema Cerić zaključke razgovora sa kardinalom Bozanićem, kojem je uručio primjerak Deklaracije.

Poglavar Islamske zajednice u BiH ocijenio je i da je Evropa "zrela za novi Vestfalski mir, čije poruke o toleranciji treba obnoviti, kao i proglasiti islam i judaizam evropskim religijama".

Promocija Deklaracije evropskih muslimana imala je pozitivan odjek u javnosti, istina, neki mediji dovode je u vezu sa mogućnošću da dr Cerić bude proglašen za muftiju svih evropskih muslimana.

M. Demirović

Akcenti iz Deklaracije

Muslimani očekuju:

- institucionalizaciju islama u Evropi,
- ekonomski razvoj muslimanske zajednice tako da može uživati punu duhovnu i kulturnu slobodu i nezavisnost,
- razvoj islamskih škola koje će biti kadre odgajati muslimane rođene u Evropi za izazove evropskih multikulturnih društava,
- političku slobodu koja će omogućiti evropskim muslimanima da imaju legitimne predstavnike u parlamentima evropskih država,
- liberalizaciju evropske imigracijske politike koja je u posljednje vrijeme restriktivna prema muslimanima,
- otvaranje mogućnosti da se prizna muslimansko pravo u pitanjima personalnog statusa kao što je porodično pravo,
- zaštitu evropskih muslimana od islamofobije, etničkog čišćenja, genocida i sličnog.

Muslimani se obavezuju:

- izgraditi svijest o složenosti sekularnog konteksta u kojem

religije danas postoje,

- promovisati razumijevanje, poštovati razlike i istraživati zajednička polazišta,
- potvrditi vjerske identitete kao važne instrumente u rješavanju problema nesigurnosti i sukoba te učenju poštovanja drugih i življenja u različitostima u konfliktnim situacijama,
- pridonijeti tekućem diskursu o ljudskim pravima,
- pomoći u razumijevanju 'drugosti' druge osobe,
- pokazati složeni odnos između vjere, kulture, politike i ekonomije,
- identifikovati vjerska načela, moralne i etičke vrijednosti i norme koje su uporedive i koje mogu poslužiti za izgradnju suživota,
- istaknuti pozitivna istorijska iskustva i oživjeti sjećanja na iskustva dobrosusjedstva i suživota, koja su takode dio evropske istorije, izgraditi zajedničku platformu za vjerski suživot u duhu dobre volje, koju je moguće naći u Knjigama Božijim i nadi za našu zajedničku budućnost.

ELIF

gazetë islame

Kaluan më shumë se katër muaj që kur gazeta Daneze "Jyllands-Posten" në shtator të vitit 2005 për herë të parë botoi karikaturat satirizuese të Pejgamberit Muhamed s.a.v.s. (paqja dhe mëshira e Zotit qoftë mbi të). Më vonë i ribotuan edhe gazetat tjera duke ndjekur shembullin e gazetës Daneze, si në Austri, Francë, Gjermani, Itali, Spanjë, dhe në disa vende të tjera.

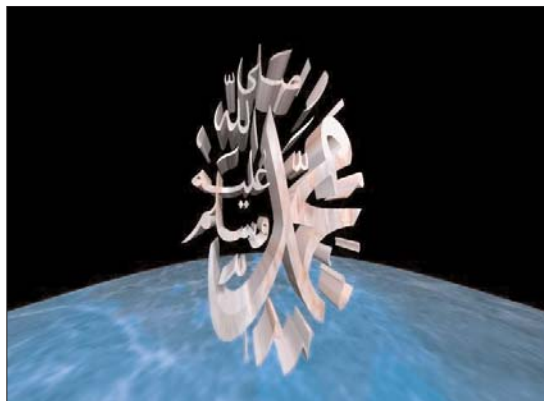
Paraqitja e Muhamedit s.a.v.s. në karikaturat e publikuara, e paraqet atë si terrorist me mjekër, me sy të fryrë dhe turban në formë të bombës me fitil, si njëri që ka eksploziv në çallmën në kokë. Tjetra duke mbajtur shpatë në dorë e duke thirrur për terrorizëm, duke e quajtur si njëri i dhunës dhe terrorit. Duke e paraqitur Muhamedin s.a.v.s. në shumë mënyra të tjera negative, djallëzore të tjera.

Ofendimi dhe përdhosja e Dërguarit të Allahut, të fyesh vullën e pejgamberëve përmes disa karikaturave është me të vërtetë një fyerje, ofendim i madh i tërës fesë Islame, një fyerje e rëndë për mbarë rruzullin tokësorë, e në veçanti për afro dy miliard musliman që jetojnë në këtë rruzull; nga aspekti Islam është i ndaluar. Ky parim Islam siç vlen për veprimet ofenduese kundër Muhamedit a.s., vlen, dhe ne e trajtojmë njëjtë edhe kur bëhet kundër Ibrahimit, Musait, Isait apo cilitdo profet-pejgamber.

Njerëz të ultë me qëllime tendencioze, armiq të së Vërtetës Hyjnore, të pajisur me vese dhe cilësi të ulta, argatë të satanait (djallit) për shkak të zemrës së tyre të prishët, janë përpjekur të shpifin, t'ia përshkruajnë dhe atribuojnë shembullit më të përkryer të njerëzimit, Muhamedit s.a.v.s., lloj lloj të pavërtetash duke e paraqitur në shumë mënyra negative, me pamje krejtësisht të papranueshme për gjithë besimtarët Islam në botë. Sepse mirëfilli dihet se pejgamberi Muhamed s.a.v.s. nuk ka lënë asnjë

fotografi pas vetes dhe se feja që ai ka lënë pas, pra Islami, nuk është fe e dhunës, nuk është fe e terrorit, por fund e krye është fe e paqes dhe tolerante ndaj feve dhe kulturave tjera në botë.

Paraqitja dhe publikimi i karikaturave të shëmtuara për Muhamedin s.a.v.s. në shumë gazeta evropiane dhe perëndimore, paraqesin qëllime tendencioze, djallëzore politike dhe fetare të kurdisura mirë me qëllim që botën Islame ta fusin në konflikt me vende të tjera dhe ta paraqesin atë para opinionit ndë-

rkombëtar në mënyrat më negative, si nxitës dhe bartës të së keqes.

Autorët e karikaturave e kanë ditur fort mirë se ofendimi i Muhamedit s.a.v.s. është një ndër pikat më neurologjike tek besimtarët Islam të cilët ushqejnë respekt dhe dashuri të pa kufishme ndaj figurës dhe veprës së tij. Dhe që sot jemi dëshmitarë për ngjarjet në teren si dhe reagimet e muslimanëve në për botë.

Arsyetimi i qeverive dhe kryeredaktorëve të revistave dhe gazetave që publikuan karikaturat, arsyetohen kinse ne jemi një shtet demokratik dhe kemi të drejtën dhe lirinë e shprehjes, është një arsyetim me qëllime tendencioze. Sepse liria, kufijtë e lirisë janë deri aty ku nuk cenohet e drejta, respekti dhe dinjiteti i tjetrit. Ndërsa me arsyetimin e demokracisë edhe kjo fjalë është duke u

Botimi i karikaturave ndaj Muhamedit a.s. ofendim për fenë Islame

përdor thjeshtë për qëllime propagandistike e që nuk ka asnjë lidhje të arsyeshme për nëpërkëmbjen e vlerave të tjetrit, kur dihet që fjala demokraci do të thotë sundim i popullit, i shumicës.

Për t'ia sqaruar sadopak lexuesit të nderuar qëllimin e fesë Islame ndaj njerëzimit, dhe duke ia tërhequr vërejtjen se ata mendime negative që e paraqesin qëllimkëqijtë të fesë Islame, janë vetëm gënjeshtria dhe që mundohen të mbjellin farën e dyshimit arr-

Do të paraqesim në pika të shkurtra, një pjesë nga fjalimi i Muhamedit s.a.v.s. në Haxhin e Lamtumirës, e cila na e shpjegon qartë bazat e lirisë dhe të nderit ndaj njeriut.

Para 14 shekujve Muhamedi s.a.v.s. në ditët e fundit të jetës së tij, në Haxhin e Lamtumirës, ka thënë:

"O Njerëz! Dëgjoni çka do t'ju them, sepse nuk e di nëse do t'ju takoj në këtë vend pas këtij viti.

O njerëz! Kini frikë Zotin dhe respektoni Atë. Bëhuni të njerëzishëm dhe të drejtë ndaj vetes dhe ndaj të tjerëve....Ruajeni, respektoni dhe nderojeni vlerën e personalitetit dhe dinjitetit njerëzor. Njeriu është vepër madhështore e Allahut dhe njerë ai që e nënçmon nderin dhe dinjitetin e veprës së Allahut. Ju, o njerëz, pashmangshëm dhe pakthyeshmë do t'i ktheheni Allahut të Amshueshmë dhe Ai do t'ju marrë në përgjegjësi për veprat dhe punën tuaj....

O besim drejtë! Ta dini, ta mbani mend dhe të jeni të bindur se përfundoi koha e mosdijes dhe traditave të këqija, që i sollën fatkeqësi të shumta gjinisë njerëzore. Unë jua kam treguar rrugën e shpëtimt, nëpër të cilën duhet të shkoni.... Gjokmarrrja është e ndaluar....Fajdeja dhe kamata janë të ndaluara....

Ju të gjithë jeni plotësisht të barabartë në të drejta dhe detyra. Nuk ka kurrfarë përparësie arabi ndaj jo-arabit, e as jo-arabi ndaj arabit, as i ziu ndaj të kuqit, e as i kuqi ndaj të ziut përveç me devotshmëri. Të gjithë jeni pasardhësit e Ademit, ndërsa Ademi është prej dheut.

O muslimanë! Duhet të kujdeseni, të duheni dhe të ndihmoheni ndërmjet vete. Nuk guxoni ta ofendonin njëri-tjetrit, e as t'i merrni me dhunë njëri-tjetrit diçka. Këto janë mëkatet të rënda. Merrni vetëm atë që me vetë dëshirë ju jepet. ....Kurrë mos e shkëlpi të drejtën dhe

nderin e askujt. Vetvetes mos i bëni dhunë. Mos harroni se mëshira është një ndër bazat kryesore të Islamit.

O njerëz! Dëgjoni çka po ju them dhe mbajeni mend mirë. Unë po jua lë librin e Zotit - Kur'anin - te cilit nëse i përmbaheni gjithnjë do t'ju ruajë që të mos e humbni rrugën e drejtë, rrugën e drejtësisë dhe së vërtetës. Kur'ani është libër i qartë dhe i shenjtë, vepër e vërtetë e Allahut, fjalë e Tij, në vërtetësinë e së cilës nuk ka kurrfarë dyshimi.

Para vetes e keni tërë jetën time, fjalët dhe veprat e mia. Gjithçka që kam folur dhe punuar, jam përpjekur që të jetë në pajtim të plotë me urdhrat e Allahut. Ju vërtet nuk do të gjendeni në lajthitje përderisa t'i përmbaheni Kur'anit dhe sunetit tim.

O besimdrejtë! Thoni gjithnjë të vërtetën e pastër. Urrejta asnjëherë le të mos ju largojë nga rruga e të drejtave dhe drejtësisë. Drejtësia është motra e devotshmërisë. Frikësohuni nga Allahu! Ai e sheh punën tuaj.

O njerëz! I dëgjua porositë e mia, futini në zemrat tuaja e në jetën tuaj. Të gjithë ata që i kanë dëgjuar këto fjalë të mia, le t'ua përcjellin atyre që nuk i kanë dëgjuar, sepse prej tyre mund të ketë më mbamendës se vetë dëgjuesit.

(Pas një pauze të shkurtër, i Dërguari i Zotit me një zë më të butë ka thënë):

"A e përcolla mesazhin e Allahut tek ju, o njerëz?"

"O i Dërguari i Zotit! Ti besnikërisht e ke përmbushur misionin tënd dhe neve na ke komunikuar çka të ka urdhëruar Zoti", u përgjigjën më se 100.000 hanxhinjtë e pranishëm.

(Atëherë Muhammedi a.s. me zë solemn tha):

"O Zoti im, dëshmo (në këtë)!"

(Të njëjtën ditë, Zoti i Lavdishëm e shpalli ajetin Kur'anor:)

"Sot përsosa për ju fenë tu-

aj, plotësova ndaj jush dhu-
ntinë time, dhe zgjodha për ju
Islam in fe". (Sure Maide, 3).

Pas leximit të fjalëve të fu-
ndit në haxhin lamtumirës të
Pejgamberit Muhamed s.a.v.s.
të cilën e sollëm me disa
shkurtime, lexuesit mund të
gjejnë vetë se pse besim-
tarët Islam janë të lënduar
nga fyerjet dhe shpifjet që i
janë etiketuar dhe atribuar
Muhamedit s.a.v.s. me rastin
e publikimit, të karikaturave
nga injorantët dhe islamo-
fobët perëndimorë...!?

Shumë njerëz të mëdhenj
nga bota jo Islame Muhame-
din s.a.v.s. e kanë përshkruar
me fjalë të mira, të cilët ne
do ti paraqesim vetëm tre pre-
j tyre:

"Muhamedi a.s. është per-
sonaliteti i jashtëzakonshëm.
Muhamed, më vjen keq që
s'isha bashkëkohësi yt. Njerë-
zimi, vetëm njëherë, ka parë
një figurë të tillë unike, siç
ishte ti dhe më s'do të ketë
rastin të shohë (të ngjashëm).
Unë, me respektin më të ma-
dh, përulëm, para paraqitjes
tënde të madhërishtme". (Pri-
nci Otto Von Bismark)

"Nëse madhështia e njerë-
zve matet me madhësinë e
veprave të tyre, atëherë
Muhamedi a.s. është nga më
të madhërishtmit që ka njohur
historia". (Gustav Lebon)

"Nëse madhështia e qël-
limit, thjeshtësia e mendimit
dhe rezultatet e arritura, janë
tri kritere të gjenialitetit
njerëzor, kush mund të ma-
rrë guximin të krahasojë, cili-
ndro njeri të madh, në historin-
ë njerëzore, me Muhame-
din a.s.?" (Lamartini)

Muslimanët në gjithë
ruzullin tokësorë duhet të
ruajnë gjakftohësinë dhe
mos të marrin asnjë veprim
të pamatur, dhe çdo tentim
për ta degjeneruar apo pro-
vokuar Fenë Islame do të
dështojë, siç ka dështuar
shumë herë.

Allahu xh.sh. në Kur'anin
Famëllartë thotë:

"*Ata duan ta shuajnë dr-
itën e All-llahut me gojët e ty-
re, po All-llahu e plotëson (e
përhap) dritën e vet, edhe pse
e urrejnë jobesimtarët. Ai
(All-llahu) është që e dërgoi
të dërguarin e vet me udhëz-
im të qartë e fe të vërtetë, për
ta bërë mbizotërues mbi të gj-
tha fetë, edhe pse idhujtarët
e urrejnë*". (Saff: 8-9)

Përgatiti:
Sened Makoviq

Nënshttrim në dituri dhe arrogancë në injorancë

Imam Malik bin Anas (93-179 AH)
ishte një nga dijetarët më të mëd-
henj të Islamit të të gjitha kohërave.
Nga 1300 pasuesit e tij ishin njerëz nga
të gjitha fushat e jetës; sundimtarë, gjy-
katës, historianë, sufistë, poetë, dhe stu-
diues të Kur'anit, Hadithit, dhe Fikhut.
Halifi morri pjesë në klasat e tij si një
student i zakonshëm së bashku me të
tjerët. Në traditat (gojëdhëna) më të mi-
rë të këtij Umeti Imam Maliku konside-
ronte diturinë e tij si përgjegjësi. Kur ai
dinte që diçka është e drejtë apo e gabu-
ar, asnjë kërcënim nuk do ta ndalonte
që ta thotë atë. Ishte fetvaja e tij që divo-
rci i dhënë nën detyrim, (shtrëngim)
është i pavlefshëm që e bëri të fitojë ze-
mërimin e sundimtarit (sikurse lë të ku-
ptojë që premtimi i besnikërisë i dhënë
nën detyrim, shtrëngim ishte gjithashtu
i pavlefshëm). Ai u dënua me kamxhik
dhe në çdo rënie ai thoshte: "Unë jam
Malik bin Anas dhe unë deklaroj që divo-
rci me shtrëngim është e pavlef-
shëm."

Megjithatë ishte i njëjti Imam Malik i
cili në përgjigje të shumë pyetjeve që i
drejtosheshin thoshte më shumë "la adri"
(nuk e di) apo "la ahsin" (nuk e di shu-
më mirë). Një herë një person iu afro-
u atij dhe i tregoi që ai kishte ardhur nga
Marrakesh - mbas 6 muaj udhëtimi -
vetëm që ta pyes një pyetje. "Njerëzit e
mi në shtëpi po presin përgjigjen tënde",
tha ai. Mbas dëgjimit të pyetjes Imam
Maliku iu përgjigj: "Të lutem tregoi
njerëzve të tu që unë nuk e di përgjigjen
e pyetjes tënde." Në një rast tjetër atij iu
drejtuan 48 pyetje dhe në përgjigje të 32
prej tyre ai tha, "nuk e di". Është thënë
që nëse dikush do t'i shkruante përgjig-
jet e Imam Malikut pyetjeve, ai lehtë do
t'i mbushte faqet me "Nuk e di" para se
të shkruante një përgjigje të plotë.

Shkaku për këtë kujdes të jashtëza-
konshëm nuk ishte asgjë tjetër përveçse
ndjenja e përgjegjësisë para Allahut
xh.sh.. Ishte kujdesi i personit i cili qën-
dronte mes ferrit dhe parajsës (xhehene-
mit dhe xhenetit), i trembur që një hap i
gabuar mund të çonte në atë të parën.
"Para se të përgjigjeni një pyetjeje rreth
Ligjit fetar, paramendonit që po qëndro-
ni përpara portave të ferrit dhe para-
jsës," ai i këshillonte të tjerët.

Padyshim, ai nuk ishte i vetëm. Ibn
Xharixh merrte pjesë në mexhliset (nde-
nje) e Abdullah ibn Omerit dhe thotë se
"Në përgjigje të më shumë se gjysmës së
pyetjeve ai thoshte nuk e di." Ibn Abi
Lejla kishte 120 Shoqërues. "Sa herë që

njerit i është pyetur diçka ai shpresonte
se dikush tjetër do të përgjigjej."

Ky kujdes nuk ishte i kufizuar në
fikh (Jurisprudenca Islame). Në interpre-
timin e Kur'anit apo të Hadithit, ato
ushtronin të njëjtin kujdes. Autori i Sa-
hah Muslimit, libri i cili konsiderohet i
dyti i përmbledhjeve të haditheve më au-
tentike, pra Imam Muslimi, i caktoi ve-
tvetes vetëm detyrën e përmbledhjes së
Hadithit, duke ja lënë punën e interpre-
timit të tyre dikujt tjetër. Ai ishte shumë
i shqetësuar për këtë saqë madje ai nuk
ndau librin në kapituj vetëm se asi lloj
klasifikimi mund të përbënte interpre-
tim.

Ata ishin burim autoritar i mësimave
Islame, duke dhënë jetët e tyre në më-
simin dhe praktikimin e tij. Ata e dinin
shumë mirë barrën, ngarkesën e madhe
të pandarë, të lindur në deklaratën që
fillon me "Allahu thotë", apo "i Dërgua-
ri thotë." Deklarimi i diçkaje që nuk
është aq e sigurt që personi është duke i
atribuar gabimisht diçka Allahut apo të
Dërguarit a.s.. çfarë mund të jetë gjuhë
më i madh se ky! Ata gjithmonë kujto-
nin që është haram të jepet fetva pa di-
turi. Ata gjithmonë kujtonin hadithin,

"Kushdo që thotë diçka në interpre-
timin e Kur'anit pa dituri do ta gjejë ve-
ndin e tij në Zjarr." (Tirmidhi, Hadithi
2874)

Ti kthehemi të sotmes, dhe ja, në
një botë krejtësisht të ndryshëm, ku ka
një mori "ekspertësh" të cilët janë të ga-
tshëm të interpretojnë Kur'anin dhe Ha-
dithin, të japin fetva, madje edhe të bë-
jnë Ixhtihad - e gjithë kjo pa ndihmën
minimale të edukimit dhe trajnimit fetar.
Nëse ky lloj personi është një shkri-
mtar apo orator i mirë, ky është kualifi-
kim i mjaftueshëm! Sot audienca lehtë e
ngatërron gojëtarinë (elokuencën) me
diturinë, dijen. Nëse "eksperti" gjithash-
tu mban titullin magjik "Dr." kjo pady-
shim mbyll të gjitha shpraztirat në au-
toritetin e tij. Nuk është me rëndësi nëse
arritjet e edukimit të tij mund të jenë në
gjinëkologji apo në biznes administrim,
gazetari apo shkencë nukleare, fizikë
apo administrim kafshësh.

Rezultatet janë katastrofale. Ngatër-
rimi i madh dhe injoranca të, madje edhe
gjërave elementare në mësimet fetare,
nga ana e klasave goja "të edukuara"
sot është e pa përshkruar. Sot dikush
mund të gjejë të gjitha llojet e ideve dhe
praktikave jo-Islame, supozimeve, trilli-
meve, dhe dëshirave duke gjet miratim
në "ixhtihadin" që është shpikur, sajuar.

Madje edhe mw shumëw, ne bwjmw njw
arritje nga kjo katastrofë duke u mbur-
rur që ne kemi thyer "prangat e ndjekjes
së verbët" dhe hapje e mundësisë direkt
të burimit original të mësimave Islame.
Por asnjë sasi nga kjo mburrje mund të
fshih faktin që kjo është ekuivalente që
të lejojë njerëz pa licence dhe të papër-
vojë të praktikojnë mjekësinë. Megjitha-
të në këtë rast vdekja e rezultuar dhe
plaga nuk është fizike dhe për këtë më
pak e dukshme.

Shkaqet për këtë shqetësim janë ko-
mplekse por dy nga ato janë nw dukje
dhe tw qarta. E para, shkollimi i njerë-
zve tonë "të edukuar" është me shumë
pakë apo aspak edukim Islam. Qartazi,
ne nuk dimë dhe nuk e dimë që ne nuk
dimë. E dyta, shumë nga ne mbajmë një
mosbesim të madh ndaj atyre që kanë
marr një edukim formal Islam. Si rrjed-
hoje kjo gjithashtu është e bazuar në in-
jorancën e asaj që e formon këtë lloj edu-
kimi. Është një botë e largët, një kuti e
zezë, dhe çfarë gjithë dimë është që
është diçka gabim me të.

Për ndryshim le të vizitojmë *darul-
uloom* ku po projektojnë kandidatë për
pranimin e tjetrës *ifta* klasë. Pikët më të
mira nga një kurs i rregullt për *alima* i
janë dhënë një test dhe vetëm dhjetë pi-
kët më të mira nga testi do të merren
për intervistë. Ata u testuan jo vetëm
për diturinë e tyre të arabishtes dhe tek-
steve fetare por gjithashtu aftësinë e tyre
për të kuptuar situatat e vërteta të jetës
dhe për komunikim të mirë. Kur të di-
plomojnë, ata do të bëjnë një stazh për
vite nën Mufti të kualifikuar dhe me ek-
speriencë. Por madje mësonet e tyre më
të mirë do të konsultohen me të tjerët
kur bienjë ndesh me çështje të vështira.
Mbas ushtrimit për të qenë shumë i kuj-
desshëm ata do të mësojnë të thonë
"Allahu e di më së miri" në fund të për-
gjigjeve të tyre.

Nuk është për tu thënë që dështimi i
fuqisë politike muslimane dhe dështimi
i përgjithshëm i civilizimit musliman
nuk ka pasur efekt në këtë fushë të ak-
tivitetit apo *darul-iftas* tona po e marrin
problemin lehtë. Por a mundet që di-
kush me të gjithë ndershmërinë të dekl-
arojë që një alternativë e paedukuar dhe
e pakualifikuar është më e mirë? Është
një thënie e famshme në Urdu. "Një pse-
udo doktor është i rrezikshëm për jetën.
Një pseudo dijetar fetar është i rrezik-
shëm për fenë." A e dimë rrezikun??

Nga **Khalid Baig**
Shqipëroi, Brunilda Brasha

Roli i Rinisë në përhapjen e të vërtetës - Islamit në histori dhe sot

Nëse hedhim një vështrim në librin e fundit të Zotit të gjithësisë, Kur'anit, s'ka se si të anashkalojmë ajetin 54 të sures Err-Ruum, ku Zoti xh.sh. ka përmendur fazat e jetës sonë dhe thotë: **"Allahu është Ai që ju krijoi në një gjendje të dobët (fëmijëria), pastaj pas asaj dobësie ju dha fuqi (rinia), e pas fuqisë, dobësi e pleqëri"** si edhe disa ajete të tjera, nëpër të cilët përshkruhen veprimet e disa të rinjve, e të cilët më vonë Allahu do t'i zgjedhë për udhëndriçues të njerëzimit. Ky është një nga faktet se si Krijuesi e vlerëson rininë. Shkurtimisht, do t'i hedhim një vështrim këtyre shembujve.

Në histori

IBRAHIMI a.s. kundërshtoi babanë e vet që t'i adhurojë idhujt duke i thënë: "Ç'janë këto statuja që i adhuronin?" Ata thanë: "I gjetëm të parët tanë, që po i adhuronin". Ai u tha: "Edhe të parët tuaj e edhe ju qartë ishit të humbur!" dhe vazhdoi të debatotojë me ta derisa i mposhti, ua theu statujat, dhe të gjithë këtë duke qenë djalos. Si revansh, ata e hodhën në zjarr që ta djegin, por duke qenë i vendosur në atë që po bënte, Allahu xh.sh. i tha zjarrit: **"O zjarr, bëhu i ftohtë dhe shpëtues për Ibrahimin"** (Enbija, 69). Ky është shembulli i të riut besimtar, shembulli i entuziazmit fetar të themeluar në racionalizëm.

ISMAILI a.s., i biri i Ibrahimit a.s., jep shembullin e të riut i cili plotësisht i ishte nënshtruar urdhërave të Zotit, madje edhe për tu bërë kurban. Urdhëri nga Zoti xh.sh. për ta bërë djalin e vet, Ismailin, kurban, Ibrahimit a.s. i vjen në këtë formë: **"... O djali im, unë kam parë (jam urdhëruar) në ëndërr të të pres ty? Shiko pra, çka mendon ti?..."**, ndërkaq Ismaili a.s. i thotë: **"...O babai im, punojë atë që urdhërohesh..."** (Saffat, 102). Pra, a thua se kjo çështje s'kishte të bënte me të por me dikënd tjetër. Ky është shembulli i të riut besimtar, durimtar,

të dëgjueshëm (ndaj prindërve), sakrifikuës dhe nënshtrues (ndaj Zotit xh.sh.).

JUSUFI a.s. është shembulli i të riut besimtar, shembulli i moralit, durimit dhe i ngadhënjimit (fitores, suksesit) në fund, i cili refuzoi të bëjë mëkat, edhe pse për këtë i ishin hapur dyert dhe ekzistonin gjasa reale. Ky mëkat pasqyrohet në mundësinë e tij për të bërë amoralitë me gruan e kryeministrit të Egjiptit, e cila e kishte atë në dorë, ishte pronarja e tij dhe ai ishte në shtëpinë e saj. Kjo grua, nga dashuria e flaktë që kishte për Jusufin, doli nga natyra e gruas, i mbylli të gjitha dyert, **"... e i tha: Eja!"** (Jusuf, 23). Por, cili ishte qëndrimi i këtij të riu? Ai kishte mundësi t'i përgjigjej thirrjes dhe të kënaq epshin e vet me të, ndërkohë që askush s'e kishte ditur, por ky i ri refuzoi, u mbrojti moralisht dhe: **"Ai tha: (MeadhAllah) Allahu më ruajtë, ai zotëriu im (e burri yt) më nderoi me vendosje të mirë (si mund t'i bëj hile në familje?)"** (Jusuf, 23). Kur e pa vendosshmërinë e Jusufit, gruaja e kryeministrit i tha: **"Po qe se nuk bën çka e urdhëro, ai gjithëqsh do të burgoset dhe do të nënçmohet."** (Jusuf, 32). Po a reagoi Jusufi në këtë? Ai tha: **"O Zoti im, burgu është më i dëshiruar për mua, se sa atë që ma ofrojnë ato mua."** (Jusuf, 33). Jusufi a.s. u gjet mes dy sprovave, njëres në fe dhe tjetres në këtë botë. Prova e fesë ishte që të bëjë amoralitë dhe të bëhet mëkatar, ndërkaq prova e kësaj bote ishte që të burgoset dhe të nënçmohet. Jusufi zgjodhi provën e kësaj bote – burgun dhe nënçmimin, dhe u bë shembulli i të riut i cili dominoi mbi pasionet dhe epshin, i cili u kap për litarin e fortë të Zotit, nga i cili nuk këputet asnjëherë. I dërguari i fundit Muhammedi a.s. na mëson të lutemi kështu: O Zot, mos e bën sprovën tonë në fe!

JAHJA a.s. është shembulli i të riut të pastër i cili u rrit në adhurim ndaj Allahut. Për të, Zoti xh.sh. thotë: **"... dhe**

ashtu Ne i dhamë atij urtësi kur ishte fëmijë. Dhe nga ana Jonë i mundësuam të jetë i butë, i pastër dhe respektues (i dëgjueshëm). Edhe i sjellshëm ndaj prindërve të vet, nuk ishte kryelartë e i padëgjueshëm." (Merjem, 12-13)

Shokët e Pejgamberit Muhammed a.s. Ata që i besuan Muhammedit a.s. ishin të rinj. Më i madhi prej tyre ishte Ebu Bekri r.a. i cili ishte në moshën 38-vjeçare, Omeri r.a. 28 vjeç, Aliu r.a. afro 8 vjeç, Zubejri ibn Avami poashtu afër 8 vjeç. Mu për këtë dëshira jonë është që të pajisemi me vetitë e asaj gjenerate të parë të shokëve të Muhammedit a.s., atyre që e ndihmuan fenë dhe e përkrahën atë, të gjitha potencialet e veta i vunë në shërbim të tij dhe nuk treguan për të koprraci as në pasuri as në njerëz. Allahu xh.sh. prej tyre i bleu shpirtat dhe pasuritë, dhe ata sakrifikuën veten dhe i harxhuan pasuritë duke kërkuar xhennetin... Shoku i quajtur Rebi' ibn Amir i tha komandantit të ushtrive persiane, Rrustemit: "Ne jemi popull të cilin e ka dërguar Allahu që t'i nxjerr njerëzit nga adhurimi i njerëzve në adhurimin e Zotit Një, nga ngushtësia e kësaj bote në gjerësinë e saj, dhe nga padrejtësia e feve në drejtësinë e Islamit."

S O T

Le t'i bëjmë disa analiza të shkurtëra.

Nëse e analizojmë ngritjen e shtetit çifut, do të shohim se ai u ngrit mbi supet e të rinjëve çifut, të cilët erdhën nga anët e ndryshme të botës që ta vendosin shtetin e tyre në mesin e muslimanëve në Palestinë. Të rinjtë e krishterë poashtu udhëtojnë nëpër vise të ndryshme të botës, e lënë tokën e civilizimit, tokën e sustave elektronike, dhe vijnë në vendet e Azisë dhe Afrikës duke jetuar me njerëz të thjeshtë. Numri i atyre arrin deri në 4.750.000, e pjesa dërmuese e tyre janë të rinj.

Ndërsa rinia muslimane?

Rinia muslimane duhet të

marrë obligime – detyra. Cilat janë ato detyra?

1. Ndjenja e përgjegjesisë – se secili njeri do të jetë përgjegjës para Allahut xh.sh. posaçërisht për periudhën e rinisë. Moshë rinore nuk është moshë e zbatimjes dhe e lojës, por e drejtë e njeriut është të zbatimet dhe të luajë, në suaza të së lejuarës, e poashtu ai ka të drejtë edhe të dëfretet, por asesi nuk ka të drejtë ta kalojë rininë në punë të kota dhe zbrastëti, e këtë ta arsyetojë me tezën se rinia është një shkëndi e tërbimit. Jo, asesi... Rinia është moshë e produktivitetit dhe e kontributit.

2. Mburrja me Islam – nënkupton të besuarit thellë në përsosshmërinë e fesë së Allahut xh.sh. dhe se ai është i dekoruar me të. Sepse, neve Islami na ka bërë popullin më të vlefshëm, gjegjësisht e kemi marrë gradën e mësuesit të mbarë njerëzimit. Është fakt se njeriu i perëndimit arriti të ngjitet në qiell, sikur shpezët, dhe të zhytet në dete, sikur peshqit, mirëpo ai nuk arriti të ecë mbi tokë si njeri, nuk mundi të formojë qëndrim konstruktiv ndaj vetvetes, Zotit dhe njerëzve të tjerë. Ky civilizim nuk e bëri njeriun të lumtur. Njerëzit kanë nevojë për një platformë të re, platformë e cila do t'ua japë besimin por nuk do t'ua rrëmbejë shkençën, do t'ua japë ahiretin por nuk do t'i privojë nga të mirat e kësaj jete. Këtë lloj platforme e ka muslimani, prandaj ne duhet atë ta kuptojmë vetë mirë, edhe t'ia ofrojmë të tjerëve, posaçërisht ne të rinjtë. Pra, vetëm Islami është alternativë për lumturinë njerëzore!

3. Përvetësimi i kuptimit të Islamit – rinia ka për obligim ta përvetësojë domethënien e kësaj feje dhe kjo, ngase, muslimanët jetojnë në kohë kur ua kanë njollësuar fenë, ua kanë mbështjellur atë dhe ua kanë keqintepretuar atë të tjerët. Ai përfshin çështjet e kësaj bote dhe të botës së ardhshme, të drejtat dhe obligimet, fenë dhe politikën, ekonominë dhe shoqërinë, pushtetin etj. Islami është misioni i

njeriut në të gjitha periudhat e jetës dhe sferave të jetës së tij. Mu për këtë të parët e muslimanëve thonin: "Adhurimi pa dituri më tepër prish se sa ndreq." Pra, rinia duhet të punojë që Islamit na kuptojë dhe ta prezentojë drejtë.

4. Zgjedhja e rrugës mesatare – gjegjësisht rrugën e balancuar dhe të valorizuar, larg teprimit dhe neglizhencës, mu ashtu siç thotë Allahu xh.sh. në suren Rrahman: **"Ai e ngriti edhe qiellin dhe ia vuri drejtësinë. Që të mos kaloni kufirin në drejtësi. Edhe ju mbani me drejtësi peshojën, e mos lëni mangu në peshojë!"** Kërkohej nga rinia që ta braktisë aspërësinë dhe vrazhdësinë në predikim dhe ta ndjekin urtësinë dhe këshillën e bukur, të miratojnë metodologjinë e objektivitetit dhe butësinë, ngase, sa herë që ka patur butësi në një gjë, ajo e ka zburuar, ndërkaq sa herë që ka patur aspërësi në një punë, ajo e ka shëmtuar. Pra, strategjia e rinisë Islame duhet të fokusohet në ballafaqimin me modernen pa e humbur origjinalitetin e vet.

5. Kuptimi i drejtësisë – nënkupton që pasi rinia ta ketë kuptuar Islamit përmes leximit, dëgjimit, prezencimit në tubime, etj., atë edhe ta shoqërojë me veprim. Ngase shokët e urdhëron i madhi Zot xh.sh., kur shofim se pas ajeteve të para, që urdhërojnë për lexim, zbritën ajetet e para të sures Muddeththir: **"O ti i mbuluar! Ngrihu dhe tërhiq vërejtjen (duke i thirrur). Dhe madhëroje Zotin tënd! Dhe të keqes së ndyrë largohu!..."** ajete këto që urdhërojnë për punë. Vetëm ana teorike nuk mjafton. Bile, ajo do të jetë argument kundër teje në Ditën e Gjykimit, kur njeriu të pyetet se çka punoi me atë që e ka mësuar. Pejgamberi a.s. i lutej Allahut xh.sh. ta mbrojë nga dituria e cila nuk bën dobi. Shpalojja e historisë tregon për përhapjen e Islamit me vepër dhe me moral të muslimanëve, e jo me fjalë dhe njohuri të shumta. Pra, dituria dhe njohuritë, janë elemente të

domosdoshme që përcjellin rininë e muslimanit.

6. I riu të jetë në shërbim të shoqërisë – sepse shoqëria ka nevojë për krahun dhe aspiratat e rinisë. Nuk duhet që i riu të dominojë mbi shoqërinë me faktin se është intelektual, ndërsa të tjerët janë analfabet dhe injorant. Secili i ri duhet ta kuptojë ose të ketë ndjenjën e përkatësisë, shoqërisë, gjegjësisht se është pjesë e saj, e jo diç më shumë.

7. Thirrja në Islam – pasi i riu të ketë kuptuar se njeriu vërtetë ka nevojë për besim, t'ia spjegojë këtë edhe të tjerëve. Disa predikojnë përmes librave, disa përmes ligjëratave, disa përmes tubimeve shkencore, disa përmes sjelljeve të mira, disa me fjalën e bukur, etj., aq sa kush ka mundësi.

8. Armatoja me dituri dhe kulturë – me mundësi t'ia tejkalojë të gjithëve në profesionin e vet. Ne jemi të vetëdijshëm se të tjerët na llogarisin se i takojmë botës së prapambetur. Është e vërtetë se sot ka shumë muslimanë të pashkolluar, analfabet, por shkaku i kësaj sigurisht se nuk është Islami. Atëherë kur muslimanët ishin muslimanë të vërtetë, edhe Islami ishte atje ku duhet. Civilizimi i tyre udhëhoqi botën përafërsisht dhjetë shekuj, atëherë të tjerët mësonin në shkollat dhe universitetet e muslimanëve, dhe secili evropian që dëshironte të tregohet se është intelektual apo i përparuar duhet t'i fliste disa fjalë arabe, mu ashtu si veprimet e neve sot me anglishten. Ne duhet të ngritemi në të gjitha fushat shkencore, si fizikë, kimi, biologji, matematikë, astronomi, mjekësi, ekonomi, etj. Ne edhe jemi talentë dhe kemi njerëz të shquar në shumë fusha të jetës, nuk jemi mentalisht të dobët.

9. Veprimi i përbashkët – është detyrë e rinisë që të veprimë të bashkuar dhe të bashkëpunojmë mes vete. Puna individuale nuk mjafton, ngase ujku e han delen që ndahet nga kopeja, ndërsa atë që gjendet në tufë e mbron tufa. Pra, të kapet rinia fort për dore me të devotshmit, të ndihmohet mes vetes në punë të mira.

Duke i përbushur këto obligime, shpresojmë në një të ardhme më të bukur për rininë.

Suad Ukoshata

Xhamia e Lamit

Pas ardhjes së turqve në Ulqin, në vitin 1571, u ndërtuan disa xhami dhe mejtepe, si dhe ruhdije-medreseja e cila ka luajtur rolin e një shkolle të mesme. Në kohën e administratës turke, në Ulqin kanë ekzistuar 9 xhami, në mesin e të cilave edhe xhamia e Lamit, që gjendet në lagjen 'Mahalla e re' të Ulqinit.

Në hyrje të kësaj xhamie ekziston pllaka ku shkruan se atë e ndërtoi Haxhi Alija në vitin 1689. Ekzistojnë disa gojëdhëna lidhur me emrin e saj. Supozohet se më e vërteta është ajo sipas së cilës emrin e ka marrë, sipas vendit pra, lamë - për punimin e drithit. Ndërkaq burime historike lidhur me këtë çështje nuk ekzistojnë.

Pas Luftës së Dytë Botërore disa persona të pandërgjegjshëm kanë zhdukur shumë dokumente që flasin për xhamitë. Imamët e kësaj xhamie kanë qenë Haxhi Hafiz Jusuf Cungu, i cili ka shërbyer nga viti 1897 – 1924, Hafiz Halil Hoxha nga viti 1924 – 1936, Ibrahim Zejnelaga 1936 – 1941, Jakup Milla 1948 – 1951, Shefqet Jusuf Cungu në vitin 1962, kurse një kohë të shkurtër si Imam kanë shër-

byer efendi Rifat Jusufi, dhe efendi Suad Ukushota. Si Imam ka qenë edhe Teufik Bilali. Si muezin kanë qenë Sulejman dhe Ibrahim Çapunja.

Prej vitit 1999 si Imam i kësaj xhamie është emëruar Safet Resulbegu, i cili gjendet në studime universitare në Kajro të Egjiptit. Ky Imam ka një perspektivë të shkëlqyer në përvetësimin e diturive fetare Islame. Momentalisht namazin e xhumasë e fal Omer Kajoshaj nëpunës i Meshihatit të Bashkësisë Islame nga Podgorica.

Dikur kjo xhami ka pasur ullishtën e vet në një sipërfaqe prej 90 ari dhe një sasi të hollash. Me tërmetin katastrofal të vitit 1979, xhamia u shkatërrua krejtësisht dhe për disa vjet nuk ka funksionuar. Mirëpo me aktivitetin e Bashkësisë Islame dhe qytetarëve u ndërta xhamia në të njëjtat themele me një minare madhështore.

Sipërfaqja e saj përbëhet prej 136 metrave katrorë pa llogaritur ballkonet. Pranë xhamisë gjendet gasulhanja që i plotëson të gjitha kushtet higjienike për rregullimin e rahmetlinjve, të vdekurve. Në kuadër të xhamisë ndodhet edhe vendi për faljen e xhenazeve,

gjë që është e mirëseardhur për qytet dhe më gjerë.

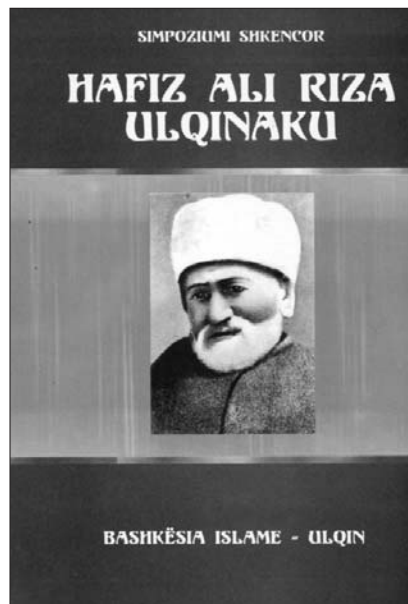
Në ndërtimin e xhamisë së Lamit kanë ndihmuar qytetarët e Ulqinit dhe disa bashkëvendës nga diaspora. Mirëpo duhet përmendur se për ndërtimin e saj ka pasur pengesa nga disa persona të asaj kohe.

Për ndërtimin dhe ekzistimin e kësaj xhamie një rol të rëndësishëm ka luajtur edhe i ndjeri rahmetli Ibrahim Bajramović, ish kryeimami i Bashkësisë Islame të Ulqinit. Në

një bisedë që kam pasur me të, më ka treguar se vendi ku është ndërtuar xhamia ka qenë planifikuar të mbetet si vend parkimi për automjetet dhe se në vend të saj, xhamisë kanë dashur ti japin një vend tjetër në periferi të qytetit. Në fund duhet theksuar se çdo njeri, qoftë nga vendi apo nga jashtë, mbetet i mahnitur dhe me përshtypje të thella nga bukuria e brendshme dhe e jashtme e këtij objekti fetar.

Hilmi Cungu

Këshilli i Bashkësisë Islame Ulqin promovoj librin „Hafiz Ali Riza Ulqinaku”

Të shtunën, më 11.02.2006., në lokalet e bibliotekës së qytetit, u bë promovimi i librit i cili përmbledh punimet e nëntë autorëve, të cilët në simpoziumin shkencor kushtuar jetës dhe veprimtarisë së Hafiz Ali R. Ulqinakut të mbajtur në Ulqin, më 05.11.2005., paraqitën vetëm një pjesë nga punimet e veta.

Programin e promovimit e udhëhoqi zonja Ardita Rama, drejtoreshë e bibliotekës. Programin e hapri Rifat ef. Jusufi me një ashërë nga Kur'ani. Në lidhje me rëndësinë e botimit të këtij libri folën Rexhep ef. Lika, Bashkim ef. Bajraktari, Jusuf ef. Gjoka, Muhamet Nika dhe Dr. Ruzhdë Ushaku. Programi u gërshetua me leximin e një fragmenti nga 'Mevludë Sherif', nga ana e Rrustem ef. Zagës, si edhe në fund me këndimin e dy këngëve mbi detin, të interpretuara nga 'Kllapa e Ulqinit'.

Për ndryshe, ky tubim përsëriti edhe njëherë arsyetimin e emërimit të një institucionit arsimor në Ulqin me emrin e Hafiz Ali R. Ulqinakut, i cili dha një kontribut të madh në fushën e letërsisë shqipe.

Në 154 faqe, libri përmban kumtesat e 9 pjesëmarrësve në simpozium, disa fotografi nga ajo ditë, diskutimet e disa qytetarëve në lidhje me temat e ligjëruesve, si edhe kërkesën e Këshillit të Bashkësisë Islame Ulqin drejtuar Kuvendit Komunal Ulqin për emërtimin e një institucionit kulturo-artistik me emrin e Hafiz Ali Riza Ulqinakut.

Promovimin e përcollën rreth 100 qytetarë të pranishëm. Libri kushton 5 euro, dhe mund të gjendet në secilën xhami të qytetit, si edhe në librarinë Islame 'Selam' në Ulqin.

Suad Ukoshata

"Bizantinët (rumët) u mundën, në tokën më afër (tokës arabe), po pas disfatës së tyre, ata do të ngadhënjëjnë, brenda pak viteve. Çështja është vendim i All-lahut, fillim e mbarim (për disfatë dhe për fitore). E atë ditë (kur do të fitojnë bizantinët) besimtarët do të gëzohen, për ndihmën e Allahut. Ai ndihmon atë që do dhe Ai është i gjithëfuqishëm, mëshirues. Premtimi i All-lahut është (ky), All-lahu nuk e thyen premtimeën e Vet, por shumica e njerëzve nuk po dinë". (Rrum: 2-6).

Gjithçka tregonte për një shkëlqim të përjetshëm të Bizantit dhe të përmendësh një fitore për të ishte diçka shumë e palogjikshme në atë kohë, por Zoti i cili është njohës i të tashmes dhe të ardhmes e di më së miri. Ndodhi që rreth shtatë vite pas thënies së kësaj profecie Perandoria Bizantine njëmend fitoi pas një beteje të përgjakshme me Persët. Fjala e Allahut edhe një herë u bë realitet.

Argumenti tjetër që e argumenton Kur'anin si fjalë të Allahut, është se nga fundi i Kur'anit në suren 111, El-Mesedi, ekziston një sure e cila i kushtohet xhahait të Pejgamberit Muhamed, Ebu Lehebit dhe gruas së tij. Aty në mënyrë kategorike është thënë se Ebu Lehebi do të digjej në zjarrin e ferrit, pra nuk do të pranonte Islamin. Kjo ishte thënë rreth 10 vite para vdekjes se Ebu Lehebit dhe ai shumë lehtë mund të pranonte Islamin për sy e faqe vetëm për ta diskredituar Pejgamberin Muhamed, por kjo kurrë nuk u bë sepse ato fjalë nga sureja 111 ishin thënë nga Krijuesi i Botërave, i cili di çdo gjë dhe ato nuk mund të zbeheshin në asnjë mënyrë.

Allahu xh.sh. në Kur'an thotë: *"A nuk e di ti se ç'bëri Zoti yt me Ad-in? Me banorët e Iremit me ndërtesa të larta?"* (Fexhr: 6-7)

Në këtë ajet përmendet një popull dhe një qytet tërësisht i panjohur për historinë e deri disa dekadave më parë. Deri në vitet e shtatëdhjeta të shekullit XX. Ky qytet ishte jo ekzistues (inekzistent) për historinë. Mirëpo në atë kohë gjatë germimeve në Siri u zbulua një qytet i quajtur Elba. Qyteti besohet të jetë një 43 shekuj i vjetër dhe gjëja më e mrekullueshme është se në disa pllakat e gjetura në mbeturinat e këtij qyteti përmenden emrat e qyteteve të cilat Elba kishte pasur kontakte tregtie. Dhe Iremi është një ndër qytetet. Prandaj është mrekulli se si në shekullin VII kur nuk shpallej Kur'ani dhe kur nuk dihej asgjë rreth qytetit të vdekur, përmendet me emrin Iremi.

Përveç këtyre, Kur'ani ka një aftë veçori të tjera të mrekullueshme, të cilat vërtetojnë se ai është me të vërtetë libër hyjnor. Një

prej këtyre veçorive është fakti se një numër i konsiderueshëm i fakteve shkencore, të cilat njeriu mundi ti zbulonte vetëm me ndihmën e teknologjisë së shekullit XX, janë shpallur në Kur'an 1400 vjet më parë. Sigurisht që nuk mund të pretendojmë që Kur'ani është një libër shkencor, por është një udhëzim i njerëzve drejt së vërtetës. Megjithatë, në Kur'an gjejmë shumë fakte shkencore, të cilat janë zbuluar në mënyrë të plotë vetëm në sajë të fjalës së fundit të teknologjisë bashkëkohore. Këto fakte shkencore as që mund të perceptoheshin apo imagjinoheshin në kohën e shpalljes së tij, gjë që vërteton akoma më tepër prejardhjen e tij hyjnore. Allahu thotë: *"Ne do t'u bëjmë atyre të mundshme që të shohin argumentet Tona në horizontet dhe në veten e tyre deri që t'u bëhet e qartë se ai (Kur'ani) është i vërtetë. A nuk mifton që Zoti yt është dëshmitar për çdo gjë?"* (Fussilet: 53)

Një autor jep më shumë vepër në fushën e vet. Veçanërisht sot kur specialitetet janë shtuar dhe ngushtuar tejet, secili është njeriu i fushës së vet tejet të ngushtë. Kurse Kur'ani parashtron parime në sociologji, ekonomi, drejtësi juridike, psikologji, politikë, ushtri, mjekësi, fizikë, biologji, shkurt në çdo fushë, flet për të vërtetat themelore të asaj fushe dhe diskuton për të shkuarën e për të ardhmen. Cila mendje e pranon se një libër të tillë e ka shkruar një person pa shkrim dhe lexim e pa asnjërin prej mundësive të sotme teknike e shkencore?

Askush me mend në kokë nuk mund të përdor në emër të Allahut shprehjet që kanë të bëjnë me krijimin, me dhënien e jetës dhe të vdekjes, akte, këto, që i përkasin Pozitës Hyjnore, nuk mund të flasë kurrë mbi krijimin e qiejve, tokës, yjeve, maleve, pemëve, kafshëve dhe njerëzve, si dhe mbi jetën e cila ende qëndron si një enigmë më vete para shkencëtarëve. Edhe nëse flet, nuk mund të mbledhë asnjë përkrahës dhe fjalët kurrë nuk mund t'i kenë jetë të gjatë. Një autor cilido në veprën e vet, përgjithësisht mbetet në ndikimin e kushteve dhe të mjedisit ku jeton si dhe të ngjarjeve të jetuara pa mundur të dalë jashtë një kuadri kohor të ngushtë. Kurse kur shohim nga Kur'ani, vëmë re se ai përdorë shprehje kategorike mbi fillimin dhe fundin e gjithësisë, mbi krijimin e njeriut dhe jetën e tij të ardhshme dhe, duam apo s' duam, mbetemi të detyruar të themi se "kjo s'mund të jetë fjalë njeriu"! (Vijon)

Përgatiti:
Senad Makoviq

Ta themi haptas

„Syri i kaltër“ - e vërtetë apo iluzion?

Një nga të vërtetat e besimit Islam është edhe besimi në ekzistimin e 'syrit të keq' (ajnun laammetun). Për t'u bindur për këtë, Allahu xh.sh. ka zbritur dy suret e fundit të Kur'anit Famëllartë – Felek dhe Nas, atëherë kur Muhammedi a.s. po i bënte lutje Zotit xh.sh. që ta ruante nga syri i keq dhe zilia e njerëzve, nga ata që bëjnë magji dhe vesveset (cytjet) e shejtanit. Me zbritjen e këtyre dy sureve, Allahu xh.sh. na mësoi rrugën e drejtë të duhet të mbrohemi nga dukuritë e sipërpërmendura.

Me largimin nga mësimet e sakta dhe të drejta të Islamit, njerëzit filluan të kërkojnë mbrojtje nga këto dukuri në mënyra të ndryshme dhe opozite me ato të Islamit. Dikush vendosi 'fjoqe të kuq', dikush tjetër 'potkonin e kalit', dikush 'brinjat e dashit', tjerët 'vargjet e hudhrave' dhe çfarë do të ngjashme. Disa, siç është rasti me turqit, arritën që të 'linçojnë' Syrën e kaltër.

Syri i kaltër, biznes apo mbrojtës?

Secili njeri i cili do të bënte një udhëtim në Turqi nuk ka se si e që në çdo hap të mos e vërejtë dukjen e syrit të kaltër. Bile, në aeroportin Ataturk të Stambollit, para sporteve të kontrollit të pasaportave (policisë) do të takohen së pari me të.

Do të shohë secili njeri se në rendin e dyqaneve të llojllojshëm na paraqiten dyqane të specializuara për të shitur sy të formave dhe kombinimeve nga më të ndryshmet!

Çfarë logjike e shëndoshë (e s'po flasim për argumente) e vendos faktin që ky sy qenka 'efektiv' dhe e mbron njeriun nga syri i keq, kur e shohim në një kombinim me fjalën Allah, në tjetrin me kinse fotografinë e hz. Alisë, e në një tjetër edhe me 'foton' e Marisë dhe Jezusit (hz. Merjemes dhe Isait a.s.), ose me 'të shenjter' tjerë të fesë

krishtere???

Për t'u shitur teshat më mirë apo, ndoshta, që dikush të mos e marrë mësysh një dyqan dhe punën e tij të mbarë, syri vendoset që në xhamat e dyqanit, mu pranë teshave. Syri mund të gjendet në vende të ndryshme. Për shembull në hyrje të një dyqani, mbi derën e tij sheh fotografinë e Ataturkut, flamurin e Turqisë, Bismilahin (levha) dhe në mes tyre Syrën!!!!

Shumë njerëz janë pre e padijes së mjaftueshme për

në mëngjes e mbrëmje, të falet pesë herë në ditë, të qëndrojnë sa më gjatë që mundet me abdest, të ruajë vendet e turpshme, e të tjera, t'i lexojë suret Felek e Nas, Ajetul-kursinë, dhe të kërkojë prej Allahut që ta mbrojë nga syri i keq, se për ndryshe asnjë lloj 'syrin të kaltër' (në çfarëdo forme qoftë, madje edhe bashkë me fjalën Allah apo Bismil-lah) nuk do ta ruajë nga ai! Madje, i tilli (pa namaz, abdest, dhikër...) është 'tokë pjellore e lëvruar, e

të, kështu që e blejnë për vete apo edhe e bëjnë dhuratë. Në këtë mënyrë, 'syri' ka depërtuar edhe tek ne, në shtëpitë tona, dyqanet tona, e në vende të tjera fatkeqësisht!!!

Madje është arritur që syri të gjendet edhe në kokrrat e tespiheve, të cilët disa i përdorin për të numëruar madhërimet, falënderimet dhe lavdërimet e Allahut pas namazit, e disa edhe më keq, këto tespihe i varin për retrovizorët e automobilitave, me pretekst se ajo e ruan shoferin dhe automobilin nga syri i keq e ndoshta edhe nga fatkeqësia, apo e vendosin edhe në vende tjera... Çfarë lajthitjeje!!!

Është vetëm Allahu xh.sh. Ai i cili mund të ruajë besimtarin nga çdo e keqe. Muslimani obligohet të jetojë ashtu si Allahu kërkon prej tij, nëse dëshiron të jetë i mbrojtur nga syri i keq. Ai duhet ta përmendë Allahun

trinar dhe mirë e plehëruar' për të 'mbjellur' syrën e keq dhe magjitë e ndryshme (sihrin)!

E gjithë çka u tha, shkurt dhe qartas tregon se syri i kaltër është një besëtytni e rëndomtë, në mesin e shumë tjerave dhe se është 'mall' tregtie-biznesi e jo një mbrojtës i njeriut apo pasurisë së tij nga syri i keq.

Apeloj tek secili musliman e muslimane që s'e ka ditur këtë, urgjent të lirohet nga ky sy, të pendohet tek Allahu xh.sh. dhe të kërkojë mbrojtje nga syri i keq ashtu siç na ka mësuar Ai dhe i Dërguari i Tij.

Ë lusim Zotin xh.sh. që duke jetuar në suazat e programit të Tij, të na ruajë nga sherri i çdo të keqe që ka krijuar, nga njerëzit apo nga xhinët, nga syri i keq, nga zilia dhe ziliqarët. AMIN!

Suad Ukoshata

U New Yorku održana donatorska večera za Medresu u Podgorici

54 hiljade USD za mederesu u Podgorici

U subotu, 18. februara 2006. godine u resotoranu Crystal Palace u Astoriji, u New Yorku, održano je donatorsko veče sa bogatim kulturno-umjetničkim programom koje je posvećeno završetku radova na zgradi Medrese u Milješu kod Podgorice. Na čelu koordinacionog odbora bili su bošnjački biznismeni iz New Yorka, dr Mersim Zilkić, Ago Redžić i Mustafa Mrki Mrkuljić.

Donatorsko veče i program pripremio je Organizacioni odbor i koordinatori donatorskog skupa koji su vodili akciju pod motom "Svi za medresu u

Milješu, kod Podgorice".

Prema procjeni prisutnih, ovaj skup, uz donatorsko veče za Sultaniju iz 2000.-te, najznačajniji su donatorski skupovi koji su održani u New Yorku, uz to, po riječima organizatora, ovaj skup je uzdigao kulturni život u NY-u na zavidni nivo.

Po riječima dr Zilkića, ovo donatorsko veče i sam program ispunili su planirani cilj. Zilkić kaže: "Skup je postigao zamišljeni i planirani cilj i to po svim planovima i poljima, a posebno na polju organizacije, druženja i poveziva-

nja među našim ljudima, kako na kulturnom tako i na finansijskom planu. Za nepuna tri sata prikupljeno je preko \$54.000, a donacije još pristizu, jer akcija se nastavlja preko džemata Islamske zajednice Plav-Gusinje iz New Yorka" - istakao je dr Zilkić, posebno naglašavajući: "U ime Organizacionog odbora i kordinacije, a i u svoje ime zahvaljujem se svim donatorima, bošnjacima i albanskim biznismenima, intelektualcima, istaknutim ličnostima i medijima, a posebno ljudima dobre volje koji su došli na skup i donirali za Medresu u

Podgorici. Takođe, upućujem zahvalnost i onima koji nijesu mogli doći a podržali su ovaj važan, kako smo ga nazvali, "Donatorski akšamluk".

Na kraju, u ime organizatora, dr Zilkić je poručio svim donatorima: "Molim Allah dž.š. da podari beričet svima i da vam uveća imetak i nafaku."

U kulturno-umjetničkom dijelu programa učestvovali je poznati bošnjački sevdahlja, Rizo Hamidović, i bošnjačka folklorna društva iz New Yorka, uz pratnju grupe Veseli Plavo-gusinjani. (bosnjaci.net)

U Hadži Alijinoj džamiji ponovo ezani

Iz Husein-pašine džamije

Povodom nastupa nove Hidžretske godine, u Pljevljima je priredjen prigodan pro-

gram, koji su izveli polaznici mekteba. Tim povodom zvanično je počeo s radom i treći

džemat u Pljevljima, aktiviranjem Hadži Alijine džamije. U prepunoj džamiji vjernicima se obratio predsjednik džematskog odbora, Besalet Harbić i čestitao prisutnima ovaj mubarek dan.

I povodom dana Ašure u Husein-pašinoj džamiji upriličen je program u izvođenju mješovitog hora „Pljevaljski biseri“, koje je predsjednik povjereništva Islamske zajednice, Bahrja Brahić, nagradio prigodnim poklonima, što je za ovu priliku darovao pljevaljski privrednik Fahrudin Pijuk.

Jakub Durgut

U Donjim Murićima džemat za primjer

Nakon dvije godine pasivnosti, džamija u Donjim Murićima ponovo je otvorena od marta prošle godine. Na zahtjev Odbora IZ Ostrosa, čijem području pripada ova lijepa džamija, Ernad ef. Kalić se odazvao da imami u njoj džuma namaze. O džamiji se, bez nadoknade, brine mještanin Hasan Selmanović, koji sa još 25 domaćinstava ovoga kraja čini njen džemat. Bez obzira što je riječ o malom broju domaćinstava džamija je gotovo uvijek popunjena. Njeni česti gosti su i grupa džematlija iz Podgorice, koja je sa mještanima uspostavila iskrena prijateljstva na osnovama zajedničke ljubavi – islama. I zaista, kako reče Džemal Li-

čina, jedan od musafira iz Podgorice, istinsko uzdizanje džamije dolazi do izražaja onda kada je posjećuju dobri Allahovi robovi.

Džamija u Donjim Murićima sagrađena je 1864. godine, a temeljno je sanirana 1984. U njenom haremu nalazi se mezarje i veći broj star-

ih nišana, a unutrašnjost džamije je površine oko 100 m². U neposrednoj blizini nalazile su se kancelarijske prostorije i mekteb, kojih danas nažalost nema.

Nedostatak je što u džamiji nema vode, pa se abdest uzima u kućama u susjedstvu. Dž.L.

U Tuzima održano kulturno-umjetničko veče

Sokacima zavičaja

U Tuzima je, povodom hidžretske Nove godine, 10. februara ove godine, održan koncert pod nazivom 'Sokacima zavičaja'. Program je bio predviđen za 31. januar, ali zbog poznate tragedije koja se dogodila 23. januara nedaleko od Podgorice, koncert je odložen.

U prepunoj sali KIC-a u Tuzima, odjekivali su poznati zvuci ilahija i sevdalinki. U programu su učestvovali KUD «Ramadan Šarkić», orkestar Senada Dreševića, kao i estradni umjetnici: Hamza Haverić, Esko Merulić, Naser Krkanović, Bajram Krnić, Ekan Krkanović, Nino Krnić, Dino Drešević, Caki Kalač, Rizo Koljenović, te Mirsad Ademović u izvođenju ilahija i kasida, recitator Selma Pepić i pjesnik Selman Ljačević. Voditelj programa, u organizaciji NVO «Scher» iz Tuzi, bio je Ajdin Rakić, a za scenografiju se pobrinuo Omer Dajbabić. Ajdin Rakić

Reis Rifat ef. Fejzić osudio objavljivanje karikatura Poslanika Muhameda

Zapad poistovjećuje islam i terorizam

Podgorica - Reis Islamske zajednice u Crnoj Gori, Rifat ef. Fejzić oštro je, 15. februara, osudio objavljivanje karikatura Poslanika Muhameda u medijima širom svijeta, uključujući i hrvatske.

On je u izjavi "Vijestima" izrazio zahvalnost crnogorskim medijima, koji nijesu prenosili "uvredljive karikature, čime su pokazali visok stepen poštovanja prema sljedbenicima islama u Crnoj Gori".

Prema njegovim riječima Islamska zajednica u Crnoj Gori "čvrsto stoji iza stavova svih relevantnih institucija u islamskom svijetu" u vezi sa objavljivanjem karikatura.

Objavljivanju uvredljive karikature prethodila je propaganda poistovjećivanja Islama sa terorizmom, koja se u proteklih nekoliko godina vodi u zapadnim zemljama. Nije praved-

no da se nekoliko ljudi, koji čine loša djela, poistovjećuju sa svim pripadnicima islamske religije. Nije Bin Laden u pećini slika Islama i slika svijetle islamske istorije - naglasio je reis Fejzić.

On je kazao da se "pojedinac druge religije koji vrši terorističke aktivnosti, ne poistovjećuje sa vjerom kojoj pripada".

Kada neki teroristički čin napravi španska Eta ili Ira u Irskoj, onda se isključivo govori o terorističkoj organizaciji i ni u kom slučaju se ne pripisuje hrišćanskom terorizmu. Ja se u potpunosti sa tim slažem i to podržavam, ali isto tako smatram da se aktivnosti Al Kaide ne mogu povezivati sa islamom - naglasio je Fejzić, objašnjavajući da je "takav odnos zapadnog javnog mnjenja, zapravo, jedan od glavnih uzroka nastanka sramne karikature".

Slučaj Kaluđerski laz krenuo sa mrtve tačke

Počela suđenja za nadoknadu štete

Bijelo Polje - Iako vrhovni državni tužilac još nije donio odluku o krivičnom gonjenju izvršilaca ratnog zločina nad civilnim stanovništvom, osnovni sudovi u Rožajama i Podgorici počeli su postupke po tužbama građana radi naknada šteta.

Pred parničnim sudijom Slavicom Bulatović, u Osnovnom sudu u Rožajama juče je održana glavna rasprava po tužbi 14 porodica Dacić iz sela Gornji Bukelj, kod Rožaja, podnijetoj protiv državne zajednice SCG - Vojske SCG, Republike Crne Gore - MUP-a i Opštine Rožaje, zbog šteta koje im je pričinila vojska u prvoj polovini 1999. godine.

Prema navodima tužbe, šteta je pričinjena 1999. godine, spaljivanjem objekata, uništenjem ljetine, uništavanjem porodičnih kuća iz vatrenog oružja, oduzimanjem poljoprivredne i druge mehanizacije, te uništenjem pokućstva. Na ročištu su, osim pravnog zastupnika oštećenih porodica, advokata Veljke Murića, prisustvovali predstavnici oštećenih

Spaljena kuća crnogorskog građanina Nasera Dacića

porodica, osnovni državni tužilac u Rožajama, Milenko Magdalinčić i punomoćnik opštine.

Murić je nakon ročišta saopštio "Vijestima" da je juče raspravu obilježilo to što na njegove zahtjeve, podnijete još prije tri godine, opština Rožaje i tamošnje Odjeljenje bezbjednosti uporno odbijaju da dostave zapisnik opštinske komisije koju je 1999. formirao predsjednik Opštine, kao i zapisnik policije o evidentiranoj šteti koju je pričinila vojska.

- Nesporno je da ti zapisnici - fotodokumentacija i videozapisnik postoje, ali je veoma simptomatično i neprimjerno tom događaju da se ti do-

kazi ne prezentiraju sudu. Pravi kuriozitet u ovom slučaju je okolnost da je ova tužba i još dvije koje su u proceduri u ime 20 oštećenih domaćinstava razdvojene na dva dijela i to prema odluci bjelopoljskog Višeg suda. U odnosu na vojsku, sudi podgorički sud, a na Republiku i Opštinu Rožaje - rožajski Osnovni sud. Radi razrešenja ovog pravnog pitanja, koncentracije dokaza i ekonomičnosti postupka, ovih dana sam uputio Vrhovnom sudu zahtjev da u nastavku postupka po jedinstvenoj tužbi postupka podgorički Osnovni sud koji je isključivo nadležan za vojsku - kazao je Murić.

Rasprava se nastavlja 4. aprila. (Vijesti, 22.02)

Izložba "Trag", umjetničko podsjećanje na zločin u Štrpcima, otvorena u Umjetničkom paviljonu

Omaž pogubljenima

Podgorica (Vijesti) - "Ne znam tu riječ koja bi mogla biti opravdanje za sve nas što smo dozvolili da ovaj, i ne samo ovaj, zločin prođe nekažnjen", kazao je Esad Kočan otvarajući, 27. februara, izložbu "Trag", organizovanu u Umjetničkom paviljonu, povodom trinaeste godišnjice od otmice putnika iz voza na pruzi Beograd - Bar, u mjestu Štrpci.

Na izložbi "Trag" koju organizuju nevladine organizacije: Likovni klub "Kula", "Almanah" i Forum Bošnjaka/Muslimana Crne Gore, radove su predstavili stvaraoци: Angel Korunovski i Nevzat Bejtuli iz Makedonije, Muriz Čoković, Ervin Čatović i Haliko Halilović iz Srbije, Salim Obralić, Mirsad Konstantinović i Mustafa Skopljak iz BiH, Pavle Pejović, Anka Burić, Rajko Todorović, Branislav Sekulić, Đerđ Noc Martini, Nataša Durović, Biljana Keković, Ismet Hadžić, Mirsad Đurđević, Čazim Muja, Aldemar Ibrahimović, Ibrahim Kurpejović i Abaz Dizdarević iz Crne Gore. Komesari izložbe su akademski slikari Ibrahim Kurpejović i Aldemar

Ibrahimović.

- Bili su sasvim obični ljudi, putnici voza 671. Na zbornom mjestu zločina našli su se slučajno - svako je po jedna sudbina... Samo njih dvadeset nijesu brojke. Pamтите, oni imaju imena. Ako budu zaboravljeni, ako se pomirimo s tišinom voza 671, biće to znak da za nas nema nade - kazao je Kočan.

Na otvaranju izložbe govorila je i istoričar umjetnosti Nataša Nikčević:

- Pitanja angažovane umjetnosti u teorijskoj ravni aktuelizuje triptih izložbi, organizovanih u Podgorici i Sarajevu, koje su umjetnički omaž otečim i pogubljenim, nevinim ljudima, putnicima voza 671 u Štrpcima. Prva izložba je "Čekajući Fatihu - preispitivanje savjesti", druga "Tišina" i treća "Trag". Svi pozvani umjetnici različitih generacija iz Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije i Crne Gore, učestvovali su u projektima, a taj čin je potvrda njihovog opredjeljenja za temeljne vrijednosti svake civilizacije - mir, toleranciju, poštovanje različitosti, kazala je Nikčević.

Istražni sudija Višeg suda, Miroslav Bašović, donio rješenje da se sprovede istraga zbog deportacije

Istraga protiv šestorice bivših funkcionera MUP-a

Podgorica (Vijesti) - Istražni sudija Višeg suda u Podgorici, Miroslav Bašović, donio je rješenje da se pokrene istraga protiv šestorice bivših funkcionera MUP-a Crne Gore zbog deportacije Bošnjaka i Srba iz Crne Gore u Republiku Srpsku u maju 1992. godine - saznaju "Vijesti".

Zahtjevom za sprovođenje istrage koji je podnio viši državni tužilac, Novak Ražnatović, za krivično djelo "ratni zločin protiv civilnog stanovništva" osumnjičeni su bivši pomoćnik ministra unutrašnjih poslova Crne Gore, Milisav Marković, načelnik Centra bezbjednosti Herceg Novi Milorad Ivanović, operativac Službe državne bezbjednosti Duško Bakrač, komandir policije Milorad Šljivančanin, pomoćnik načelnika CB-a Herceg Novi Damjan Turkočić i Branko Bujčić, načelnik CB-a Bar.

Sudija Bašović je saslušao sve okrivljene po zahtjevu za sprovođenje istrage, pa predstoji saslušanje svjedoka.

Tužilaštvo je za svjedoke predložilo nekadašnjeg predsjednika Crne Gore

Podgorica

Momira Bulatovića, šefa Službe državne bezbjednosti u vrijeme deportacije, Boška Bojovića, i tadašnjeg pomoćnika ministra policije Nikole Pejakovića.

Jedan od branilaca Milorada Ivanovića, advokat Branislav Lutovac, najavio je da će uložiti žalbu na rješenje o sprovođenju istrage.

Svi osumnjičeni su u više navrata do sada javno demantovali povezanost i sopstveno učešće u ovom zločinu.

U zahtjevu za sprovođenje istrage piše da je tokom maja 1992. godine u Podgorici, Marković naredio svim centrima bezbjednosti i odjeljenjima bezbjednosti u Crnoj Gori, da postupe po zahtjevu MUP-a Republike Srpske. Nakon toga, Ivanović, Bakrač, Šljivančanin, Turkočić i Bujčić, su po dogovoru sa pojedinim opštinskim rukovodiocima i policajcima u RS, prekršili pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanih sukoba na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine, propisana Ženevskom konvencijom. Oni su naredili u svojim centrima bezbjednosti da na osnovu spiskova sačinjenih prema podacima iz Republike Srpske, izvrše identifikaciju svih građana koji potiču iz BiH, a zatim ih uhapsu i deportuju iz Crne Gore na teritoriju Bosne i Hercegovine. Slu-

žbenici CB-a Herceg Novi i Bara, protivpravno su uhapsili 83 osobe muslimanske i srpske nacionalnosti. U zahtjevu za sprovođenje istrage piše da su ovi građani imali status "izbjeglica" u skladu sa Konvencijom o statusu izbjeglica od 28. juna 1951. godine, sačinjene u Ženevi. Nakon hapšenja, prinudno su ih i pređavali na granici BiH policajcima Foče, Čajniča, Srebrenice i Trebinja, koji su ih preuzimali i odvodili na teritoriju Bosne i Hercegovine. Prema naknadno dobijenim informacijama, 22 građanina muslimanske nacionalnosti su odvojeni, a potom smješteni u autobus, koji je granatiran na putu prema Foči - navodi se u zahtjevu za sprovođenje istrage.

Zahtjev za sprovođenje istrage uslijedio je nakon što su porodice nestalih pred Osnovnim sudom u Podgorici pokrenule postupak za naknadu štete. Ukupni odštetni zahtjev 35 porodica iznosi oko 45 miliona eura, a ovi procesi uglavnom su odloženi dok krivični postupak koji je započelo tužilaštvo ne dobjije epilog.

Nastavljeno suđenje pripadnicima jedinice Škorpioni, za ubistvo šestorice Bošnjaka 1995.

Optuženi priznao ubistvo

Beograd - Pero Petrašević, nekadašnji pripadnik jedinice Škorpioni, u nastavku suđenja za ubistvo šestorice srebreničkih muslimana u Trnovu jula 1995, priznao je da je ubio jednog od zarobljenika prilikom egzekucije.

- Neko je odredio dvojicu da legnu da bi prenijeli leševe u vikendicu. Kada je zarobljeni iskoračio, opalio sam prvi rafal. Tada je nastupio šok - rekao je Petrašević. Tvrdi da se sjeća da je pucao samo u jednog zarobljenika i da je tada vidio da Slobodan Davidović "ovjerava" zarobljenike na livadi. "Kada su pobijeni ti nesrećnici", rekao je Petrašević, "odvezuju ovu dvojicu i odnose ih u vikendicu, a neko je rekao: Tu dvojicu ostavi meni".

Drugooptuženi je ispričao i da su preostala dvojica zarobljenika prenijeli jednog po jednog ubijenog do vikendice i zasuli ih šutom, da su potom prišli vikendici i da su se začuli pucnji, poslije čega je ušao u vikendicu i vidio obojicu zarobljenika mrtve. Kazao je da je na video snimku vidio da Branislav Medić ispaljuje preostala tri hica sa spoljne strane vikendice unutar prostorije. Poslije egzekucije, kaže Petrašević, u Trnovu ih je sače-

kao Slobodan Medić Boca kome je raportirao da su zarobljenici pobijeni i da je sve snimljeno. Upitao ga je zašto je snimano, na šta mu je Medić odgovorio da će sve biti izbrisano. Kasnije je komandant ponovio istu priču uz opasku "šta se ti sjekiraš, opušteno".

Za ubistvo šestorice Bošnjaka optuženi su Slobodan Medić, Pero Petrašević, Aleksandar Medić, Aleksandar Vukov i Branislav Medić.

Posle ekshumacije tijela žrtava na osnovu DNK analiza identifikovani su Azmir Alispahić (17) i Safet Fejzić (17), Sadik Salkić (36), dok su porodice na snimku prepoznale Smaila Ibrahimovića i Fadila Salkića, a identitet posljednje žrtve je ostao nepoznat.

Drugooptuženi Petrašević se na suđenju obratio prvooptuženom Slobodanu Mediću.

- Izadi ispred nas i reci šta si naredio. Mi smo svoje uradili. Nije pitao ko hoće. Rekao je ti, ti i ti, idite i ubijte zarobljenike. Njega treba da bude sramota što se krije iza naših leđa - rekao je Petrašević. Na pitanje suda da li je kriv rekao je: "Pred Bogom sigurno kriv, a da li sam kriv što sam izvršavao naređenje to ćete vi procijeniti".

Petrašević je ispričao da ga je kritičnog jutra u kući u Trnovu probudio Slobodan Davidović i rekao da "side dole, jer ga treba Boca" i da je po silasku vidio parkiran kamion.

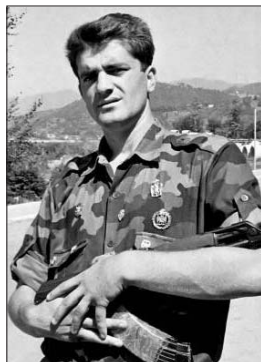
- Meni se obraća komandant Slobodan Medić i kaže: idite i pobijte ove ljude. Pitao sam ga ko su ovi ljudi, a on mi je odgovorio, zarobljeni muslimanski vojnici i zatim rekao Stojković da ide po kameru - naglasio je Petrašević. Kada su stigli na mjesto egzekucije, zarobljenici su izašli iz kamiona i pored puta legli na stomak. Na licu mjesta tada su bili Aleksandar i Branislav Medić, Slobodan Stojković, Slobodan Davidović, Milorad Momić i Petrašević, koji tvrdi da "nema nikakvog nepoznatog lica" i da je to "izmišljena priča" o učesniku Vojske RS u zločinu.

Objasnio je da je Aleksandar Medić pokušao da stupi u kontakt sa zarobljenicima, ali je Momić ispalio hitac iznad njegove glave. Ipak, snimatelj Stojković je insistirao da saznaju odakle su zarobljenici, pa je u razgovoru sa jednim od njih saznao da su iz Srebrenice, da je najstariji 1959. godište, a najmlađi 1979, da su zarobljenici i da su samo dvojica od šestorice nosila oružje.

Milan Lukić u Sheveningenu

Srbina iz Bosne i Hercegovine, Milana Lukića, Argentina je formalno izručila Međunarodnom sudu za ratne zločine. Optužnica tereti Lukića da je odgovoran za ubistva više od 100 muslimana tokom rata u Bosni i Hercegovini, a potjernicu za njim raspisala je i Srbija i Crna Gora, u kojoj je osuđen na 20 godina zatvora zbog učesća u ubistvu muslimana otetih iz voza kod mjesta Sjeverin 1992.

Bivši vođa paravojske formacije «Osvetnici», Milan Lukić, uhapšen je u Argen-

Lukić - optužen za brojne zločine

tini 8. avgusta 2005, a u bjelostvu je bio gotovo sedam god-

ina. On je, s rođakom Sredoje Lukićem, optužen za zločine nad bosanskim muslimanima u Višegradu od 1992. do 1995. Tužilaštvo Tribunala tereti ga za protjerivanja, ubistva, mučenja i druge zločine u Bosni i Hercegovini. Sredoje Lukić se predao u septembru prošle godine, a izjasnio se da nije kriv za zločine koji mu se stavljaju na teret.

Beograd je tražio izručenje Milana Lukića, ali je sud u Argentini donio presudu da on može biti premješten iz Haga samo uz posebno odobrenje.

Povodom prenošenja karikatura Poslanika Muhameda u nekim beogradskim listovima, reagovali ambasadori OIK u Beogradu

Sloboda bez vrijeđanja drugih

Ambasadori/šefovi misija zemalja Organizacije islamske konferencije (OIK) u Srbiji i Crnoj Gori ovim putem žele da naglase da je objavljivanje skarednih karikatura časnog Poslanika Muhameda u nekim listovima ne samo povrijedilo osjećanja muslimana širom svijeta već i poslužilo da se produbi jaz između različitih vjera i civilizacija. U tom kontekstu, mada poštujemo odgovorno novinarstvo vašeg cijenjenog lista koji ove karikature nije upotrijebio kao provokaciju, želimo da izrazimo svoje razočaranje činjenicom da se jedna od tih karikatura ipak pojavila u vašem dnevniku.

Ambasadori OIK takođe ne prihvataju da se sloboda štampe koristi kao izgovor za objavljivanje karikatura jer sloboda izražavanja ne treba nikome da daje za pravo da vrijeđa osjećanja drugih niti da omalovažava njihove vrijednosti. Sloboda izražavanja svakako ne treba da podrazu-

mjeva odsustvo svih vrijednosti i moralnih skrupula. Možda objavljivanje ovih karikatura jeste legalno, ali nije neutralno i stoga treba da bude odbačeno sa moralne i političke tačke gledišta.

Ambasadori OIK u Beogradu takođe žele da ohrabre ozbiljne publikacije kao što je Danas da pomognu u promovisanju saradnje i dobre volje između različitih vjera i nacija kako bi u svijetu preovladali mir i prijateljstvo u ova nemirna vremena. Potrebno je da njeđujemo miroljubivu koegzistenciju a to je jedino moguće ako se potrudimo da razumijemo stavove druge strane i ako poštujemo njene svjetinje. Jedini način da izgradimo pravedniji međunarodni poredak je da u najvećoj mogućoj mjeri poštujemo sveta uvjerenja svijeta strana.

*Hasan Servet Oktom
Ambasadori Republike Turke
u SCG za ambasadore i
šefove misija zemalja Organizacije islamske konferencije.*

Na završetku mega Sabora pravoslavlja na Cetinju

Osuđeno objavljivanje uvredljivih karikatura Poslanika

Učesnici trodnevne konferencije, održane na Cetinju, u organizaciji Mitropolije Crnogorsko-primorske i Međunarodnog fonda jedinstva pravoslavnih naroda i pokroviteljstva vlade Crne Gore, usvojili su deklaraciju u kojoj se navodi da "između države i crkve mora da postoji tijesna saradnja, jer će bez nje teško biti riješeni najvažniji društveni problemi". Ocijenjeno je da je "neophodno da pravoslavni narod zauzme dostojno mjesto u novoj geopolitičkoj realnosti, kao i da državna vlast tih zemalja treba da bude zainteresovana za očuvanje i razvoj nacionalne samobitnosti i duhovne kulture pravoslavnih naroda".

Deklaracijom se osuđuje i objavljivanje "uvredljivih karikatura" Poslanika Muhameda i medijska "antihrišćanska propaganda protiv Hrista i Bogorodice".

Karikature: Pozivi na smirivanje

Havijer Solana obilazi muslimanske zemlje u nastojanju da izgladi spor oko uvredljivih karikatura Poslanika Muhameda.

Solana je u Džedi odao poštovanje muslimanima. "U EU izražavamo duboko poštovanje prema muslimanima danas, kao što smo to činili juče i kao što ćemo to činiti sutra", izjavio je Solana poslije susreta s generalnim sekretarom Organizacije islamske konferencije Ekmeludinom Ihsanoglujem. "Nikada ni u kom slučaju nijesmo htjeli da uvrijedimo njihova osjećanja. To nam nije bila namjera niti će biti", rekao je Solana.

Ihsanoglu je izjavio da je muslimanski svijet počeo da objavljivanje karikatura shvata kao novi 11. septembar i ocjenio da muslimani u Evropi postaju kao Jevreji prije Drugog svjetskog rata. "Saglasili smo se da preduzmemo različite mjere, i na nivou Ujedinjenih nacija, kako bi bilo garantovano da takvi akti neće biti ponovljeni", izjavio je Ihsanoglu.

Anan: Isključimo politiku megafona

Generalni sekretar UN, Kofi Anan, pozvao je preko danske televizije na smirivanje nasilja koje su izazvale karikature Muhameda a.s..

Anan je, uoči sastanka sa predsjednikom SAD, Džordžom Bušom, povodom karikatura naglasio da je potrebno "razumjevanje i dijalog i smirivanje" situacije. "Smatram da je potrebno da

isključimo megafone i počnemo da pričamo jedni sa drugima", kazao je Anan.

Anan je ojičienio da su karikature uvredljive za religiju koja ima više od milijardu vjernika širom svijeta. On je dodao da u toj religiji ima marginalnih elemenata koji pribjegavaju nasilju, ali to ne znači da je cijela religija nasilna.

Kralj Saudijske Arabije Abdulah pozvao pripadnike svih vjeroispovjesta na uzajamno poštovanje.

Govoreći na festivalu kulture u Rijadu, Abdulah je, povodom protesta koji se širom svijeta organizuju zbog objavljivanja karikatura Muhameda a.s., pozvao sve muslimanske intelektualce da šire ideju o miroljubivoj koezistenciji civilizacija i osudio sukob civilizacija, prenijela je saudijska novinska agencija SPA.

"Pozivam da sljedeća faza u odnosima država bude faza pravog dijaloga, gdje će svaka strana poštovati onu drugu, njene svetine, uvjerenja i identitet", rekao je Abdulah.

Motaki: Obustavite nasilne demonstracije

Ministar spoljnih poslova Irana, Manušer Motaki, pozvao je na obustavu nasilja na protestima povodom karikatura Muhameda. "Trebalo bi da smirimo situaciju. Ne podržavamo nikakvu vrstu nasilja. Slobodu izražavanja treba koris-

titi na inteligentan način, uz poštovanje vrijednosti i ubjedenja drugih", rekao je Motaki.

Ministar podnio ostavku nakon skandala

Ministar u Vladi Italije koji je nosio majice s karikaturama Muhameda a.s. podnio je ostavku. Ministar za reforme, Roberto Calderoli, koji je naručio majice sa sramnim karikaturama, koje je na poklon obećao svima koji žele da ih nose i koji je jednu od njih nosio tokom nastupa na italijanskoj TV, dao

je ostavku pošto je ispred Ambasade Italije u Libiji došlo do protesta, u kojima je život izgubilo 10 ljudi.

Kalderoli je tvrdio da su kontroverzne majice bitka za slobodu, a njegovu ostavku je tražio i premijer Silvio Berlusconi, prenosi business.hr. Prema italijanskim zakonima, ministra može da zamijeni samo njegova stranka, a Calderoli je odbijao da da ostavku sve do protesta u Libiji, za koje se u javnosti vjeruje da su izazvani upravo majicama koje je ministar proparagirao.

Skandalozna najava prosvjetnih vlasti u Danskoj

Uvredljive karikature uskoro u školama

Uvredljive karikature Poslanika Muhameda, koje su izazvale oštre reakcije među muslimanima širom svijeta, biće proučavane u danskim školama, izjavio je Piter Molerup, šef prosvjetnog odjeljenja danskog izdavača „Gildendal“.

On je dodao da će, osim u školama, stripovi biti najvjerovatnije izloženi u muzeju.

„Ono što se sada događa ima tako veliki značaj da vi to ne možete samo gurnuti pod tepih i praviti se da se ništa ne dešava. Od suštinske je važnosti da buduće generacije budu upoznate sa ovim crtežima“, rekao je Molerup listu „Politiken“.

On je naglasio da namjera izdavača nije da provocira muslimane i da će stripovi biti izloženi u kontekstu jedne bolne studije cjelokupne afere.

U Danskoj živi oko 200.000 muslimana (3,5 odsto stanovništva).

Urednik Jiland postena se ne kaje

Kopenhagen, Beč, Karači - Urednik koji je objavljivanjem karikatura Muhameda a.s. izazvao proteste muslimana širom svijeta, brani svoju odluku da objavi karikature.

Fleming Rouz, urednik rubrike za kulturu u listu Jiland posten, koji je po objavljivanju karikatura poslat na odmor, izjavio je na seminaru koji je organizovao Institut Brukings, da i dalje smatra svoju odluku legitimnom s obzirom na atmosferu autocenzure koja u Danskoj postoji po pitanju islama.

"Mi smo samo pokrili legitimnu novinarsku temu, ali na neobičajan način. Oko 40 karikaturista je bilo pozvano da

iznese videnje Muhameda. Namjera mi je bila da idemo u susret toj atmosferi autocenzure, a od karikaturista nijesam tražio da Muhameda izvrgnu podsmjehu. Pošto imamo tradiciju satire u Danskoj, neki od karikaturista su poslali satirične karikature, ali mi to radimo i sa Isusom Hristom, kraljevskom porodicom i političarima, karikaturisti su se odnosili prema islamu i muslimanima kao što bi učinili s bilo kim drugim", kaže urednik.

Na pitanje da li žali zbog objavljivanja karikatura s obzirom na reakcije koje su one izazvale, Rouz je izjavio da je to kao kada bi žrtvi silovanja bilo postavljeno pitanje da li joj je žao što je nosila minisuknju. "Ono što smo učinili nije otišlo dalje od uobičajene prakse", kaže on, a prenosi Beta.

Oskrnavljeni muslimanski grobovi u Danskoj

Nepoznati vandali uništili su oko 25 muslimanskih nadgrobnih spomenika na jednom groblju na zapadu Danske, saopštila je lokalna policija.

Neki spomenici na groblju u Esbjergu su oboreni, a neki razlupani, precizirao je portparol policije Anders Hansen. Policija za sada ne zna ko je oskrnavio grobove i pretpostavlja da je to urađeno u noći 11. februara, prenio je AP.

Prema Hansenovim riječima, groblje u Esbjergu ima hrišćanski i muslimanski dio, ali su samo muslimanski grobovi oskrnavljeni. Ovaj vandalizam mogao bi da izazove dodatno ogorčenje muslimana, poslije karikatura Poslanika Muhameda, objavljenih u danskom listu 'Jilands-Posten', koje su izazvale veliki talas negodovanja i demonstracija u islamskom svijetu.

Novi snimak o torturama britanskih vojnika nad iračkim tinejdžerima

Premlaćivali djecu!

Brutalno šutiranje, udarci pesnicama i štapovima, uz odvratan smijeh, uzvike oduševljenja i navijanja "kamermana" prikazani su na video snimku, na kome se britanski vojnici izivljavaju nad trojicom iračkih tinejdžera i jednim dječakom.

Sekvence video filma, objavljene, 11. februara, u britanskom tiražnom listu "Njuz of de vorld" zgrozile su svjetsku javnost, a tek se strahuje od reakcija muslimanskog svijeta, u kome se nastavljaju višenedjeljni nemiri i prijetnje zbog objavljivanja karikatura Poslanika Muhameda.

Premlaćivanje djece je nedopustiva mrlja na moralu kraljevskih trupa koja je došla u najgorem mogućem trenutku. Premijer Toni Bler je požurio da izjavi kako će hitro biti sprovedena najozbiljnija istraga, ali da ovakvo ponašanje može biti svojstveno tek jednom, zanemarljivom broju vojnika, dok se velika većina u

Iraku "ponaša primjerno" i "odlično obavlja posao, ne samo u interesu naše zemlje, već i čitavog svijeta".

Stjuart Katner, glavni urednik lista koji je objelodanio snimke, naglasio je da je njihova autentičnost pažljivo i na više strana provjerena. Ipak, tačno mjesto mučnog događaja, kao i vojna pripadnost i identitet aktera, nijesu otkriveni. Međutim, postoje pokazatelji da je riječ o oblasti grada Barse, gde su 2004. civili napadali vojne objekte kamenicama i ručnim granatama.

Na snimku se jasno vide irački dječaci dosta slabšnje građe kako bacaju kamenje na vojni objekat, poslije jedne eksplozije. Kada su ih pojurili vojnici pod punom ratnom opremom mladi Iranci počinju da bježe. Uskoro se "lovci" vraćaju sa "plijenom" koju vuku po zemlji, držeći ga oko vrata. Kada ulaze u vojno dvorište, jezivo nasilje počinje.

Zvučnu pratnju premlaći-

vanja i šutiranja u glavu i genitalije, prati nedvosmisleno ushićenje snimatelja, koji podsmješljivo oponaša krike i preklinjanje žrtava ("Tako je! Nevaljali dječaci! Umrite!"). Umjesto da zaustavi divljanje, jedini prisutni oficir posmatra, a zatim prilazi i šutira jednog od mladića u genitalije.

Skandalozni film, međutim, ne predstavlja i cio video-materijal. Poslije njega, pojavljuju se snimci koji jasno dokumentuju da ovaj slučaj zlostavljanja nije usamljen. Slijedi prizor iračkog civila koji kleči dok ga tri britanska vojnika snažno šutiraju u grudi. Zatim, britanski vojnik drži mrtvo tijelo mladog Irčanina i namješta glavu tako da je kamera dobro "vidi", a snimatelj dvaput šutira mrtvog u lice, uz podsmješljive poglede i uvrede.

Iako su vojne vlasti obećale efikasnu istragu, organizacija za zaštitu ljudskih prava "Hjuman rajts voč" upozorava da je važnije da slučaj ispita neka od nezavisnih institucija. A kritičari vojske se pitaju - kako je moguće da takav nedvosmisleni dokaz skandaloznog pada vojne discipline već dugo postoji, pa možda i kruži vojskom, a da ga od 2004. godine, niko ne prijavljuje.

Vidjeni muslimani u Britaniji kažu da je prikazani snimak tek vrh ledenog brijega, kao i da ovaj događaj britanske trupe na Bliskom istoku dovodi u veliku opasnost.

Karikature izazvale međuvjersko nasilje u Nigeriji

U obračunima ubijeno 100 muslimana

Onitša - Gomile ugljenisanih tijela koja su dogorijevala razbacane su na ulicama uzavrelog trgovinskog centra, nakon tri dana pobune u kojima su mase hrišćana naoružane mačetama, motkama i noževima sa svih strana navalile na svoje muslimanske susjede. Pobunjenici su ubili masu ljudi, uglavnom muslimane, nakon što su im spalili kuće, radije i džamije u najgorem nasilju povezanom s karikaturama Poslanika Muhameda, objavljenim u danskim novinama. Nasilje u Nigeriji počelo je u sjevernom dijelu zemlje, kada su muslimani, razjareni karikaturama, napali hrišćane.

Sada su stare nacionalne i političke napetosti između muslimana na sjeveru i hrišćana na jugu, obnovljene. Ciklus međuvjerskog nasilja po principu oko za oko, prošle nedjelje je crni

bilans podigao na oko 100 mrtvih, učinivši Nigeriju zemljom najteže pogodnom karikaturama.

Glavna saobraćajnica koja do grada vodi preko rijeke Niger bila je prekrivena tijelima muslimanskih Hausa, koji su, prema riječima svjedoka, pokušavali da pobjegnu od razjarenih grupa mladih. Ispostavilo se da su mnoge žrtve na smrt prebjene; većina tijela polivena je benzinom i zapaljena. Stanovništvo je pretraživalo uništene radnje i domove muslimana, odnoseći sve što nije uništeno vatrom. "Ovo pripada Igboima", rekao je Tagbo (25), pripadnik većinske nacionalne grupe u regionu, u svijetu uglavnom znane kao Ibosi, dok se "posluživao" nagarenim djelovima automobila koje su ostavili izbjegli trgovci. "Ovo je Igbo zemlja. Ovdje više nema mjesta za muslimane". (Danas, 25.02)

U zatvor zbog uvrede nanijete islamu

Skrnavljenje Kur'ana Časnog u Njemačkoj

Njemački sud je, 23. februara, izrekao presudu 61-godišnjem biznismenu, Manfredu van H., za uvredu nanijetu islamu, prenosi Rojters.

On je, naime, štampao riječ „Kur'an“ na toalet-papiru, koji je zatim nudio džamijama. Manfred van H. je osuđen na kaznu zatvora od godinu dana, odnosno pet godina uslovno, i 300 sati društveno-korisnog rada u Okružnom sudu u zapadnonjemačkom gradu Lidinghausenu. Presuda mu je izrečena nakon što je danski list objavio karika-

ture Poslanika Muhameda, što je izazvalo masovne demonstracije u muslimanskom svijetu. Manfred van H. je štampao pomenuti papir neposredno nakon što je grupa islamskih ekstremista izvela seriju bombarskih napada u Londonu, u julu 2005. Papir je poslao na adrese njemačkih televizijskih stanica, časopisa i petnaestak džamija. U prapratnom pismu, Manfred van H. je islamsku svetu knjigu nazvao „kuvarom za teroriste“. Svoj "proizvod" je takode ponudio preko Interneta.

Rusija ne namjerava da odustane od dijaloga sa liderima Hamasa

Moskva nije zainteresovana za sukob civilizacija

Moskva - Namjera predsjednika Rusije, Vladimira Putina, da u Moskvu pozove rukovodstvo islamskog pokreta otpora, Hamas, koji je pobijedio na palestinskim parlamentarnim izborima, u svijetu je izazvala efekat eksplodirane bombe. Rusija je prva iz "kvarteta" posrednika za bliskoistočno sređivanje (u koji osim nje ulaze još SAD, EU i UN) i otvoreno je saopštila da je spremna na dijalog sa Hamasom. I to na dijalog na najvišem nivou.

Na prvi pogled, situacija izgleda sasvim dvosmislena. Jer je u Izraelu, SAD i EU, Hamas proglašen terorističkom organizacijom, a Rusija je njihov partner u borbi protiv terorizma. Zato su u arapskom svijetu riječi ruskog predsjednika doživljene kao izazov koji je udarac na SAD, i politiku Izraela. Međutim, to nije tako. Moskva nipošto ne namjerava da odustaje od svojih partnerskih odnosa sa tim zemljama.

Šta, zapravo, stoji iza izjave Vladimira Putina? Postoje dva momenta koji Rusiju podstiču na pregovore sa Hamasom. Prvi je prirodna želja Moskve da javno iskaže kako i dalje jeste uticajna snaga na Bliskom istoku. Pri tom ona sna-

ga, koja uzima u obzir interese obje strane u palestinsko-izraelskom konfliktu. Drugi, demonstrativno zblizavanje koje u posljednje vrijeme Rusija izgrađuje sa islamskim svijetom. Ona nije zainteresovana za "konflikt civilizacija", jer shvata, da bi to miniralo, prije svega, stabilnost unutar ruskih granica. Zato Moskva pokušava da na sebe preuzme ulogu posrednika između Istoka i Zapada, i kontakti sa Hamasom upravo i spadaju u tu kategoriju.

Na konferenciji za štampu u Kremlju, krajem januara, Vladimir Putin je naglasio da smatra nepravilnim da se Hamas izoluje, jer je on došao na vlast u rezultatu demokratskih izbora.

"Naš cilj jeste da rukovod-

stvu Hamasa saopštimo jasan i nedvosmislen signal međunarodne zajednice da je neophodno donositi odgovorne odluke, koje odgovaraju fundamentalnim interesima cjelokupnog i palestinskog naroda, koji koegzistira sa Izraelom u miru i bezbjednosti", saopštilo je Ministarstvo inostranih poslova Rusije. Predsjednik Putin će u toku svog planiranog susreta sa liderima Hamasa saopštiti očekivanja "kvarteta" od te organizacije.

Naravno da ruske diplomate shvataju da u skorije vrijeme ne treba očekivati od Hamasa da promijeni svoju politiku za 180 stepeni. Biće to suštinski uspostavljanja dijaloga, kako situacija na Bliskom istoku ne bi doživjela potpuni kolaps. (RIA Novosti)

Pentagon usvojio nove planove za borbu protiv globalnog «islamističkog ekstremizma»

Dugi rat umjesto rat protiv terora

Vašington - Američki ministar odbrane, Donald Ramsfeld, objelodanio je planove za borbu protiv globalnog «islamističkog ekstremizma». Oni su razmatrali konflikte u nekoliko zemalja.

Poruka generala Petera Pejasa, predsjednika američkog Generalštaba je apokaliptična: "Nalazimo se u kritičnom periodu istorije ove velike zemlje i saznamo naše velike izazove na način koji nijesmo očekivali. Suočavamo se sa okrutnim planovima neprijatelja o uništenju našeg života i neizvjesne budućnosti".

General Pejs je potpisao četvorogodišnji strateški izvještaj Pentagona koji je predstavljen Kongresu. Izvještaj je istakao plan za vođenje nečega što je Pentagon opisao u uvodu kao "Dugi rat", koji je zamjenio "rat terora".

Dugi rat predstavlja nešto više od lingvističke promjene: on reflektuje razvojno američko stratejsko razmišljanje od napada 11. septembra. Gledajući iza iračkog i afganistanskog bojnog polja, američki komandanti razmatraju rat u neograničenom vremenu i prostoru protiv globalnog «islamskog ekstremizma». "Borba može biti dobra u nekoliko drugih zemalja istovremeno i za mnogo godina koje dolaze", kaže se u izvještaju.

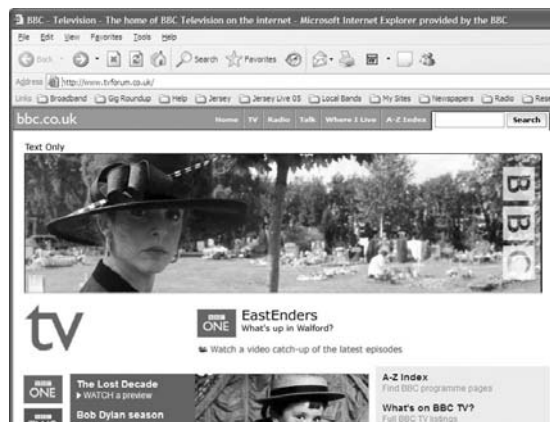
Naglašen je preokret od velike skale, konvencionalnih vojnih operacija kao što je bila invazija na Irak 2003. u pravcu

letilica, konverzija podmornice-lansiranje nuklearnih raketa, i dr. Pentagon nije precizirao zemlje koje se posmatraju kao buduće oblasti za operacije ali će se one protezati i izvan Bliskog istoka ka Africi, centralnoj i jugoistočnoj Aziji i sjevernom Kavkazu.

Hladni rat je dominirao svijetom od 1946. do 1991. dugi rat bi mogao da odredi novi oblik svijeta u decenijama koje dolaze. Plan je zasnovan na čvrstim i mnogo višim nivoima kooperacije i integracije sa Velikom Britanijom i drugim saveznicima NATO, pojačanim regrutovanjima regionalnih vlada, korišćenjem ekonomskih, političkih, vojnih i bezbjednosnih mjera. Sve ovo poziva saveznike da podignu svoje kapacitete, "dijelujući rizike i odgovornosti za današnje složene izazove.

Zvaničnik Pentagona Rajan Henri izjavio je: "Kada se pozivamo na dugi rat to znači rat protiv terorističkog ekstremizma i ideologije koja se time hrani, to je nešto što moramo da učinimo u narednom periodu. Strategija ima za cilj da odgovori na 'neizvjesnost i nepredvidivost' ovog sukoba. Mi u Ministarstvu odbrane osjećamo prilično pouzdano da će naše snage biti pozvane da učestvuju u borbama bilo gdje u svijetu u narednim decenijama, gdje sada nijesu bile uključene, ali nemamo ideju gdje bi to moglo biti, kada ili u kojim slučajevima bi oni mogli biti uključeni". Izvještaj identifikuje četiri prioritete oblasti: poraz terorističkih mreža, odbrana zemlje, uobličavanje izbora zemalja na strateškim raskršćima i sprječavanje neprijateljskih država i učesnika od sticanja ili korišćenja oružja za masovno uništenje. (DANAS, 16.02)

Iran kritikuje izvještavanje BBC-ja

Iran je saopštilo da će nastaviti da blokira sajt Bi-Bi-Sija (BBC) na Internetu na perisijskom jeziku, sve dok britanski javni servis ne promijeni 'antiiransku tendenciju' u izv-

ještavanju i pristup islamskim temama. BBC je optužio prošlog mjeseca iranske vlasti da blokiraju njegov sajt, kao jedan od najuticajnijih izvora vijesti u Iranu.

Iranski ministar kulture, Muhamed Husein Safar-Harandi, rekao je na konferenciji za novinare da su iranske vlasti blokirale sajt BBC jer je 'nastavljao sa antiiranskom tendencijom u svojim aktivnostima'. 'Jasno je da mi to nećemo dozvoliti', dodao je Safari-Harandi. On nije rekao šta je to u izvještavanju BBC uzemirilo iranske vlasti.

BBC je saopštilo da mjesečno na svom sajtu na perisijskom obično ima oko 30 miliona ulazaka, što ga čini najposjećenijim sajtom BBC na stranom jeziku. U saopštenju britanskog javnog servisa navodi se da je u januaru taj sajt posjetila gotovo trećina od ukupno sedam miliona korisnika Interneta u Iranu.

rapidnog razvoja visoko mobilnih, često tajnih antiterorističkih snaga. Među specifičnim mjerama koje su predložene su: povećanje specijalnih operacija od 15 odsto, dodatnih 3.700 kadrova u psihološkim operacijama kao i povećanje broja civilnih jedinica za 33 odsto, skoro dvostruko povećanje bespilotnih

dr Jusuf el-Karadavi

Poruka mesdžida u islamu

Riječ mesdžid je izvedenica od riječi *sudžud* koja označava mjesto na kojem se čini sedžda tokom namaza, najvećeg ibadeta. Ona je dio namaza u kojem je sadržana potpuna skrušenost i opsežna pokornost Allahu, dž.š. Potvrdu za to nalazimo u hadisu Poslanika, a.s., koji glasi: *«Rob je najbliži Allahu, kada je na sedži.»* Mesdžid je mjesto namaza. Mjesto tom dnevnom bogoslužju kojeg je islam učinio glavnim stubom: *«Namaz je stup vjere. Ko ga ostavi, ostavio je vjeru, a ko ga sruši, srušio je vjeru.»*

Allah, dž.š., nam je propisao klanjanje namaza pet puta dnevno. Namaz slični duševnim potrebtinama koje ljudima trebaju isto onoliko koliko im treba hrana za održavanje tijela. On slični purgatoriju u kojem se čovjek pet puta čisti: *«Kad bi pored vaših vrata poticala rijeka u kojoj bi se pet puta dnevno kupali, da li bi ostalo nad vama nečistoće? Ashabi rekoše: Ne bi ostalo ni malo. Poslanik, a.s., na to reče: Takav je namaz. Allah njime briše grijehove.»*

Islam potiče klanjanje namaza u mesdžidu, odnosno džematu. Takav namaz je pritrveni sunnet, ili kolektivna dužnost (farzu-ikfajje), odnosno individualna dužnost (farzu-lajn), po mišljenju Imama Ahmeda, Allah, dž.š., bio njime zadovoljan.

Zajednica ima veliki značaj u islamu. Otuda niče važnost mesdžida kako bi namaz u njemu sagradio vjerovanje i posijao čvrsto uvjerenje i kako bi se ljudi sjećali Allaha, dž.š., i Ahireta. Takav namaz doprinosi upoznavanju muslimana sa stvarnošću islama i uči ih onome što ne znaju, pa se tada i prisjećaju onoga što su zaboravili. Na taj način oni ojačavaju slabe komponente svojeg vjerovanja.

Veživanje muslimana za mesdžid ne slični veživanju kršćana za crkvu koju posjećuju samo jednom nedjeljno. Ne! Musliman je svakodnevno vezan za džamiju.

Kada musliman odsustvuje sa jednog ili dva namaza, njegova braća se raspitju i brinu za njega. Ako je bolestan, oni ga posjećuju, ako nešto radi, po-

mognu mu, ako je ne putu, mole se za njega i brinu o njegovoj porodici, a ako zaboravi na namaz, podsjetite ga na njega. Mesdžid je dnevno stanište muslimana i radi toga islam potiče na izgradnju mesdžida koji kod Allaha, dž.š., ima veliku vrijednost. Allah, dž.š., je učinio gradnju mesdžida vratima Džennetu. Poslanik, a.s., je čak rekao: *«Ko napravi mesdžid koji je kao rupa za polaganje jaja ptice Qat'a, Allah, će mu napraviti kuću u Džennetu.»*

Muslimani su se zbog toga natjecali u izgradnji mesdžida i skoro da ne postoji halifa, sultan, ili emir, a da nije pokušao napraviti mesdžid ili da ga nije restaurirao. Nije čudo što je mesdžid Poslaniku, a.s., bio prioritet u izgradnji institucija nakon hidžre. On je bio epicentar svih kasnijih aktivnosti vjernika. Polazeći odavde, odlazak u mesdžid ima veliku rolu. Svakome ko ode u mesdžid, Allah, dž.š., podari dobro djelo za svaki učinjeni korak, poviši mu stupanj, a izbriše loše djelo. Benu Seleme su htjeli napustiti svoje rodno mjesto samo da bi bili bliže mesdžidu Poslanika, a.s., ali im je on taj pokušaj spriječio. Oni su zaželjeli napustiti svoja ognjišta koja su naslijedili od djedova i očeva samo da bi bili bliže Poslaniku, a.s., ali im je on rekao: *«O Benu Seleme, vaša ognjišta brišu vaše tragove (grijehe), o Benu Seleme, vaša ognjišta brišu vaše tragove (grijehe).»*

Dakle, govorio im je da ostanu na svojim mjestima jer njihovi koraci su ubilježeni. Poslanik, a.s., kaže u svom hadisu: *«Oni koji noću odlaze u mesdžid, oni koračaju u Allahovu milost.»* Također Poslanik, a.s., veli: *«Obraduj one koji u tmini idu u mesdžid potpunim svjetlom na sudnjem Danu.»* Poslanik, a.s., također veli: *«Kad god neko ode u džamiju-jutrom ili navečer, Allah mu pripremi mjesto u Džennetu koliko god puta ode ujutro ili navečer.»*

Ovakva je bila vrijednost i razina mesdžida. Zato je običavanje odlaska u džamiju i njeno oživljavanje klanjanjem, zikrom i učenjem Kur'ana, simbol i indikacija vjerovanja. Tirmizi prenio hadisu od Poslanika, a.s., koji glasi: *«Kada vidite čovjeka da uobičava ići u mesdžid, pos-*

jedočite mu vjerovanje.» Zatim je Poslanik, a.s., proučio sljedeći ajet:

«Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji molitvu obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje; oni su, nadati se je, na pravom putu. (Tevba 18.)

Izgradnja džamije se ne može shvatiti samo kao praktična gradnja objekta. Onaj koji ode u džamiju da bi klanjao, spominjao Allaha, dž.š., učio Kur'an, ili da bi prisustvovao naučnom kružoku, ili pak da bi sačekao namaz, on tim činom izgrađuje mesdžid. Lanac prenosilaca ovog hadisa je slab, ali ga časni ajet učvršćuje.

Mesdžid ima veoma veliki nivo u islamu. To potvrđuje činjenica da je mesdžid u doba Poslanika, a.s., bio centar misionarstva i državne uprave. Misionarstvo se plasiralo iz mesdžida. Država se također ogledala u mesdžidu. Poslanik, a.s., je dočekivao deputacije, ambasadore, izaslanike iz drugih krajeva u svojem mesdžidu. On bi susretao ashabe u njemu i tu ih podučavao. Vojsku bi također slao iz mesdžida, tako da je mesdžid bio fokus islamskom životu i aktivnostima.

Mesdžid kao džamija i univerzitet

Mesdžid je u vrijeme Poslanika, a.s., bio ujedno džamija u kojoj se činio ibadet i univerzitet u kojem se proučavala nauka. On je bio narodni univerzitet otvorenih vrata ljeti, zimi, proljeću i jeseni. Bio je otvoren za muškarce i žene, stare i mlade. U njemu se proučavala nauka, odgoj i etika. Mesdžid je bio univerzitet u kojem se proučavala znanost i primjenjivala praksa. U njemu su se disciplinirale duše i podučavali razumi prvo praksom, a poslije teorijom. Džamije su bili univerziteti.

Polazeći odavde, upoznajemo rane naučne univerzitet u islamskom svijetu pod imenom Džami'a: Džami'atu-l-Azhar u Egiptu, Džami'a Zejtun u Tunisu, Džami'a Karvijin u Maroku, itd. Ovi univerziteti su među najstarijim, ako ne i najstarijim univerziteti u svijetu. Začeti su ispod džamijskih krovova u dvorištima mesdžida.

Mesdžid je za muškarca i ženu

Mesdžid je bio univerzitet za muškarca i za ženu. Žena nije bila sankcionirana od odlaska u mesdžid kao što je to fakt u posljednje vrijeme zahvaljujući nekim muslimanima. Mesdžid Poslanika, a.s., je bio dostupan za muškarce i žene. Ljudi bi stajali u prve safove, a žene u posljednje i to bez ikakvih barijera, bilo da se radi o drvenim ili platnenim. Oni su ulazili na jedna vrata, a potom je Poslanik, a.s., vidio tjeskobu između muškarca i žena, pa je sugerirao rekavši: *«Kad bi ostavili ova vrata za žene.»* Ibn Omer kaže: *«Nisam više nikada ušao na njih, niti sam izišao.»* Ova vrata su postala, vrata za žene. I dan danas na njih piše *«Vrata za žene»*. Ko je obišao Poslanikovu, a.s., džamiju bio je u stanju pročitati ovu informaciju.

Bio bih radostan kad bi u ovom mesdžidu postojala vrata za žene kako bi one mogle doći i slušati vazove i učestvovati u islamskom bogoslužju isto onako kako su to činile žene ashaba, r.a., i majke pravovjernih u doba Poslanika, a.s., i majke ashaba, r.a. Islam ne sprječava ženu od činjenja ibadeta, slušanja vavova, dersova, i dr. Tako da nema opravdanja ekstremizmu koji se osjeća u posljednje vrijeme. Današnja žena izlazi i ide u školu, univerzitet, trgovinu, putuje sa svim prevoznim sredstvima, pa zašto bi joj branili da ide u džamiju?

Učenjaci vele: Žena ostaje u svojoj kući kod svojeg muža ili oca koji će je podučavati vjeri. Ali gdje je otac koji podučava svoju kćer, gdje je muž koji podučava svoju suprugu?

Veli se da onaj koji nema neku stvar ne može je drugome dati. Stoga, dužnost žene jeste da dođe u mesdžid, a muž nema pravo da joj to brani.

U hadisu Poslanika, a.s., se veli: *«Ne branite Allahovim robinjama, Allahove mesdžide.»* Ako žena hoće da klanja džumu namaz, ili hoće da prisustvuje kružoku, ili vazu, njenom suprugu nije dozvoljeno da joj taj odlazak sprječava, jer ne treba braniti Allahovim robinjama Allahove mesdžide.

Mesdžid je univerzitet, opšta škola ujedno za muslimane i muslimanke.

Mesdžid je ummetu parlament

Mesdžid je parlament ummeta. Kada bi se muslimani susreli sa nekim novitetom ili problemom, oni bi se skupili u mesdžidu u njemu bi se obavljali šta da preuzmu. U mesdžidu su se susretali vladar i podčinjeni. Šta više, vladar muslimana bi predvodio namaz, jer u islamu nema podvojenosti između vjere i države. U islamu ne postoje svjetovni i religijski ljudi. Svaki musliman je bio čovjek svoje religije. Muslimani su predložili Ebu Bekra za halifu, jer ga je Poslanik, a.s., postavio da predvodi džemat u namazu, pa je Omer, r.a., rekao: *«Poslanik, a.s., je bio njime zadovoljan kada se radilo o vjeri, pa zar da ne budemo mi njime zadovoljni kada je u pitanju dunjaluk.»*

Vladar prezentira svoju politiku sa minbera i govori ljudima šta od njih želi i šta oni od njega žele. Ebu Bekr se ispeo na minber i rekao: *«O ljudi, izabran sam da vas vodim, iako nisam najbolji od vas, pa ako budem postupao ispravno, vi me pomozite, a ako budem grijesho, vi me spriječite u trome. Istina je emanet. Laž je obmana. Slabić među vama je kod mene jak sve dok mu ne dam njegovu pravo. Jaki među vama kod mene je slab kad treba od njega uzeti ono što Allah zahtijeva. Narod neće ostaviti džihad na Allahovom putu, a da neće biti ponižen; niti će se razvrat proširiti među narodom, a da neće taj narod biti stavljen na kušnju. Pokoravajte se meni dok se ja budem pokoravao Allahu i Poslaniku, a ako se suprotstavim Allahu i Poslaniku, nema mi pokornosti. Ustanite na namaz, Allah vam se smilovao.»*

To je govor namjesnika koji nije ništa neistinito rekao, niti je što obećao, a da svoje obećanje nije ispunio. Ummet ga je čuo i to nije zaboravio, već je proračunao, pa se nije pribojao.

Mesdžid je zastupnički dom: *«Oni se kajju, i Njemu klanjaju, i Njega hvale, i poste, i molitvu obavljaju, i traže da se čine dobra djela, a od nevaljelih odvraćaju i Allahovih propisa se pridržavaju. A vjernike obraduju! (At-tevbe:112)*

(Nastavlja se)
Iz Knjige **«Džumanski biseri»**
Preveo,
Džemo Redžematović

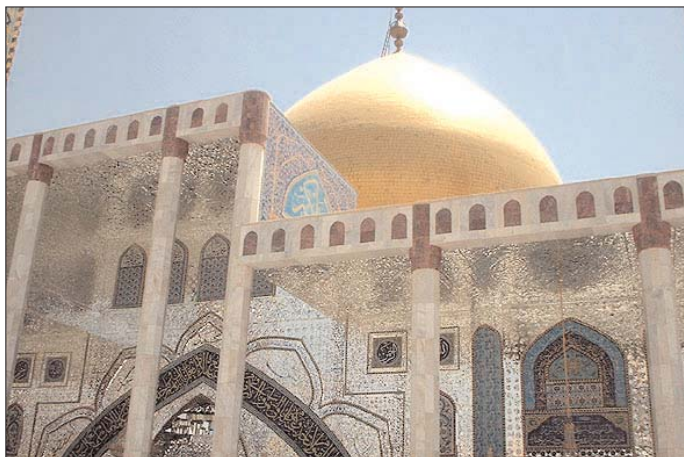
U nasilju nakon rušenja kupole šiitskog hrama, u Iraku ubijeno najmanje 138 osoba

Zemlja na rubu građanskog rata

Bagdad - Veliki talasi bijesa nastavljaju da uznemiravaju Irak, nakon što je u bombaškom napadu srušena kupola šiitskog hrama u Samari. U neredima koji su nakon toga izbili ubijeno je najmanje 138 osoba dok su politički pregovori o formiranju vlade propali. Nasilje je približilo ovu zemlju građanskom ratu, dok su Iraci zapanjeni. Sunitski političari kritikovali su šiitske lidere i optužili ih za iniciranje osvetničkih napada antisunita. Oni su optužili i američku vojsku da nije adekvatno reagovala kada je izbio nasilje.

Na naslovnoj strani šiitskog lista Al Bajna al Jadidah, uobičajenim govorom ljutnje pisalo je: "Vrijeme je da objavimo rat protiv svakoga ko pokušava da kuje zavjeru protiv nas, ko nas svakoga dana ubija. Vrijeme je da izademo na ulice i borimo se za zločincima".

Najmoćnija sunitsko - arapska politička grupa saopštila je da je suspendovala razgovore sa šiitskim i kurdskim političarima o formiranju nove vlade. Ubistva i napadi širom Iraka prizor su najgorog nasilja od američke invazije na tu zemlju. Neredi su podstakli pitanja oko mjerodavnosti funkcije amer-

Zlatna džamija u Samari

ičke vojske, njihove sposobnosti da kontrolišu moćnu šiitsku miliciju koju mnogi Iraci optužuju za napade na sunite, dok Bušova administracija planira da postepeno povlači svoje trupe.

Širom zemlje, hiljade bijesnih šiita preplavilo je ulice trećeg dana protesta zbog bombaškog napada na hram Askarija. Politički i religiozni lideri, među

kojima i predsjednik Džalal Talabani i Mokdad al Sadr, pozvali su na obuzdavanje nemira.

Mnogi Iraci optužuju miliciju lojalnu šiitskom svešteniku, Moktadu al Sadru, za napade. Borci poznati kao Mahdi armija su malo više od velike grupe siromašnih šiita sa puškama u rukama. Jedan borac Mahdi armije, Ah-

med Saheb, izjavio je u intervjuu da je bio pozvan u glavnu kancelariju Al Sadra u Sadr sitiju gde je čekao narednje, ali niko nije stigao. "Ljudi su napali sunitske džamije jer su bili veoma bijesni", izjavio je Saheb koji je rekao da nije učestvovao u tome. "Nijesmo mogli da ih kontrolišemo".

Demonstracije su održane i na glavnom bulevaru u Sadr sitiju. Mnogi učesnici su imali pištolje, odrasli prave, a djeca igračke, mahali su zelenim zastavama i portretima šiitskih časnika. "Odsjeći ćemo ruke svima koji pokušaju da zaviju šiitske ruke", uzvikivala je masa.

Sva patnja i bijes u posljednje tri godine izgleda da su se rasplamsali i sijevnuli na šiitski hram, izjavio je jedan demonstrant Abas Alavi Methab. "Imaš TV i pratiš vijesti. Ko najčešće ubija? Čije džamije su napadnute? Čije društvo je uništeno?". "Šiiti su nahnjeni i slušaju pozive svojih lidera za obuzdavanje nereda samo gundajući. Bjes međutim, ključa. Možda je ovo samo početak. Ukoliko oni imaju 100 ljudi, mi imamo milione", izjavio je Methab, a prenio AP.

FILM

Berlin

Novi nacisti u „Dolini vukova“

"Dolina vukova" se ne prikazuje u programu na sva zvana gloriifikovanog festivala "Berlinale", ali je na putu da obori rekord gledanosti u Nemačkoj. Ovaj turski film, najskuplji u istoriji te zemlje, već je širom Evrope odgledalo blizu šest miliona ljudi, a 65 bioskopa širom Nemačke u kojima se prikazuje, već je posjetilo više od pola miliona gledalaca. Skoro stoprocentno Turaka i drugih muslimana.

Na kraju filma, sceni u kojoj osvetnički mač presuđuje američkom oficiru po imenu Sam, publika oduševljeno aplaudira. Riječ je o priči o američkoj okupaciji Iraka. Radnja se događa na sjeveru te zemlje, blizu turske granice, a o Amerikancima još nikad niko nije snimio tako negativan film.

Nemački kritičari bez zavora konstatuju da su Amerikanci direktno upoređeni s

nacistima i stavljeni u istu ravan s njima. Nemilosrdno proganjanje i mučenje civila na filmskom platnu poklopilo se sa još neugašenim revoltom muslimana zbog karikatura Poslanika Muhameda. Njima su uslijedile i nove fotografije iz Abu Greiba, koje upravo dokumentuju i dokazuju scene iz "Doline vukova".

Nemce je najviše zgrozilo lik američkog ljekara iz filma, koji selektira zarobljenike od kojih se, još živih, uzimaju organi za transplantaciju, pa se šalju u SAD, Britaniju i Izrael. "Rat kultura" prenio se tako i na filmsku umjetnost, i to, ostvarenjem iz zemlje koja se inače smatra jednim od najvjernijih američkih saveznika. Odgovorni u Nemačkoj upozoravaju da ne treba potcijeniti utisak koji pomenuti film ostavlja na Turke i druge muslimane u Evropi.

Premijera filma o zatvorenima u Gvantanamu

Poludokumentarni britanski film o sudbini zatvorenika američke baze u zalivu Gvantanamo na Kubi, imao je svjetsku premijeru na filmskom festivalu u Berlinu.

'Put u Gvantanamo' (The Road to Guantanamo), britanskih reditelja Majkla Vinterbotoma i Meta Vajtkrosa, priča je o noćnoj mori kroz koju su prošla tri prijatelja, mladi britanski muslimani, zarobljeni u Avganistanu poslije američkog bombardovanja i poslani u američki zatvor na Kubi, prenijele su agencije.

'Film pokušava da ispriča njihovu priču', izjavio je Vinterbotom na konferenciji za štampu nakon projekcije filma, jednog od 19 ostvarenja u tri za Zlatnog medvjeda. 'Pokušali smo da prikazemo šta se desilo s njihovog

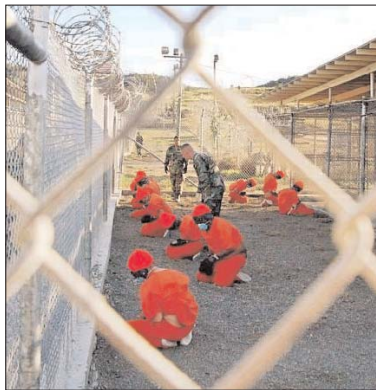
gledišta', dodao je on.

Upitan šta misli kako će britanska i američka vlada reagovali na njegovo djelo, on je odgovorio: 'Ne zanima me šta

djeni su iz Gvantanama u martu 2004. godine. Dvojica iz te grupe, Ahmed i Rasul, prisustvovali su premijeri filma na Berlinu. 'Želim da pokažemo svijetu šta se dešava u Gvantanamu', rekao je Rasul.

'Ono što zaista želimo jeste da svi budu oslobođeni odatle. Želim da se to mjesto zatvori.' U izvještaju koji su sačinili njihovi advokati 2004. godine, tri Britanca su navela da su bili žrtve sistematskog mučenja i da su držani u kavezima po najvećim vrućinama.

Amerikanci trenutno drže u Gvantanamu 500 osoba osumnjičenih da su povezane sa Al Kaidom ili talibanima. Optužnica je do sada podignuta samo protiv 10 zatvorenika. Film bi trebalo da bude prikazan na britanskoj televiziji u martu.

TRAGOM NEKADAŠNJIH DŽAMIJA

Stare ulcinjske džamije

Džamija Meterizi

Džamija Meterizi podignuta je ispod zidina Starog grada. Nije poznata godina gradnje. Najverovatnije spada u najstarije džamije ovog kraja. S obzirom da je grad bio utvrđen na stjenovitom masivu, a stanovništvo se povećavalo, počelo je da se širi podgrade. U njemu je podignuta ova džamija. Kako se varoš razvijala, gradile su se i ostale mahalske džamije. Godine 1880, kada je Ulcinj pripao Crnoj Gori, džamija je bila u ruini-rajucem stanju. Kralj Nikola je dao odobrenje za gradnju nove džamije. Obavještavajući Ulcinjane o davanju dozvole za gradnju džamije 19. 09. 1890. godine, on im je pisao:

"Mojim vjernim podanicima muhamedancima mahala Meteriza.

Odobrujem i određujem mjesto koje ste izabrali za novu džamiju u mahali Meteriz na mjestu stare, svome padu sklonjene džamije u istoj mahali. U znak moje vazdanje ljubavi prema vama mojim vjernim podanicima i stalne želje da ste u vašoj vjeri slobodni i napredni, naredio sam da primite tri hiljade groša kao pomoć za građenje gore pomenute džamije. Nikola".

Zašto nije došlo do realizacije ove odluke nije nam poznato. Umjesto džamije na tom prostoru sagrađena je crkva sv. Nikole čija je gradnja trajala od 1890. do 1895. godine, "u slavu Božiju za dušu junaka poginulih 1878. godine pri oslobodenju Ulcinja", piše na spomen-tabli.

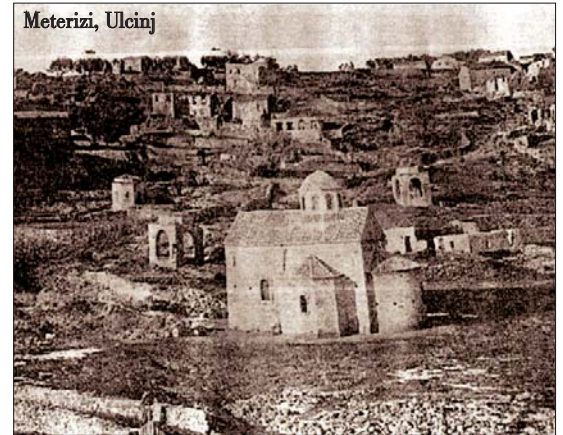
U neposrednoj blizini džamije nalazilo se mezarje kao i tri turbeta. Na lokaciji mezara zasaden je maslinjak, a na mje-

estu turbeta podignute su kuće, koristeći kamen od ovih objekata.

Jedan od posljednjih imama ove džamije bio je mula-Ismael Karamanaga. Godine 1876. imam je bio Guči Hasan. On je kasnije obavljao imamsku službu u džamijskoj zgradi do 1936. godine. Imam ovog džemata (Metreiza) bio je i Malić Pulti.

Vakufska zgrada u Meterizima je nacionalizovana od NOO Ulcinj rješenjem br. 1737/36, 37 i 38 od 6. 11. 1959. godine.

Vakufsko povjerenstvo Ulcinja uputilo je žalbu Izvršnom vijeću NRCC - Republičkoj komisiji, na to rješenje (Br. žalbe 416, od 8.1. 1960. godine). Pomenuta zgrada upisana je u posjedovni list KO Ulcinj br. 12/105, u površini od 29,15. m2. Ova je zgrada služila dugo godina kao džamija.

Džamija Meraja

Džamija Meraja nalazila se malo niže od postojeće gradske tržnice (pijace). Podigao ju je čuveni pomorski kapetan i gusar Lika Ceni iz Ulcinja 1779. godine. Nacionalizovana je kada i groblje 1968. godine od državnih opštinskih organa. Na toj lokaciji podignuta je (ranija) autobuska stanica. U njenom okruženju ostala su

sašuvna dva turbeta Pulti. Ta lokacija sada služi za parking.

Njeni službenici su bili: Malić Pulti, Seid Bojković, Jakub Mila od 1938. do 1948.

Vakuf džamije Meraja raspolagao je maslinadom od 90 ari, dućanom, 144 ari zemlje, pasištem od 90 ari, livadom od 54 ara i novcem (u izvori- ma se ne navodi koliko je novca bilo).

Bajro Agović

Bosanska rediteljka, Jasmila Žbanić, dobitnica „Zlatnog medvjeda“ u Berlinu

"Sve ovo sanjam. Probudicu se za pet minuta i biću u Sarajevu", bila je euforična Jasmila Žbanić kad joj je Šarlota Rempling, predsjednica berlinskog žirija, uručila Zlatnog medvjeda, što je dosad najveća nagrada koju je neko sa ex-yu prostora osvojio na Berlinu. Austrijsko-bosansko-nemačko-hrvatska koprodukcija - "Grbavica" (sa Mirjanom Karanović i Lunom Mijović u glavnim ulogama), igrani debi Jasmile Žbanić (scenario i režija), ostaće tako zlatnim slovima upisan u istoriji kinematografije iz ovog regiona, i ako, po njenim rečima, to jeste "mali film, iz male zemlje, sa malim budžetom".

Grbavica je priča o majci koja je u vrijeme proteklog rata u BiH u Sarajevu silovana i prisiljena da rodi. Ona pokušava da nauči kako da voli svoju djevojčicu, koja je plod takvog strašnog zločina. Kako prenosi Radio Slobodna Evropa, ovo ostvarenje problematizuje fenomen masovnih silovanja bošnjačkih žena u ratu u BiH, kao i njihov današnji položaj u društvu.

"Želim da iskoristim ovu priliku i sve podsjetim da se

„Grbavici“ Zlatni medvjed

Scena iz filma

rat u Bosni desio pre 13 godina, a da ratni zločinci - Radovan Karadžić i Ratko Mladić - dalje žive slobodno, usred Evrope. Nijesu uhvaćeni, a terete se za organizovano silovanje 20.000 žena u Bosni, ubistvo 100.000 ljudi i proterivanje milion ljudi iz njihovih domova. I, nikoga ne zanima njihovo hvatanje", rekla je Žbanićeva u Berlinu.

Jasmila Žbanić, rođena je 19. decembra 1974. u Sarajevu. Diplomirala je na sarajevskoj Akademiji primijenjenih umjetnosti, Odsek za filmsku i pozorišnu režiju. Filmove je počela da radi tokom rata u BiH (1992/95), osnivačica je, direktorka i producentkinja udruženja umjetnika Debloka-

da, a učestvovala je i u osnivanju Teatra dobre prehrane, gdje povremeno piše i producira. Radila je i u SAD, u čuvenom lutkarskom pozorištu "Bread and Puppet". Umjetničke video zapise izlagala je u Kaselu (2004), kao i na mnogim drugim festivalima, bijenalicama i sličnim multimedijalnim manifestacijama. Za film-

ove "Autobiografija" (1995) i "Poslije, poslije" (1997) dobila je nagrade sarajevskog Soros centra za savremenu umjetnost, dok je njen dokumentarni film "Noć je, mi svijetlimo" (1998) osvojio specijalnu nagradu na Sarajevskom filmskom festivalu 1998, kao i nagradu žirija New York Expo Film Festivala 1999. Za dokumentarac "Crvene gumene čizme" (2000) dobila je Special Mention na Filmskom festivalu Alpe Adria u Trstu (2001), a film je prikazan na ZDF i distribuiran u Britaniji, kao dio turneje "Stranger Than Fiction". Trenutno radi na dokumentarnom filmu za TV Arte - ZDF.

Prije "Grbavice" potpisala je, između ostalih, i "Sjećate li se Sarajeva" (2003), prikazan na Saandens festivalu, kao i "Rodendan" (2004), film o dvije djevojke rođene u Mostaru istog dana, kad je srušen Stari most - 9. novembra 1993. One rastu na različitim stranama Neretve koja dijeli Mostar na hrvatski i muslimanski dio. Rediteljka ih, konačno, upozna je 23. jula 2004, na dan kada je Stari most obnovljen.

Pripremio M.D.